

BOSNA I HERCEGOVINA
Institucija ombudsmena/ombudsmana
za ljudska prava
Bosne i Hercegovine

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Институција омбудсмена/омбудсмана
за људска права
Босне и Херцеговине

SPECIJALNI IZVJEŠTAJ
O ULOZI INSPEKCIJSKIH ORGANA
U ZAŠTITI LJUDSKIH PRAVA
U BOSNI I HERCEGOVINI

Banja Luka, novembar 2020. godine

**„SPECIJALNI IZVJEŠTAJ O ULOZI INSPEKCIJSKIH
ORGANA U ZAŠTITI LJUDSKIH PRAVA U BOSNI I
HERCEGOVINI“**

Banja Luka, novembar 2020. godine

Izdavač:

Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine

78 000 Banja Luka/Akademika Jovana Surutke broj 13

e-mail: bl.ombudsmen@ombudsmen.gov.ba

www.ombudsmen.gov.ba

Autori Izvještaja

Ombudsmeni:

Prof. dr. Ljubinko Mitrović

Dr. Jasminka Džumhur

Nives Jukić

Radna grupa

Dr. Jasminka Džumhur, koordinatorica

Alma Suljić, pomoćnica Ombudsmena

Jelena Simović, stručna savjetnica

Selma Jahić, stručna savjetnica

Tehnički uredio

Dragan Perić, šef Odjela za informacione tehnologije

SADRŽAJ

PREDGOVOR	7
I ORGANIZACIJA INSPEKCIJSKIH POSLOVA NA NIVOU BIH	9
1.1. Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine	9
1.1.1. Inspektorat Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine.....	9
1.1.2. Budžet.....	10
1.1.3. Materijalno-tehnička sredstva.....	10
1.1.4. Ljudski resursi	10
1.1.5. Pitanja iz okvira djelokruga rada	11
1.2. Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine	12
1.2.1. Generalni inspektorat Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine	12
1.2.2. Budžet.....	14
1.2.3. Materijalno-tehnička sredstva.....	14
1.2.4. Ljudski resursi	14
1.2.5. Pitanja iz okvira djelokruga rada	15
1.3. Ministarstvo komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine.....	19
1.3.1. Inspektorat Ministarstva komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine	19
1.3.2. Materijalno-tehnička sredstva.....	19
1.3.3. Ljudski resursi	19
1.3.4. Pitanja iz okvira djelokruga rada	20
1.3.5. Opšta pitanja	20
1.4. Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine	21
1.4.1. Upravni inspektorat Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine	21
1.4.2. Budžet.....	22
1.4.3. Materijalno-tehnička sredstva.....	22
1.4.4. Ljudski resursi	22
1.4.5. Pitanja iz okvira djelokruga rada	23
1.5. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine	25
1.6. Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine	26
1.6.1. Kancelarija za kontrolu diplomatskih i konzularnih poslova	26
1.6.2. Budžet.....	26
1.6.3. Materijalno-tehnička sredstva.....	26
1.6.4. Ljudski resursi	26
1.6.5. Pitanja iz okvira djelokruga rada	27
1.6.6. Opšta pitanja	28
II ORGANIZACIJA INSPEKCIJSKIH POSLOVA NA NIVOU ENTITETA, KANTONA I BRČKO DISTRIKTA BIH	29
2.1. Republika Srpska.....	29
2.1.1. Organizacija inspeksijskih poslova	29
2.1.2. Pravni propisi koji uređuju inspeksijske poslove	33
2.1.3. Problemi u radu s kojima se susreću inspeksijski organi	35
2.1.4. Budžet.....	36
2.1.5. Ljudski resursi	37

2.1.6. Materijalno-tehnička sredstva.....	40
2.1.7. Podaci o predmetima i drugim postupanjima inspekcijskih organa u Republici Srpskoj	41
2.2. Federacija Bosne i Hercegovine	46
2.2.1. Inspektorati u okviru djelovanja federalnih ministarstava	47
2.2.2. Upravni inspektorat, Federalno ministarstvo pravde.....	47
2.2.2.1. Budžet	49
2.2.2.2. Materijalno-tehnička sredstva	49
2.2.2.3. Ljudski resursi	49
2.2.2.4. Pitanja iz okvira djelokruga rada	49
2.2.2.5. Opšta pitanja	50
2.2.3. Porezna uprava/porezni inspektori u okviru Federalnog ministarstva finansija.....	51
2.2.4. Federalna uprava za inspekcijske poslove kao samostalni organ uprave	51
2.2.4.1. Budžet	54
2.2.4.2. Materijalno-tehnička sredstva	54
2.2.4.3. Ljudski resursi	54
2.2.4.4. Djelokrug rada	55
2.3. Nivo kantona.....	57
2.3.1. Unsko-sanski kanton.....	59
2.3.1.1. Budžet	59
2.3.1.2. Materijalno-tehnička sredstva	59
2.3.1.3. Ljudski resursi	59
2.3.1.4. Pitanja iz djelokruga rada	60
2.3.2. Bosansko-podrinjski kanton Goražde	61
2.3.2.1. Budžet	61
2.3.2.2. Materijalno-tehnička sredstva	61
2.3.2.3. Ljudski resursi.....	62
2.3.2.4. Pitanja iz djelokruga rada	62
2.3.3. Kanton 10	63
2.3.3.1. Budžet	63
2.3.3.2. Materijalno-tehnička sredstva	63
2.3.3.3. Ljudski resursi.....	63
2.3.3.4. Pitanja iz okvira djelokruga rada	64
2.3.4. Posavski kanton.....	65
2.3.4.1. Budžet	65
2.3.4.2. Materijalno-tehnička sredstva	65
2.3.4.3. Ljudski resursi	65
2.3.4.4. Pitanja iz okvira djelokruga rada	65
2.3.5. Tuzlanski kanton	66
2.3.5.1. Budžet	66
2.3.5.2. Materijalno-tehnička sredstva	66
2.3.5.3. Ljudski resursi.....	66
2.3.5.4. Pitanja iz okvira djelokruga rada	67
2.3.6. Zeničko-dobojski kanton.....	68
2.3.6.1. Budžet	68

2.3.6.2.	Materijalno-tehnička sredstva	68
2.3.6.3.	Ljudski resursi	69
2.3.6.4.	Pitanja iz okvira djelokruga rada	70
2.3.7.	Kanton Sarajevo	72
2.3.7.1.	Budžet	72
2.3.7.2.	Materijalno-tehnička sredstva	72
2.3.7.3.	Ljudski resursi	72
2.3.7.4.	Pitanja iz djelokruga rada	73
2.3.8.	Zapadnohercegovački kanton	75
2.3.8.1.	Budžet	75
2.3.8.2.	Materijalno-tehnička sredstva	75
2.3.8.3.	Ljudski resursi	75
2.3.8.4.	Pitanja iz djelokruga rada	76
2.3.9.	Hercegovačko-neretvanski kanton	77
2.3.9.1.	Budžet	78
2.3.9.2.	Materijalno-tehnička sredstva	78
2.3.9.3.	Ljudski resursi	78
2.3.9.4.	Pitanja iz djelokruga rada	80
2.3.10	Srednjobosanski kanton	84
2.3.10.1.	Budžet	84
2.3.10.2.	Materijalno-tehnička sredstva	84
2.3.10.3.	Ljudski resursi.....	85
2.3.10.4.	Pitanja iz djelokruga rada	85
2.3.11	Inspekcijski organi u općinama/gradovima u Federaciji BiH.....	85
2.3.11.1.	Budžet	85
2.3.11.2.	Materijalno-tehnička sredstva	86
2.3.11.3.	Ljudski resursi.....	88
2.3.11.4.	Pitanja iz okvira djelokruga rada.....	89
2.4.	Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine.....	95
2.4.1.	Kancelarija gradonačelnika-Inspektorat	95
2.4.1.1.	Budžet	96
2.4.1.2.	Materijalno-tehnička sredstva	96
2.4.1.3.	Ljudski resursi	97
2.4.1.4.	Pitanja iz djelokruga rada	98
2.4.2.	Direkcija za finansije/financije Brčko Distrikta BiH, Finansijska inspekcija Porezne uprave Brčko Distrikta BiH.....	99
2.4.2.1.	Budžet	99
2.4.2.2.	Materijalno-tehnička sredstva	99
2.4.2.3.	Ljudski resursi	100
2.4.2.4.	Pitanja iz okvira djelokruga rada	100
	III ŽALBE NA INSPEKCIJSKE ORGANE REGISTROVANE U INSTITUCIJI OMBUDSMENA ZA LJUDSKA PRAVA BIH	101
	IV ZAKLJUČNA RAZMATRANJA.....	107
	V PREPORUKE.....	111

PREDGOVOR

Vladavina prava podrazumijeva, prije svega, osiguranje primjene zakona i poštivanje ljudskih prava. S ciljem implementacije ovih principa, države uspostavljaju različite mehanizme, a inspekcijski nadzor predstavlja jedan od ključnih mehanizama. Efikasnost ovog mehanizma, u principu, treba da prevenira i često obraćanje građana sudovima, jer mehanizam sudske zaštite treba da bude izuzetak, a ne pravilo.

S aspekta postupanja Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH (u daljnjem tekstu: Institucija), u slučaju kršenja ljudskih prava, ključno je efikasno djelovanje inspekcijskih organa zbog komplementarnosti osiguranja implementacije zakona i poštivanja ljudskih prava. Ovo je posebno važno u slučaju kada odgovorni subjekt za kršenje prava nije javni organ, s obzirom na to da Institucija isključivo ima mandat da nadzire javne organe u vršenju javnih ovlaštenja s aspekta osiguranja poštivanja ljudskih prava.

Vlast ima obavezu poštivanja i zaštite prava. Obaveza poštivanja prava je neodložna obaveza i znači da se vlast treba suzdržati od miješanja koje bi negativno uticalo na ostvarenje prava. Obaveza zaštite znači da vlast mora osigurati da se akteri, koji ne pripadaju državnim institucijama, ne miješaju u ostvarenje ljudskih prava, kao što su privatne osobe, osobe iz privrednog sektora ili nevladine organizacije. S ciljem osiguranja ovog aktivnog djelovanja, vlast uspostavlja različite mehanizme, a najznačajniji mehanizam je inspekcijski nadzor. U slučaju kada taj mehanizam nije uspostavljen ili nije efikasan u svom djelovanju to za posljedicu ima kršenje ljudskih prava.

U proteklih nekoliko godina Institucija registruje povećan broj žalbi u kojim se kao odgovorni organ pojavljuju inspekcijski organi. Ova činjenica, a i specifičnost žalbi je bila razlog zbog čega su Ombudsmeni za ljudska prava Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ombudsmeni) odlučili da sačine Specijalni izvještaj o ulozi inspekcijskih organa u zaštiti ljudskih prava u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Specijalni izvještaj).

Cilj ovog Izvještaja je da se na sveobuhvatan način prikaže stanje u oblasti inspekcijskog nadzora s aspekta važećeg zakonodavstva, materijalno-tehničkih i ljudskih resursa kojima raspolažu inspekcijski organi svih nivoa vlasti u BiH, djelokruga rada, saradnje, te definišu prepreke koje onemogućavaju efikasnije djelovanje inspekcijskih organa. Svrha Specijalnog izvještaja je da posluži kao informativni instrument donosiocima politika i zakona prilikom kreiranja mjera čiji cilj je unapređenje funkcionisanja inspekcijskog nadzora kao elementa vladavine prava, te time osiguraju i efikasniju zaštitu prava građana.

Strukturalna kompleksnost inspekcijskih organa, a posebno tematska i teritorijalna podijeljenost nadležnosti djelovanja inspekcijskih organa su odredile i metodološki pristup kod sačinjavanja ovog Izvještaja. Pored analize važećeg domaćeg zakonodavstva i drugih dostupnih dokumenata, za potrebe izrade Specijalnog izvještaja sačinjen je upitnik¹ koji je upućen inspekcijskim organima na nivou Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Federacije BiH, svih deset kantona u sastavu Federacije BiH, Brčko Distrikta BiH, te na nivou gradova i općina. Institucija je organima koji nisu dostavili odgovor u predviđenom roku uputila urgenciju² na zahtjev za dostavu podataka od 07.10.2019. godine. Institucija je, također, pojedinim

¹ Akt Ombudsmena Bosne i Hercegovine broj Ž-SA-05-1042/19 od 07.10.2019. godine;

² Akt Ombudsmena Bosne i Hercegovine broj Ž-SA-05-1042/19 od 09.12.2019. godine;

institucijama³ naknadno uputila akt s upitnikom.⁴

Cilj upitnika je bio da inspekcijski organi na unificiran način dostave podatke i na taj način izvrše i samoevaluaciju svog djelovanja, ali i identificiraju slabosti koje utiču na efikasnost njihovog rada.

Nacrt Specijanog izvještaja je dana 26.11.2020. godine upućen svim intervjuisanim organima, uz poziv da ukoliko imaju određene komentare, primjedbe ili sugestije na dio njihovog odgovora uključenog u tekst, iste dostave putem elektronske pošte, u ostavljenom roku.

Ombudsmeni koriste ovu priliku da se zahvale svim inspekcijskim organima na dostavljenim odgovorima. Dobiveni podaci su prezentirani kroz poglavlja u Izvještaju poštivanjem funkcionalnog principa koji slijedi organizacionu strukturu unutar koje su inspekcijski organi uspostavljeni. U Poglavlju III su prezentirana iskustva Institucije zasnovana na žalbama koje su registrovane u Instituciji, a u kojima su kao odgovorni organi navedeni inspekcijski organi. Specijalni izvještaj sadrži i preporuke koje su prezentirane kao zasebno poglavlje, u kojem su sadržane preporuke koje su svojstvene za većinu inspekcijskih organa. Također, napominjemo da je rad na ovom Izvještaju bio prolongiran usljed pandemije COVID-19, ali nije izgubio na aktuelnosti s obzirom na dobivene podatke.

Ombudsmeni za ljudska prava BiH

³ Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine, Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, Ministarstvo prometa i komunikacija Bosne i Hercegovine, Federalno ministarstvo pravde, Vlada Srednjobosanskog kantona, Ministarstvo uprave i lokalne samouprave Republike Srpske i Inspektorat Brčko Distrikta;

⁴ Akt Ombudsmena Bosne i Hercegovine broj Ž-SA-05-1042/19 od 22.09.2020. godine;

I ORGANIZACIJA INSPEKCIJSKIH POSLOVA NA NIVOU BIH

Na nivou Bosne i Hercegovine inspekcijski nadzor uspostavljen je u okviru šest⁵ ministarstava⁶. U nastavku su prezentovane njihove nadležnosti.

1.1. Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine

1.1.1. Inspektorat Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine

Zakonom o upravi Bosne i Hercegovine⁷ uređuje se organizacija uprave institucija Bosne i Hercegovine u pogledu položaja, uloge, organizacije, ovlaštenja i obaveza organa uprave i druga pitanja od značaja za organizaciju i rad tih organa u vršenju poslova uprave.

Na osnovu odredbi ovog Zakona, posebnih propisa i ovlaštenja te opisanih poslova i zadataka iz Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine⁸ (u daljem tekstu: Ministarstvo sigurnosti) utvrđen je djelokrug rada Inspektorata kao osnovne organizacione jedinice ovog ministarstva.

Ministarstvo sigurnosti je određeno i obavezano da vrši nadzor na osnovu člana 132. i 117. stav 4. Zakona o strancima⁹, članova 73. do 76. Zakona o zaštiti tajnih podataka¹⁰ članova 15. i 16. Zakona o kontroli kretanja oružja i vojne opreme¹¹, članova 3. i 4. Pravilnika o načinu i postupku nadzora i kontrole nad provođenjem Zakona o kontroli kretanja oružja i vojne opreme¹², člana 88. Pravilnika o standardima funkcionisanja i drugim pitanjima značajnim za rad imigracionog centra¹³, člana 9. Odluke o provedbi rezolucije 2231 (2015) Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda¹⁴, člana 18. Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva sigurnosti BiH¹⁵ kao i drugih propisa iz nadležnosti ovog Ministarstva.¹⁶

Pored navedenih propisa u primjeni su Zakon o upravnom postupku¹⁷, Zakon o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine¹⁸, Zakon o radu u institucijama Bosne i Hercegovine¹⁹, Zakon o policijskim službenicima Bosne i Hercegovine²⁰, Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine²¹, Zakon o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela Bosne i Hercegovine i o Agencijama za podršku policijskoj strukturi Bosne i Hercegovine²², Zakon o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju u institucijama Bosne i Hercegovine²³, Zakon o zaštiti ličnih podataka²⁴, Zakon o Graničnoj policiji Bosne i Hercegovine²⁵, Zakon o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu²⁶.

Inspektorat vrši neposredan inspekcijski nadzor nad sprovođenjem zakona i drugih propisa koji se odnose na državne službenike i zaposlenike Ministarstva sigurnosti BiH i upravnih organizacija pri Ministarstvu sigurnosti, i to:

- vodi upravni postupak iz navedene oblasti,
- vrši kontrolu kancelarijskog poslovanja,
- postupa po predstavkama i pritužbama na rad Ministarstva i upravnih organizacija koje su sastavni dio Ministarstva,
- vrše selektivni inspekcijski pregled koji ima za cilj otkrivanje slabosti i nezakonito postupanje u izvršavanju službenih zadataka, kao i propuste obaveznog praćenja i usmjeravanja procesa rada od strane rukovodećih službenika,

- učestvuje u izradi godišnjih programa rada i mjesečnih planova rada u Inspektoratu,
- priprema nacрте i prijedloge propisa iz djelokruga Inspektorata,
- izrađuje potrebna uputstva, analize i izvještaje iz djelokruga Inspektorata,

1.1.2. Budžet

Ukupan budžet Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine za 2019. godinu iznosio je 8.346.000 KM. Budžet Inspektorata Ministarstva sigurnosti nije planiran kao posebna stavka budžeta, isti je sastavni dio ukupno odobrenih budžetskih sredstava za ovo Ministarstvo.

1.1.3. Materijalno-tehnička sredstva

Prema dostavljenom odgovoru Inspektorat ne posjeduje opremu i vozila koja su potrebna za rad. Djeluje u prostoru Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine.

Radni prostor zadovoljava potrebe u odnosu na trenutni broj zaposlenih, Inspektorat ima na raspolaganju tri kancelarije i četvero zaposlenih.

1.1.4. Ljudski resursi

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine uređena je unutrašnja struktura zaposlenih.

Inspektorat ima četvero zaposlenih i to: glavnog inspektora, dva stručna savjetnika-inspektora i referenta za administrativno-tehničke poslove, a Pravilnikom je sistematizirano šest izvršilaca.

Prema navodima Ministarstva nema dovoljno ljudskih kapaciteta za obavljanje radnih zadataka iz nadležnosti Inspektorata, te je neophodno izvršiti popunu s još dva inspektora. U toku je formiranje radne grupe ovog Ministarstva za izradu novog Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva sigurnosti u kojem će biti predloženo povećanje broja inspektora.

Broj zaposlenih i njihova školska sprema su usklađeni s odredbama unutrašnjeg akta kojim je uređeno ovo pitanje.

Pitanje dodatnih naknada i stimulacija nije regulisano Zakonom o platama i naknadama za zaposlene u institucijama Bosne i Hercegovine, tako da postoji razlika u odnosu na druge inspeksijske organe na nivou Bosne i Hercegovine i na drugim nivoima vlasti koji imaju pravo na uvećanje neto plate od 20-30%.

Pitanje odgovornosti zaposlenih u radu regulisano je Zakonom o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine, Zakonom o radu u institucijama Bosne i Hercegovine, Pravilnikom o disciplinskoj odgovornosti državnih službenika u institucijama Bosne i Hercegovine, Pravilnikom o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti zaposlenika u institucijama Bosne i Hercegovine i Kodeksom državnih službenika u institucijama Bosne i Hercegovine.

Zaposleni imaju redovne edukacije koje organizuje Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine iz oblasti Integriteta djelovanja protiv korupcije u institucijama Bosne i Hercegovine, Upravni postupak i inspeksijski nadzor, oblasti zaštite ličnih podataka i Zakona o zaštiti tajnih podataka koje su predviđene i u preporukama

Plana integriteta Ministarstva sigurnosti.

Konstantne edukacije iz oblasti inspeksijskog nadzora, vođenja upravnog postupka i upravnog spora, oblasti Integriteta djelovanja protiv korupcije u institucijama Bosne i Hercegovine bi bile poželjne.

Kodeks državnih službenika u institucijama Bosne i Hercegovine se poštuje u dobroj mjeri, ali je bilo pokrenutih disciplinskih postupaka protiv zaposlenih u Ministarstvu sigurnosti.

1.1.5. Pitanja iz okvira djelokruga rada

Za potrebe Ministarstva sigurnosti uspostavljena je OWIS-elektronska baza svih predmeta ovog Ministarstva dok je za potrebe Inspektorata ovog Ministarstva, za svakog inspektora, u toku nabavka evidencija o izvršenim inspeksijskim nadzorima koja je propisana Pravilnikom o obliku i sadržaju službene iskaznice inspektora organa uprave Bosne i Hercegovine i sadržaju i načinu vođenja evidencije o izvršenim inspeksijskim nadzorima²⁷.

Tokom 2018. godine, registrovano je 13 predmeta iz oblasti nadzora, od strane građana je bilo pet podnesenih zahtjeva. Nije bilo donesenih rješenja u 2018. godini, ali je bilo izdatih preporuka i inicirano je pokretanje disciplinske odgovornosti.

Inspektorat nije imao podnesenih prekršajnih prijava prema nadležnim sudovima odnosno nadležnim tužilaštvima u 2018. godini.

Stranka koja prijavi ili zatraži inspeksijski nadzor nema pravo na zapisnik niti na pravni lijek, ali u roku od 30 dana mora biti obaviještena o poduzetim radnjama u vezi s podnesenom prijavom ili inicijativom i mjerama koje su preduzete.

Subjekt nad kojim se vrši inspeksijski nadzor, nakon što se pročita zapisnik i eventualno unesu primjedbe, te nakon potpisivanja istog ima pravo na jedan primjerak zapisnika, a dva primjerka zapisnika inspektor zadržava za potrebe dalje procedure u vezi s inspeksijskim nadzorom. Ukoliko je doneseno rješenje o utvrđenim nepravilnostima, ima pravo na prigovor ministru sigurnosti Bosne i Hercegovine.

Sačinjava se godišnji plan rada Inspektorata, realizaciju istog prati glavni inspektor, a o svim aktivnostima Inspektorata upoznaje se ministar sigurnosti.

Saradnju s inspekcijama uspostavljenim na drugim nivoima vlasti ocjenjuju veoma dobrom.

Kao slabosti koje utiču na efikasnost rada Inspektorata navedene su: spor i dugotrajan proces donošenja zakonskih rješenja i izmjena i dopuna zakonskih rješenja, nedostatak materijalnih sredstava i nedovoljna edukacija.

Efikasnost poslovanja Inspektorata rezultat je: stručnosti, profesionalnosti i primjene savremenih tehnologija i naučno tehnoloških dostignuća, poštovanja načela zakonitosti, javnosti, odgovornosti, ekonomičnosti, profesionalne nepristrasnosti, dosljednosti, načela saslušanja stranaka i načela pravičnosti.

Unapređenju rada doprinijelo bi podizanje većeg kvaliteta rada inspekcije za

²⁷ Pravilnik o obliku i sadržaju službene iskaznice inspektora organa uprave Bosne i Hercegovine i sadržaju i načinu vođenja evidencije o izvršenim inspeksijskim nadzorima („Službeni glasnik“ Bosne i Hercegovine, broj 10/18);

preduzimanje upravnih radnji u postupku, s obzirom da su inspekcijski postupci vrsta upravnih postupaka.

1.2. Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine

1.2.1. Generalni inspektorat Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine

Shodno odredbi člana 53. Zakona o odbrani Bosne i Hercegovine Generalni inspektorat je organizaciona jedinica Ministarstva odbrane, kojim rukovodi generalni inspektor koji je profesionalno vojno lice u činu generala i postavlja se na dužnost u skladu s ovim Zakonom²⁸.

Generalni inspektorat Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine osigurava da vojna lica u Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama budu upoznata i ponašaju se u skladu s Poglavljem VI Zakona o odbrani, kao i bilo kojim drugim kodeksom ponašanja ili propisima koje usvoji ministar odbrane, a koji se odnose na etičko ponašanje i profesionalizam. Generalni inspektorat, u tom smislu, ima sljedeće nadležnosti:

1. obuka i obrazovanje profesionalnih vojnih lica u Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama u profesionalnom i etičkom smislu,
2. iniciranje, provođenje, kontrola i nadgledanje ispitivanja i istraga tvrdnji o lošem vladanju profesionalnih vojnih lica u Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama,
3. davanje savjeta ministru odbrane u vezi s uklanjanjem okolnosti koje štete moralu, djelotvornosti i reputaciji Oružanih snaga,
4. davanje preporuka za propise i koordinacija uspostavljanja profesionalnih standarda i pravila moralnog rukovođenja, kako bi se poboljšala profesionalnost, etičko ponašanje i lične sposobnosti vojnih lica u Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama²⁹.

Bilo koje profesionalno vojno lice u Oružanim snagama ili drugi državljani Bosne i Hercegovine mogu uložiti žalbu ili zahtjev za pomoć Generalnom inspektoratu, a vezano za pitanja koja su u njegovoj nadležnosti. Generalni inspektor predlaže ministru odbrane donošenje uputstava kojima se uspostavljaju odgovarajuće procedure za primjenu ovog člana. Takva uputstva sačinjena su na način koji promoviraju povjerenje javnosti u etičko ponašanje i profesionalnost profesionalnih vojnih lica u Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama³⁰.

Generalni inspektorat Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: GI MOBiH) za potrebe ovog Izvještaja dostavio je sljedeće podatke³¹:

GI MOBiH djeluje na osnovu odredbi:

- Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine³²,
- Zakon o odbrani Bosne i Hercegovine³³,

²⁸ Zakon o odbrani Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj 88/05);

²⁹ Član 54. Zakona o odbrani Bosne i Hercegovine;

³⁰ Član 55. Zakona o odbrani Bosne i Hercegovine;

³¹ Akt Generalnog inspektorata Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine broj 05-03-32-1860-26/20 od 02.10.2020. godine;

³² Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj 3/03);

³³ Zakon o odbrani Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj 88/05);

- Zakon o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine³⁴,
- Zakon o radu u institucijama Bosne i Hercegovine³⁵,
- Zakon o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine³⁶,
- Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini³⁷,
- Zakon o zabrani diskriminacije u Bosni i Hercegovini³⁸,
- Zakon o zaštiti tajnih podataka Bosne i Hercegovine³⁹,
- Zakon o zaštiti ličnih podataka Bosne i Hercegovine⁴⁰,
- Zakon o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini⁴¹,
- Zakon o sukobu interesa u institucijama vlasti Bosne i Hercegovine⁴²,
- Zakon o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju u institucijama Bosne i Hercegovine⁴³,
- Zakon o parlamentarnom vojnom povjereniku Bosne i Hercegovine⁴⁴,
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine,
- Pravilnik o procjeni rizika od korupcije u Ministarstvu odbrane Bosne i Hercegovine, broj 05-03-32-1-28-16/16 od 16.08.2016. godine,
- Pravilnik o saradnji parlamentarnog vojnog povjerenika Bosne i Hercegovine s Ministarstvom odbrane BiH, Generalnim inspektoratom pri Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH, broj 01,02-34-6-1428/09 od 24.12.2009. godine,
- Uputstvo za rad GI MOBiH i inspektora u OS BiH,
- Poglavlje 14. Uputstva stranama komandanta NATO-štaba u Sarajevu i komandanta EUFOR-a u Bosni i Hercegovini,
- Pravilo službe u OS BiH,
- Kodeks državnih službenika u institucijama Bosne i Hercegovine⁴⁵,
- Etički kodeks ponašanja vojnih lica, kadeta i kandidata na obuci u Ministarstvu odbrane Bosne i Hercegovine i Oružanim snagama Bosne i Hercegovine,
- Politika izgradnje integriteta, smanjenja rizika i borbe protiv korupcije u Ministarstvu odbrane Bosne i Hercegovine i Oružanim snagama Bosne i Hercegovine,
- i druge propise i podzakonske akte ovisno o vrsti odnosno prirodi predmeta.

³⁴ Zakon o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 88/05, 53/07, 59/09, 45/12, 41/16 i 38/18);

³⁵ Zakon o radu u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 26/04, 7/05, 48/05, 50/08, 60/10, 32/13, 93/13);

³⁶ Zakon o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 9/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10 i 40/12);

³⁷ Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 32/10);

³⁸ Zakon o zabrani diskriminacije u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 59/09, i 66/16);

³⁹ Zakon o zaštiti tajnih podataka Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 54/05);

⁴⁰ Zakon o zaštiti ličnih podataka Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 32/01);

⁴¹ Zakon o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 28/00);

⁴² Zakon o sukobu interesa u institucijama vlasti Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 16/02, 14/03, 12/04, 63/08 i 18/12);

⁴³ Zakon o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 100/13);

⁴⁴ Zakon o parlamentarnom vojnom povjereniku Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 51/09);

⁴⁵ Kodeks državnih službenika u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 49/13);

1.2.2. Budžet

Budžet u Ministarstvu odbrane Bosne i Hercegovine se ne planira odvojeno po organizacijskim cjelinama (od kojih je jedna i Generalni inspektorat) već objedinjeno za cjelokupno Ministarstvo odbrane po aktivnostima koje su raspoređene u programe.

1.2.3. Materijalno-tehnička sredstva

GI MOBiH posjeduje materijalno-tehnička sredstva koje su potrebna za rad.

GI MO BiH koristi bez naknade prostorije NATO-štaba u Sarajevu u skladu sa Sporazumom a u vezi s Poglavljem 14. Uputstva stranama komandanta NATO-štaba u Sarajevu i komandanta EUFOR-a u Bosni i Hercegovini. Devet inspektora u sistemu inspektora ima prostorije za rad u objektima OS BiH na lokacijama rasporeda.

Postojeći radni prostor zadovoljava potrebe u odnosu na broj zaposlenih, omogućen je pristup građanima s invaliditetom osim prostorija koje se nalaze na višim spratovima.

1.2.4. Ljudski resursi

Prema organizacijskoj strukturi GI MO BiH ima devet zaposlenih i to: generalni inspektor - 1, inspektori - 6 (u skladu s članom 147. Zakona o BiH u GI MO BiH se privremeno angažuje i pravni savjetnik - 1, referent za administrativno-tehničke poslove - 1, vozač - 1).

Sistem inspektora ima još devet inspektora raspoređenih po komandama i jedinicama OS BiH.

GI MO BiH posjeduje dovoljno kapaciteta za obavljanje radnih zadataka i poslova iz svoje nadležnosti. Međutim, naglašeno je da postoji kontinuiran porast broja zahtjeva za rješavanje, odnosno djelovanje inspektora, a inspektori iste rješavaju u skladu s važećim propisima, uz izuzetno zalaganje koje uključuje i dodatni angažman i poslije radnog vremena, obzirom na činjenicu da podnosioci zahtjeva za djelovanje iste dostavljaju vrlo često i van radnog vremena.

Trenutno postoji jedno upražnjeno mjesto - inspektor (državni službenik).

Broj zaposlenih i njihova školska sprema su usklađeni s odredbama unutrašnjeg akta kojima je uređeno ovo pitanje, odnosno odredbama Zakona o službi u OS BiH kao i odredbama Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom profesionalnih vojnih lica u Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama Bosne i Hercegovine.

Pitanje dodatnih naknada i stimulacija za zaposlenike vezano za težinu posla i terenski rad regulisano je kao i za sva profesionalna vojna lica i zaposlenike u institucijama Bosne i Hercegovine u skladu sa Zakonom o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine i Pravilnikom o nagradama i pohvalama u Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama.

Pitanje odgovornosti zaposlenika u radu regulisano je Zakonom o odbrani Bosne i Hercegovine, Zakonom o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine, Pravilom službe u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine, Pravilnikom o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku za profesionalna vojna lica, Pravilnikom o disciplinskoj odgovornosti državnih službenika u institucijama Bosne i Hercegovine, Pravilnikom

o naknadi štete u Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama Bosne i Hercegovine, Etičkim kodeksom i drugim propisima kojima je regulisan rad zaposlenih u Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama Bosne i Hercegovine, uključujući i profesionalna vojna lica postavljena na dužnosti inspektora.

Zaposleni imaju organizovane redovne edukacije što je regulisano Pravilnikom o školovanju i usavršavanju profesionalnih vojnih lica, Programom obuke inspektora, Odlukama o kursiranju za inspektore, kursevima u Centru za operacije podrške miru (COOPM) kamp Butmir kao i kroz školovanje u inostranstvu, u Sjedinjenim Američkim Državama i Velikoj Britaniji, te u okviru bilateralne i multilateralne saradnje s međunarodnim organizacijama (NATO, EUFOR, UNDP, OSCE, CIDS, ICOAF i dr.).

S obzirom na poseban karakter strukture i organizacije rada GI MO BiH i sistema inspektora bilo bi potrebno nastaviti s profesionalnim razvojem u okviru MO i OS BiH i bilateralne i multilateralne saradnje, kroz konferencije i druge aktivnosti i saradnju s Institucijom ombudsmena i sl.

S obzirom na karakter zahtjeva za djelovanjem inspektora u oblasti kršenja Etičkog kodeksa ponašanja vojnih lica, kadeta i kandidata na obuci u Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama Bosne i Hercegovine, može se zaključiti da se poštuje Etički kodeks.

U 2019. godini evidentirano je 26 slučajeva kršenja zabrana definisanih članom 8. Etičkog kodeksa ponašanja vojnih lica, kadeta i kandidata na obuci u Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama Bosne i Hercegovine. U skladu s Uputstvom za rad GI MO i inspektora Oružanih snaga Bosne i Hercegovine svi zahtjevi za djelovanjem inspektora o navodima o neprofesionalnim ponašanjima a koji su utemeljeni/osnovani u skladu s članom 14. Etičkog kodeksa ponašanja vojnih lica, kadeta i kandidata na obuci u MO i OS BiH (Odgovornosti), od strane nadležnih u lancu komandovanja i kontrole se procesuiraju u skladu s Pravilnikom o vojnoj disciplini i disciplinskoj odgovornosti i Zakonom o službi u OS BiH.

1.2.5 Pitanja iz okvira djelokruga rada

U GI MO BiH postoji baza predmeta, formiran je tim i u saradnji s Ambasadom Velike Britanije i Sjeverne Irske u toku je izrada novog sistema baze podataka IGARS koji bi trebao biti u funkciji od januara 2021. godine.

Od 289 zahtjeva zaprimljenih u 2018. godini, 131 ili 45,3% zahtjeva bilo je osnovano/utemeljeno, a 133 ili 46,0% neosnovanih zahtjeva. Ostalih 25 ili 8,6% zahtjeva su ocijenjeni kao nepodobni za rad inspektora. Prema strukturi podnesenih zahtjeva: 132 slučaja s poznatim podnosiocima zahtjeva i 157 slučajeva anonimno.

U 2019. godini zaprimljeno je 424 zahtjeva koji su podneseni od pripadnika MO i OS BiH, ali i građana BiH u skladu s članom 55. stav (1) Zakona o odbrani Bosne i Hercegovine.

Napomenuto je da je od navedenih 424 zahtjeva zaprimljena u GI MO BiH i sistemu inspektora GI MO BiH neposredno zaprimljeno 275 zahtjeva za djelovanje (od kojih je 24 dodijeljeno nadležnim u lancu komandovanja na postupanje u skladu s članom 28. Uputstva za rad GI MO BiH i sistema inspektora, tako da je GI MO BiH provodio aktivnosti na utvrđivanju činjenica za 251 zahtjev).

Inspektori u sistemu inspektora u komandama i jedinicama su zaprimili 149

zahtjeva za djelovanje od kojih su u skladu s članom 28. Uputstva za rad GI MO BiH i sistema inspektora 16 dodijelili na rad nadležnima u lancu komandovanja. U skladu s navedenim, stvarno su GI MO BiH i inspektori u OS BiH provodili postupak utvrđivanja činjenica za 384 zahtjeva za djelovanje.

S obzirom na nadležnosti definisane članom 54. Zakona o odbrani Bosne i Hercegovine, GI MO BiH ne donosi rješenja okončanjem nadležnih aktivnosti. GI MO BiH u postupku utvrđuje osnovanost zahtjeva za postupanje i ukoliko ista postoji po okončanju postupka dostavlja izvještaj nadležnima na dalje postupanje.

U skladu s navedenim GI MO BiH i sistem inspektora, za 131 utemeljen zahtjev, je u 2018. godini predložio preporuke za donošenje 16 novih ili izmjenu postojećih podzakonskih i drugih provedbenih akata u MO i OS BiH, pored navedenog GI MO BiH i sistem inspektora je dostavio i druge preporuke koje podrazumijevaju utvrđivanje eventualne odgovornosti za lica koja se mogu dovesti u vezu s utvrđenim nepravilnostima kao i poduzimanje drugih korektivnih mjera s ciljem ispravljanja nepravilnosti vezanih za prava pripadnika MO i OS BiH, te druga rješenja i mjere u vezi s radom i službom u MO i OS BiH (prava iz radnog odnosa, školovanje i usavršavanje, rad i unutrašnja služba, poštivanje procedura o radu u OS BiH i sl.).

Kada je u pitanju postupak utvrđivanja odgovornosti lica na službi u OS BiH na osnovu izvještaja GI MO BiH i sistema inspektora provedeni su i disciplinski postupci od strane nadležnih u lancu komandovanja i kontrole te je na osnovu istih u 2018. godini doneseno 16 rješenja o izricanju disciplinskih mjera/sankcija, te pet rješenja o obustavi postupka.

U toku 2019. godine doneseno je osam rješenja o izricanju disciplinskih mjera/sankcija, te tri rješenja o obustavi postupka. Pored navedenog u 2019. godini GI MO BiH i sistem inspektora na osnovu rezultata rada o utvrđivanju činjenica po zaprimljenim zahtjevima za djelovanje na nadležno postupanje dostavio je 189 preporuka koje obuhvataju, pored sistemskih rješenja, 8 (osam) prijedloga za izradu novih i dopunu postojećih propisa i akata MO i OS BiH i drugih korektivnih mjera s ciljem ispravljanja nepravilnosti vezanih za prava pripadnika MO i OS BiH, te druga rješenja i mjere u vezi s radom i službom u MO i OS BiH (prava iz radnog odnosa, školovanje i usavršavanje, rad i unutrašnja služba, poštivanje procedura o radu u OS BiH i sl.). Nadležni komandanti i komandiri su i kroz savjetovanje i informisanje pripadnika i pripadnika svog sastava, a na osnovu izvještaja inspektora, poduzimali odgovarajuće i preventivne mjere.

GI MO BiH je u 2018. godini u jednom od predmeta utvrdio osnovanost navoda o neprofesionalnom ponašanju pripadnika MO i OS BiH, što je rezultiralo dostavljanjem informacije nadležnom Pravobranilaštvu Bosne i Hercegovine za dalje postupanje kod nadležnog suda a s obzirom na to da je licu prestala profesionalna vojna služba nakon provođenja postupka od strane GI MO BiH. Za ostale predmete koji su osnovani, provedene su korektivne mjere.

U toku 2018. godine podnesen je jedan izvještaj a u toku 2019. godine pet izvještaja nadležnom tužilaštvu.

Članom 32. tačka (1) i tačka (3) Uputstva za rad GI MO BiH i inspektora u OS BiH definisano je da se konačan odgovor podnosiocu zahtjeva za djelovanje dostavlja u pisanoj formi a izuzetno se može dati i usmeno. Podnosilac koji nije zadovoljan primljenim odgovorom inspektora može se obratiti generalnom inspektoru sa zahtjevom za pomoć.

Uputstvom za rad GI MO BiH Ministarstva odbrane i inspektora u OS BiH Poglavlje III, regulisan je postupak izdavanja dosjea inspektora, zaštite dosjea inspektora, upotrebe dosjea u mjerama nepovoljnim po osoblje, zahtjev za izdavanje dosjea, službena upotreba dosjea unutar MO i OS BiH i izdavanje dokumentacije inspektora izvan MO i OS BiH.

GI MO BiH shodno članu 55. Zakona o odbrani Bosne i Hercegovine postupa po zahtjevu za pomoć a po pitanjima u okviru svojih nadležnosti. Članom 24. Uputstva za rad GI MO BiH i inspektora u OS BiH, svako može biti podnosilac žalbe, navoda ili zahtjeva za informaciju ili pomoć.

Posjete jedinicama i provođenje obuke koja uključuje sagledavanje stanja za svaku godinu, realizuju se planski na osnovu odluke koju donosi ministar odbrane, odnosno, nadležni komandant za inspektore u sistemu inspektora OS BiH koji iste provode.

Odlukom MO BiH za 2018. godinu samo od strane generalnog inspektora izvršena je posjeta 11 komandi i jedinica na šest lokacija OS BiH a s ciljem sagledavanja stanja komandi i jedinica OS BiH. U okviru obilazaka i sagledavanja stanja u 2018. godini, također, je provedena anonimna anketa sa 784 pripadnica i pripadnika ili 8% sastava MO i OS BiH s ciljem utvrđivanja povjerenja u sistem inspektora u MO i OS BiH.

Napomena: Pored navedenog broja anketirano je i 74 pripadnika MO BiH i Zajedničkog štaba OS BiH u Domu OS BiH. Analizom predmetne ankete doneseni su određeni zaključci i mjere kojim je unaprijeđen sistem inspektora a što uključuje uvođenje aplikacije Moj inspektor, preventivne mjere kroz obuku, edukacija iz oblasti prava pripadnica i pripadnika OS BiH, što je na kraju rezultiralo da je značajno povećan broj zahtjeva za djelovanje inspektora u 2019. godini. Predmetno može i da implicira zaključak da je značajno poraslo povjerenje u sistem inspektora.

U 2019. godini od strane generalnog inspektora izvršen je obilazak deset jedinica na šest lokacija OS BiH s ciljem sagledavanja stanja komandi i jedinica OS BiH.

U okviru obilazaka i sagledavanja stanja u 2019. godini također je provedena anonimna anketa s 210 pripadnica ili 29 % sastava žena u MO i OS BiH, a s ciljem sagledavanja stanja položaja žena u MO i OS BiH. Analizom predmetne ankete doneseni su određeni zaključci i mjere koje su bile osnova i za implementaciju zaključaka međunarodne konferencije u okviru mreže načelnika zajedničkih štabova „Žene, mir i sigurnost», održane u Sarajevu u martu 2019. godine. U predmetnom projektu postoji izuzetno značajna podrška vlade UK Velike Britanije i Sjeverne Irske. Od strane ove vlade ocijenjeno je da su rezultati koje MO i OS BiH postižu u okviru ovog projekta jedinstveni u svijetu.

Prema dostavljenom odgovoru GI MO BiH uspješno saraduje s Parlamentarnim vojnim povjerenikom BiH, Agencijom za prevenciju korupcije i koordinaciju za borbu protiv korupcije, postupajućim tužiteljima po zahtjevima koji su dodijeljeni na nadležno postupanje Tužilaštvu BiH, glavnim inspektorom Ministarstva pravde BiH, sigurnosnim agencijama u BiH kao i drugim organizacijama koje se bave profesionalizmom, etikom, prevencijom i borbom protiv korupcije (APIK, Ured za reviziju institucija BiH i dr.).

Ova saradnja uključuje i bilateralnu saradnju uspostavljenu s inspektoratom SAD, UK, Republike Hrvatske, Republike Slovenije a u prijedlogu je i nastavak saradnje s inspektoratima MO Republike Srbije, Republike Crne Gore i Republike Sjeverne Makedonije. GI MO BiH veoma uspješno saraduje i s komandom NATO SQ u Sarajevu i komandom EUFOR-a u BiH.

GI MOBiH nije nadležan za provođenje nalaza inspektora već organizacijske cjeline Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine i lanac komandovanja, i u skladu s navedenim uvijek postoji mogućnost efikasnijeg provođenja preporuka inspektora što se stalno ističe na sastancima i tokom obuke koju provodi GI MO BiH i inspektori iz sistema OS BiH.

Dio pitanja koja se tiču statusa pripadnika MO i OS BiH (plaće, prava iz penzijsko-invalidskog i zdravstvenog osiguranja, modernizacija opreme i dr.) a s obzirom da nisu u nadležnosti za rješavanje od strane MO i OS BiH, zahtijevaju podršku nadležnih institucija u BiH kako bi se osigurao veći moral i djelotvornost MO i OS BiH, a što je između ostalog jedna od nadležnosti GI MO BiH u skladu s članom 54. stav (2) Zakona o odbrani BiH.

Standard pripadnika i opremljenost pripadnika Oružanih snaga značajan su razlog koji utiče na rad.

Podrška parlamentarnog vojnog povjerenika BiH, ministra odbrane i organizacijskih cjelina MO BiH te nadležnih u lancu komandovanja OS BiH, ključni su faktor koji osigurava provođenje preporuka GI MO BiH i sistema inspektora u OS BiH. Tome svakako doprinosi i podrška komandanata NATO-štaba i EUFOR-a u BiH kao i partnera s kojima MO i GI MO BiH blisko saraduju u jačanju integriteta i profesionalizma.

Digitalizacija procesa, stavljanje u funkciju sistema Etička linija (24/7) za podnošenje zahtjeva za djelovanje inspektora, kao i uspostava mobilne aplikacije „Moj inspektor«, kontinuirano ažuriranje liste inspektora na internet-stranici MO BiH s telefonskim kontakt-brojevima i mail-adresama, značajno je olakšalo pristup podnosiocima zahtjeva i rezultiralo povećanjem broja zahtjeva u 2019. i 2020. godini, što svakako predstavlja i rast povjerenja podnosilaca zahtjeva u sistem inspektora.

Podrška GI MO BiH data je od strane Sektora za komandu, kontrolu i komunikacije, kompjutere i upravljanje informacijama (K4UI) MO BiH u vrijeme pandemije COVID-19 na način da inspektori ukoliko obavljaju dužnost po sistemu „rad od kuće«, imaju pristup administrativnom dokument menadžer-sistemu (DMS), te značajna pomoć od strane vlade UK kroz doniranje hardverske podrške, uveliko su doprinijeli efikasnijem izvršenju funkcija i zadataka GI MO BiH i sistema inspektora u OS BiH.

Unapređenju rada doprinijele bi Izmjene Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji MO BiH i povećanje broja izvršilaca u GI MO BiH s obzirom na trend rasta broja zahtjeva za djelovanjem inspektora u prethodnim godinama: 2017. godina - 278 zahtjeva, 2018. godina - 289 zahtjeva, 2019. godina - 424 zahtjeva (384 predmeta na kojima je radio GI MO BiH i inspektori u sistemu inspektora OS BiH), kao i uključenosti GI MO BiH u provođenju drugih aktivnosti kao što su:

- a) jačanje integriteta u okviru definisanih partnerskih ciljeva saradnje s NATO-om,
- b) proces prevencije diskriminacije kao i aktivnosti u oblasti ravnopravnosti spolova,
- c) projekti u okviru saradnje s partnerima iz oblasti jačanja integriteta (UNDP, OSCE, CIDS, ICOAF i dr.).

1.3. Ministarstvo komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine

1.3.1. Inspektorat Ministarstva komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine

Nadležnost Inspektorata Ministarstva komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Inspektorat), a kako je navedeno u dostavljenom aktu⁴⁶ proizlaze iz Zakona o upravi Bosne i Hercegovine, kao i propisa kojima se reguliše međunarodni i međuentitetski cestovni promet, odnosno propisa nad kojima Inspektorat vrši nadzor, a to su Zakon o međunarodnom i međuentitetskom cestovnom prijevozu⁴⁷ i Zakon o radnom vremenu, obaveznim odmorima mobilnih radnika i uređajima za evidentiranje u cestovnom prijevozu⁴⁸, zatim načela koja proizlaze iz Zakon o upravnom postupku⁴⁹ i propisa kojima se reguliše sigurnost prometa, kao i podzakonskih akata kojima se reguliše međunarodni i međuentitetski prijevoz. Pored navedenih propisa Inspektorat u svom radu koristi i Zakon o prekršajima Bosne i Hercegovine⁵⁰. Inspektorat smatra da u postojećem zakonodavstvu postoje odredbe čijim bi se izmjenama postigla još veća efikasnost u radu na suzbijanju nelegalnog prijevoza kao i mogućnosti preventivnog djelovanja i uticaja na prijevoznike. Također, mišljenja su da većinu propisa koji se odnose na regulisanje međunarodnog i međuentitetskog cestovnog prijevoza treba kontinuirano mijenjati odnosno usklađivati s novim Uredbama i Direktivama EU, ali i praćenjem stanja na terenu predlagati izmjene propisa.

1.3.2. aterijsko-tehnička sredstva

Inspektorat posjeduje određenu opremu za rad na terenu i to: laptope, čitač kartica za digitalni tahograf, vozilo Ministarstva koje se koristi prilikom službenih putovanja i obavljanja inspeksijskih kontrola. Poslove obavlja u prostorijama Ministarstva komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine (Zgrada prijateljstva između Vlade Grčke i Bosne i Hercegovine), a navedeni radni prostor zadovoljava potrebe spram broja zaposlenih i ima omogućen pristup građanima kao i osobama s invaliditetom.

1.3.3. Ljudski resursi

Pravilnikom o sistematizaciji i unutrašnjoj organizaciji Ministarstva komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine utvrđena je struktura zaposlenih. Ukupno zaposlenih u Inspektoratu je pet u odnosu na sistematizaciju kojom je predviđeno devet zaposlenih, dakle trenutno su upražnjena četiri radna mjesta dok bi prema mišljenju Inspektorata optimalan bio broj od deset izvršilaca. U dostavljenom aktu Inspektorata navedeno je da ne posjeduje dovoljno kapaciteta za obavljanje zadataka i poslova iz svoje nadležnosti.

Broj zaposlenih i njihova školska sprema su usklađeni s odredbama unutrašnjeg akta kojim je uređeno ovo pitanje.

Pitanje dodatnih naknada nije regulisano, te je Inspektorat mišljenja da bi isto trebalo regulisati u vidu dodataka/naknada na platu inspektorima Zakonom o platama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine. Svaki inspektor je samostalan u

⁴⁶ Akt Ministarstva komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine, broj 08-29-13-2522-1/20 od 27.10.2020. godine;

⁴⁷ Zakon o međunarodnom i međuentitetskom cestovnom prijevozu („Službeni glasnik BiH“, broj 01/02 i 14/03);

⁴⁸ Zakona o radnom vremenu, obaveznim odmorima mobilnih radnika i uređajima za evidentiranje u cestovnom prijevozu („Službeni glasnik BiH“, broj 48/10);

⁴⁹ Zakon o upravnom postupku („Sl. glasnik BiH“, broj 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16);

⁵⁰ Zakon o prekršajima Bosne i Hercegovine („Sl. glasnik BiH“, broj 41/07, 18/12, 36/14, 81/15 i 65/20);

svom odlučivanju, a kao državni službenik odgovoran je za obavljanje svojih poslova i zadataka.

Dodatne edukacije inspektora su potrebne, a istaknute su obuka po pitanju korištenja tahografa i kurs engleskog jezika.

Kodeks ponašanja se poštuje, te do sada nije bilo kršenja istog.

1.3.4. Pitanja iz okvira djelokruga rada

Inspektorat ima uspostavljenu bazu podataka. Prema Zakonu o upravi inspekcijski nadzori se vrše po službenoj dužnosti, odnosno inspektor pokreće postupak po službenoj dužnosti kada zaprimi prijavu građana, pravnih ili fizičkih lica. U toku 2018. godine izvršeno je cca 4500 inspekcijskih kontrola i doneseno 48 rješenja. Također, donesene su cca 322 upravne mjere koje se odnose na upozorenja, rješenja o stavljanju dozvola van snage, rješenja o povlačenju CEMT dozvola i rješenja o zabrani pristupa teritoriji BiH.

Stranka koja zatraži inspekcijski nadzor ima pravo da dobije zapisnik o obavljenom inspekcijskom nadzoru, a nezadovoljna stranka koja je zatražila inspekcijski nadzor ima pravo na pravni lijek.

Godišnji ili polugodišnji plan rada – plan aktivnosti se sačinjava na osnovu internog Pravilnika o načinu i postupku obavljanja poslova u Inspektoratu Ministarstva komunikacija i transporta Bosne i Hercegovine, a donosi se na osnovu procjene stanja na terenu, kao i predstavljanja pravnih i fizičkih lica i dr. Realizacija plana se prati kroz polugodišnje ocjenjivanje državnih službenika, ispunjavanje ciljeva koji su usko vezani s planom aktivnosti (planom rada). Redovno se vrši evidentiranje svih subjekata, a na kraju godine se podnosi izvještaj rukovodiocu organa uprave.

Inspektorat nije zaprimio pritužbe subjekata nadzora, svi nadzori i inspekcijske kontrole vrše se na osnovu i u skladu s pozitivnim propisima, a ukoliko je određeni subjekt nadzora više puta kontrolisan, najčešće su to kontrole izrečenih mjera.

1.3.5. Opšta pitanja

Odnos ovog Inspektorata s inspekcijama uspostavljenim na drugim nivoima vlasti je zadovoljavajući. Slabost Inspektorata koja utiče na efikasnost rada jeste mali broj inspektora. Najveće prepreke koje utiču na rad Inspektorata su zakonodavstvo, manjak inspektora i nepostojanje dodatka na platu inspektorima. Pri efikasnom ostvarivanju inspekcijske funkcije Inspektoratu najviše pomaže oprema koja je nabavljena za provođenje kontrola i Granična policija Bosne i Hercegovine.

Mjere koje bi doprinijele unapređenju rada su po mišljenju Inspektorata izmjena zakonske regulative, stimulisanje inspektora u vidu dodatka/naknade na platu kroz postojeći Zakon o platama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine, zapošljavanje novih inspektora i nabavka modernije opreme za kontrolu.

1.4. Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine

1.4.1 Upravni inspektorat Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine

U ovom dijelu Specijalnog izvještaja prezentirano je stanje koje se odnosi na djelovanje Upravnog inspektorata Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, sačinjeno na osnovu odgovora dostavljenih na upitnik koji je uputila Institucija.⁵¹

Nadležnost i način rada Upravnog inspektorata Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine⁵² (u daljnjem tekstu: Upravni inspektorat), ovlaštenja, uslovi za obavljanje poslova te prava, obaveze i odgovornosti upravnih inspektora utvrđeni su Zakonom o upravi BiH.

U dostavljenom aktu je navedeno da je Upravna inspekcija nadležna za: poslove inspeksijskog nadzora nad izvršavanjem Zakona o upravi, zakona koji se odnose na državne službenike i zaposlenike organa uprave, upravni postupak i posebne upravne postupke, te kancelarijsko poslovanje u organima uprave.

Upravni inspektor nadzor vrši naročito u pogledu: ostvarivanja prava i pravnih interesa građana, javnih korporacija, komora, javnih preduzeća (društava), agencija i drugih pravnih osoba u upravnom postupku; primjene propisa koji se odnose na organizaciju i način rada organa uprave; radnih odnosa u organima uprave i institucijama s javnim ovlastima te ispunjavanja uslova osoba koje rade na poslovima upravnog rješavanja; rješavanja upravnih stvari u propisanim rokovima; pravilnosti primjene propisa u upravnom postupku; načina prikupljanja dokaza u upravnom postupku, a posebno dokaza koji se pribavljaju po službenoj dužnosti; provođenja izvršenja rješenja, pružanja pravne pomoći građanima, javnim korporacijama, komorama, javnim preduzećima (društvima), agencijama i drugim pravnim osobama u upravnom postupku; vođenja evidencije o upravnim predmetima te primjene propisa o kancelarijskom poslovanju (član 84).

Pored naprijed navedenih oblasti, Upravni inspektorat obavlja poslove i u drugim oblastima u kojima je posebnim zakonom utvrđena nadležnost Upravnog inspektorata (član 83. stav 2), kao što je slučaj sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini (član 22b)⁵³, Zakonom o zaštiti osoba koje prijavljuju korupciju u institucijama Bosne i Hercegovine (član 10)⁵⁴ i Zakonom o udruženjima i fondacijama Bosne i Hercegovine⁵⁵. U dostavljenom aktu Upravnog inspektorata je navedeno da u procesnom smislu, Upravni inspektorat u svom radu primjenjuje Zakon o upravnom postupku BiH.

U dostavljenom aktu Upravni inspektorat otežavajućim faktorom u radu navodi „dio kaznenih odredbi Zakona o upravi, kojima su predviđene prekršajne sankcije isključivo i samo za institucije s javnim ovlastima i odgovorne osobe u njima. Ovakvim normiranjem sužava se i ograničava krug subjekata kojima upravni inspektori mogu izreći sankcije zbog nepridržavanja zakona i drugih propisa“. Upravni inspektorat

⁵¹ Akt Upravnog inspektorata Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, broj akt, broj 10-07-12-8769/19 od 26.11.2019. godine;

⁵² Ibidem

⁵³ Zakon o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH”, broj 28/00, 45/06, 102/09, 62/11 i 100/13);

⁵⁴ Zakon o zaštiti osoba koje prijavljuju korupciju u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj 100/13);

⁵⁵ Zakon o udruženjima i fondacijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj 32/01, 42/03, 63/08, 76/11 i 94/16);

je mišljenja da represivna ovlaštenja inspektora predstavljaju najautoritativniji, i u isto vrijeme najefikasniji oblik zaštite prava i zakonitosti te iz tog razloga cijene nužnom dopunu navedenih odredbi, na način propisivanja prekršajne odgovornosti i za organe uprave te odgovorne osobe u njima.

1.4.2. Budžet

Sredstva za rad Upravnog inspektorata osiguravaju se u budžetu Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine.

1.4.3. Materijalno-tehnička sredstva

Upravni inspektorat se organizaciono nalazi u sastavu Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, kao osnovna organizaciona jedinica, te u svakodnevnom radu i djelovanju koristi prostor i materijalno-tehnička sredstva Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, koji zadovoljavaju potrebe Upravnog inspektorata.

Radni prostor je uslovan, adekvatan, zadovoljava potrebe u odnosu na broj zaposlenih i ima omogućen pristup građanima i osobama s invaliditetom.

1.4.4. Ljudski resursi

Unutrašnja organizacija Upravnog inspektorata utvrđena je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine⁵⁶ prema kojem je Upravni inspektorat osnovna organizaciona jedinica Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, u kojoj je, s ciljem vršenja poslova iz njene nadležnosti, sistematizovano šest izvršitelja, i to: glavni upravni inspektor, tri upravna inspektora i dva referenta.

Glavni upravni inspektor ima status rukovodećeg državnog službenika, a upravni inspektori imaju status državnih službenika u kategoriji stručnog savjetnika. Obračun plaća i naknada za glavnog upravnog inspektora i upravne inspektore vrši se u skladu sa Zakonom o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine.⁵⁷ Plaća glavnog upravnog inspektora se obračunava prema utvrđenom koeficijentu za pomoćnike ministra, a plaća upravnih inspektora prema utvrđenom koeficijentu za stručnog savjetnika. Za glavnog upravnog inspektora i upravne inspektore nisu predviđeni dodaci na plaću, niti druge dodatne naknade i stimulacije vezano za težinu posla i terenski rad. Drugim riječima, u pogledu uvjeta za obračun i isplatu plata, naknada i stimulacija nema razlike između upravnih inspektora i ostalih državnih službenika. Normiranje dodatka na plaću za sve inspektore na osnovu posebnih uslova rada smatraju opravdanim, budući da poslovi inspekcijanskog nadzora predstavljaju najsloženiju vrstu poslova, koja uključuje visok stepen odgovornosti, samostalnosti, stručnosti i autoritativnosti. Ukazali su i na činjenicu da Zakon o upravi BiH prepoznaje poseban status inspektora i normira da su „... *inspektori državni službenici s posebnim ovlaštenjima koji su samostalni u svom radu u granicama ovlaštenja utvrđenih zakonom.*“, određujući pri tom obim njihovih ovlaštenja i odgovornosti te način rada i postupanja.

Na upravne inspektore primjenjuje se Kodeks državnih službenika u institucijama

⁵⁶ Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine (broj 01-02-3-6924113 od 2. 12. 2013. godine, broj 01-02-3-8912/14 od 11. 2. 2015. godine i broj 01-02-3-8912/14 od 27. 4. 2018. godine);

⁵⁷ Zakon o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH” broj 50/08, 35/09, 75109, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 16/16, 72/17 i 25/18);

Bosne i Hercegovine.⁵⁸ Do danas, nije bilo kršenja odredbi navedenog kodeksa.

Glavni upravni inspektor i upravni inspektori redovno pohađaju odgovarajuće obuke organizovane od strane Agencije za državnu službu Bosne i Hercegovine. Posebno je istaknuto da je članom 71. stav 3 Zakona o upravi BiH utvrđeno da su „*Inspektori dužni da se stručno obrazuju i usavršavaju za obavljanje inspeksijskih poslova, na osnovu programa općeg stručnog usavršavanja inspektora koji donosi Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine, na prijedlog Ministarstva pravde.*”

1.4.5. Pitanja iz okvira djelokruga rada

Glavni upravni inspektor za svaku kalendarsku godinu sačinjava plan rada Upravnog inspektorata Ministarstva pravde BiH, određujući pri tome subjekte, vrstu i predmet nadzora, kao i postupajuće inspektore. U Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine uredsko poslovanje se obavlja putem DMS-a (OWIS) te u navedenom postoje ažurni podaci o broju, predmetu, vrsti i subjektima inspeksijskog nadzora. Početak i tok postupka inspeksijskog nadzora propisani su odredbama Zakona o upravi BiH, odnosno članom 73. kojim je propisano da isti pokreće i vodi inspektor po službenoj dužnosti, kao i da svaka fizička i pravna osoba ima pravo inspektor podnijeti inicijativu za vršenje inspeksijskog nadzora. Preciznije, svi postupci inspeksijskog nadzora pokreću se i vode po službenoj dužnosti, dok se akti građana kojima oni traže vršenje inspeksijskog nadzora posmatraju kao inicijative, čiju osnovanost cijeni inspektor. Tek ukoliko inspektor ocijeni da su navodi izneseni u inicijativi utemeljeni, dužan je, u skladu sa zakonskim odredbama, zatražiti izjašnjenje od organa na čiji se rad navodi u inicijativi odnose ili izvršiti neposredan inspeksijski nadzor.

Zakonom o upravi Bosne i Hercegovine propisano je da građani, javne korporacije, komore, javna preduzeća (društva), agencije i druge pravne osobe imaju pravo da se radi zaštite svojih prava utvrđenih zakonom i drugim propisima, obraćaju usmeno ili pismeno upravnom inspektor u svim slučajevima kada im se na bilo koji način otežava da brzo i jednostavno ostvaruju svoja prava i pravne interese ili izvršavaju svoje obaveze kod organa uprave, agencije ili institucije s javnim ovlaštenjima, a naročito:

- ako im se u zakonom propisanom roku ne rješavaju zahtjevi i žalbe u upravnom postupku;
- ako se od njih traži da u upravnom postupku dokazuju činjenice uvjerenjima i drugim javnim ispravama koje je po službenoj dužnosti obavezan da pribavlja državni službenik koji vodi upravni postupak;
- ako im se ne izvršavaju upravni akti doneseni radi ostvarivanja prava i pravnih interesa u upravnom postupku;
- ako im se ne pruža pravna pomoć u ostvarivanju prava i pravnih interesa i u izvršavanju obaveza u upravnom postupku (član 89).

Po navedenim zahtjevima upravni inspektor je obavezan odmah postupiti. Rukovodilac organa uprave obavezan je bez odgađanja razmotriti podnijete predstavke, prijedloge i pritužbe stranaka na nepravilan odnos državnih službenika u organu uprave prema njima kada se obraćaju tim organima s ciljem ostvarivanja prava, odnosno izvršavanja svojih obaveza (član 41). Ukoliko rukovodilac organa uprave utvrdi da je podnijeta predstavka osnovana, obavezan je preduzeti zakonom predviđene mjere prema državnom službeniku na čiji se rad predstavka odnosi, te u roku od osam dana od dana prijema predstavke stranci dati pismeni odgovor o

⁵⁸ Kodeks državnih službenika u institucijama Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik BiH” broj 49/13);

preduzetim mjerama u vezi s istom. Navedeno se odnosi i na inspektore, kao državne službenike s posebnim ovlaštenjima. Na eventualno podnijete predstavke na rad glavnog upravnog inspektora i upravnih inspektora ministar pravde odgovara u propisanom roku.

Upravni inspektor u vršenju neposrednog inspekcijskog nadzora sastavlja zapisnik o izvršenom inspekcijskom nadzoru, koji naročito sadrži utvrđeno činjenično stanje te utvrđene nepravilnosti i nedostatke u radu (član 86). Primjerak zapisnika dostavlja se rukovodiocu organa uprave ili ustanove, a po potrebi i Vijeću ministara Bosne i Hercegovine. Dakle, u skladu s odredbama Zakona o upravi BiH, zapisnik o inspekcijskom nadzoru ne dostavlja se podnosiocu inicijative za vršenje inspekcijskog nadzora, nego samo rukovodiocu subjekta nadzora. No, ukoliko podnosilac inicijative od Upravne inspekcije, na osnovu odredbi Zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini zatraži primjerak zapisnika o izvršenom inspekcijskom nadzoru, isti mu se dostavlja.

Upravni inspektor, u slučaju kada u vršenju inspekcijskog nadzora utvrdi da je povrijeđen zakon ili drugi propis, dužan je donijeti rješenje i njime naložiti odgovarajuće upravne mjere. Protiv navedenog rješenja može se izjaviti žalba ministru pravde, u roku od osam dana od dana prijema rješenja (član 87). Po eventualno zaprimljenim žalbama postupa se na način i u rokovima koji su propisani zakonom.

Tokom 2018. godine Upravni inspektorat nije pokretao prekršajne postupke, niti izdavao prekršajne naloge. Također, Upravni inspektorat tokom 2018. godine nije zaprimao pritužbe subjekata nadzora da su u kratkom roku više puta bili predmet nadzora.

Upravni inspektorat ostvaruje uspješnu saradnju s upravnim inspekcijama uspostavljenim na drugim nivoima vlasti, s kojima uspješno razmjenjuje iskustva i praksu. U dostavljenom aktu je navedeno da se osnovna slabost Upravne inspekcije ogleda u nedostatku ljudskih resursa, odnosno potrebnih upravnih inspektora. Prepreka uspješnom i efikasnom obavljanju poslova inspekcijskog nadzora te osiguranju poštivanja zakona i drugih propisa je i neadekvatan zakonodavni okvir. Stoga, u dostavljenom aktu ponovno je naglašena nužnost dopune odredbi Zakona o upravi BiH, na način normiranja prekršajne odgovornosti organa uprave i odgovornih lica u njima.

Predmet nadzora	2017.	Plan 2018.	Realizovano 2018.	Realizovano 2018. (%)
Vršenje inspekcijskog nadzora u pogledu organizacije organa uprave	50	52	47	90,38%
Vršenje inspekcijskog nadzora u pogledu upravnog rješavanja	22	60	48	80,00%
Vršenje inspekcijskog nadzora u pogledu radnih odnosa	32	35	109	311,42%
Vršenje inspekcijskog nadzora u pogledu uredskog poslovanja	28	35	28	80,00%

Vršenje inspeksijskog nadzora u pogledu slobodnog pristupa informacijama	15	17	20	117,64%
Vršenje inspeksijskog nadzora u pogledu zaštite osoba koje prijavljuju korupciju u institucijama BiH	1	2	4	200,00%
Vršenje inspeksijskog nadzora u pogledu rada udruga i zaklada	0	1280	736	57,50%

Tabelarni prikaz postupanja Upravnog inspektorata Ministarstva pravde BiH za 2018. godinu

1.5. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine

Prema podacima dostupnim na internet-stranici Ministarstva trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine⁵⁹, u Inspektoratu Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa, obavljaju se poslovi osnovne djelatnosti, dopunski poslovi osnovne djelatnosti i pomoćno-tehnički poslovi i to:

- Poslovi upravno-nadzorni koji obuhvataju: inspeksijski nadzor nad primjenom Zakona o proizvodnji sredstava NVO i inspeksijski nadzor pravnih lica koji imaju dozvolu za bavljenje proizvodnjom i remontom sredstava NVO;
- a) Poslovi normativno-pravni koji obuhvataju: učestvovanje u izradi zakonskih i podzakonskih akata i drugih propisa iz predmetne oblasti; davanje stručnih mišljenja o prednacrtima, nacrtima i prijedlozima zakona, drugih propisa i općih akata koji se odnose na oblast inspeksijskog i stalnog nadzora pravnih lica koji imaju dozvolu za bavljenje proizvodnjom i remontom sredstava NVO; pripremanje stručnih mišljenja i objašnjenja za primjenu zakona, drugih propisa i općih akata, povodom upita građana, pravnih lica i drugih subjekata ili po službenoj dužnosti;
- b) Studijsko-analitički poslovi koji obuhvataju: izradu analiza, izvještaja, informacija i drugih stručnih materijala na osnovu podataka dobijenih od entitetskih organa kao i podataka do kojih se došlo u toku vršenja inspeksijskog nadzora; stručna obrada sistemskih rješenja od značaja za vršenje stalnog i inspeksijskog nadzora; izrada analitičkih, informativnih i drugih materijala u okviru propisane metodologije;
- c) Stručno-operativni poslovi koji obuhvataju provođenje politike i izvršenje zakona, drugih propisa i općih akata i s tim u vezi utvrđivanje stanja u oblasti proizvodnje i remonta NVO; informisanje nadležnih organa BiH i entiteta o stanju u oblasti proizvodnje i remonta NVO; praćenje i proučavanje stanja u oblasti proizvodnje i remonta NVO na osnovu dobijenih izvještaja od entitetskih organa nadležnih za vršenje stalnog nadzora i predlaganje mjera radi uređenja određenih pitanja kojima se obezbjeđuje potpuno provođenje zakona i drugih propisa i općih akata; uspostavljanje, izradu, vođenje i održavanje evidencije o izvršenim stalnim i inspeksijskim nadzorima; učešće u ažuriranju „Zajedničkog popisa vojne opreme obuhvaćene pravilima ponašanja EU u postupku kod izvoza oružja“; saradnju s nadležnim organima BiH i entiteta;
- d) Informaciono-dokumentacioni poslovi koji obuhvataju: izradu metodologije i standarda za formiranje baze podataka o izvršenim stalnim i inspeksijskim pregledima

⁵⁹ <http://www.mvteo.gov.ba/Content/Read/inspektorat>, Ministarstvo nije dostavilo podatke na traženje Institucije ombudsmena Bosne i Hercegovine, akt Ž-SA-05-1042/19 od 22.09.2020. godine;

i njihovu analizu.

1.6. Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine

1.6.1. Kancelarija za kontrolu diplomatskih i konzularnih poslova

Prema podacima⁶⁰ koje je Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, Kancelarija za kontrolu diplomatskih i konzularnih poslova (u daljem tekstu: Kancelarija za kontrolu) dostavilo Instituciji ombudsmena, u okviru svoje nadležnosti koristi Zakon o upravi Bosne i Hercegovine, Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine, Zakon o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine i Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine. Proceduralni zakoni koje Kancelarija za kontrolu koristi u svom radu su Zakon o upravnom postupku Bosne i Hercegovine i Pravilnik o disciplinskoj odgovornosti državnih službenika u institucijama Bosne i Hercegovine.

Kancelarija za kontrolu smatra da bi s ciljem unapređenja rada „*bilo poželjno promijeniti i preciznije regulisati u Zakonima na nivou Bosne i Hercegovine, poziciju internih kontrola u institucijama, posebno između onih koji imaju zakonska ovlaštenja da izdaju rješenja s pravnim posljedicama i mogu propisivati obavezujuće izvršne sankcije, i onih kontrolnih jedinica koja daju samo mišljenja i preporuke rukovodstvima institucija, kao što je to slučaj s Kancelarijom za kontrolu diplomatskih i konzularnih poslova*“.

1.6.2. Budžet

Godišnji budžet za 2019. godinu je iznosio 26.040,00 KM.

1.6.3. Materijalno-tehnička sredstva

Materijalno-tehnička sredstva koja posjeduje Kancelarija za kontrolu zadovoljavaju potrebe za rad. Mišljenja su da radni prostor nije adekvatan, te da isti ne zadovoljava potrebe spram broja zaposlenih. Rad obavljaju u vlastitom prostoru unutar Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ministarstvo). Zgrada Ministarstva ima omogućen pristup građanima i osobama s invaliditetom, ali Kancelarija za kontrolu radi po nalogu ministra kao rukovodioca institucije, a ne postupa po pojedinačnim i individualnim zahtjevima građana.

1.6.4. Ljudski resursi

Struktura zaposlenih je utvrđena Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine. U Kancelariji za kontrolu je navedenim Pravilnikom sistematizovano četiri radna mjesta, te smatraju da posjeduju dovoljno kapaciteta za obavljanje radnih zadataka i poslova iz nadležnosti. U ovom trenutku upražnjena su dva radna mjesta, tako da to otežava rad Kancelarije, a optimalna su četiri radna mjesta, koliko je i sistematizovano. Školska sprema zaposlenih je usklađena s odredbama unutrašnjeg akta kojim je uređeno ovo pitanje. Svi zaposlenici u Kancelariji za kontrolu moraju imati i imaju VSS, odnosno završen odgovarajući fakultet. Tri inspektora moraju imati VSS, završen pravni ili fakultet društvenih nauka i diplomatsko zvanje ministar-savjetnik, kao i tehnički sekretar Kancelarije za kontrolu.

⁶⁰ Odgovori na upitnik zaprimljeni putem elektronske pošte od 23.11.2020. godine;

Pitanje dodatnih naknada/stimulacija za zaposlenike regulisano je Pravilnikom o platama, dodacima i naknadama u Ministarstvu vanjskih poslova Bosne i Hercegovine.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine i drugim zakonima i normativnim aktima Bosne i Hercegovine regulisano je pitanje odgovornosti zaposlenika. Navedeno je da je za očuvanje integriteta rada Kancelarije za kontrolu i drugih kontrolnih inspekcija u institucijama Bosne i Hercegovine najvažnije očuvati njihovu nezavisnost, stručnost i visoku radnu profesionalnost.

Edukacija inspeksijskih kontrolnih jedinica uopšte nema, osim u oblasti revizije koje organizuje Centralna harmonizacijska jedinica pri Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, ali ona ne obuhvata sve interne inspeksijske kontrole, već samo uzak krug revizora finansijske vrste po Zakonu o reviziji institucija Bosne i Hercegovine⁶¹.

Mišljenja su da je za unapređenje djelokruga inspekcija „*potrebno u institucijama Bosne i Hercegovine organizovati uporedo dvije vrste edukacija: 1. Edukaciju inspektora i osoblja u unutrašnjim organizacionim jedinicama u institucijama BiH koje se bave internim kontrolama i inspekcijom poslova i rada u tim institucijama. 2. Edukaciju državnih službenika i svih drugih zaposlenika u institucijama BiH na koje se odnosi kontrola njihovog rada i poslova, da bi bili što bolje upoznati s njihovim obavezama i dužnostima kao i nadležnostima organa kontrole i inspekcije*“.

Kodeks ponašanja se poštuje u potpunosti i nije bilo njegovog kršenja.

1.6.5. Pitanja iz okvira djelokruga rada

Kancelarija za kontrolu postoji od 2019. godine u sadašnjem obliku, na bazi promjene Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine koju je odobrilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i ima uspostavljenu bazu podataka predmeta.

U 2018. godini postojao je tadašnji Ured za reviziju Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine⁶², koji nije obrađivao predmete po prijavi građana, već eventualno nadležne organizacione jedinice iz Ministarstva ako ih je bilo. Ured za reviziju Ministarstva je u 2018. godini izvršio četiri kontrole DKP-a BiH i dva projekta u Ministarstvu.

Kancelarija za kontrolu diplomatskih i konzularnih poslova Ministarstva je u 2020. godini obradila po nalogu Ministra, sedam pritužbi građana na rad službenika Diplomatsko konzularnog predstavništva Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu DKP BiH).

Kancelarija za kontrolu nema uvid u ukupan broj obraćanja građana Ministarstvu ili DKP-a BiH u svijetu, jer ne posjeduje tu vrstu evidencije. Tu evidenciju imaju DKP BiH ili Kabinet ministra, zavisno od toga kome su se građani direktno obratili svojim zahtjevima. Građani se ne obraćaju direktno svojim zahtjevima Kancelariji za kontrolu, osim povremenih usmenih upita telefonskim putem za rješenje nekog urgentnog pitanja iz djelokruga rada službi ministarstva i DKP-a BiH u svijetu.

Postojeća sadašnja Kancelarija za kontrolu ne donosi rješenja, već samo daje

⁶¹ Zakon o reviziji institucija Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 12/06);

⁶² Prema informacijama dostupnim na zvaničnoj internet-stranici Ministarstva, u okviru istog trenutno postoje Jedinica interne revizije i Ured za kontrolu diplomatsko-konzularnih poslova u okviru kojeg djeluje glavni inspektor (http://www.mvp.gov.ba/ministarstvo/vazniji_telefoni_u_ministarstvu/?id=225) posjeđeno 24.11.2020. godine;

mišljenja i preporuke rukovodstvu institucije, u predmetima po nalogu ministra. U protekloj, 2019. godini Kancelarija je dala nekoliko mišljenja i preporuka u različitim predmetima rada i poslova ministarstva.

Kancelarija za kontrolu koja vrši kontrolu rada unutrašnjih organizacionih jedinica u Ministarstvu i DKP-a BiH u svijetu, po nalogu ministra, u vršenju kontrole najdirektnije saraduje s jedinicom i osobljem koje je predmet kontrole, i oni su u prilici da daju svoje primjedbe i sugestije i imaju uvid u konačnu verziju izvještaja o obavljenoj kontroli.

Jedinica koja je predmet inspeksijske kontrole ima pravo i mogućnost da daje obrazloženja svojih postupaka i naknadna razjašnjenja radi objektivizacije utvrđenog stanja. Godišnji plan rada Kancelarije odobrava ministar za svaku narednu godinu.

Kancelarija za kontrolu nije zaprimala pritužbe subjekata nadzora da su u kratkom vremenskom periodu više puta bili predmet nadzora.

1.6.6. Opšta pitanja

U dostavljenom aktu je navedeno da saradnja s inspekcijama u drugim institucijama ne postoji. Smatraju da bi bilo potrebno uspostaviti plansku, organizovanu, obaveznu i redovnu saradnju svih kontrolnih inspeksijskih jedinica u institucijama Bosne i Hercegovine radi razmjene informacija, mišljenja i dobre prakse. To što do sada nije bilo organizovane saradnje posljedica je zakonskih razlika o statusu inspeksijskih i kontrolnih organa u različitim institucijama Bosne i Hercegovine.

Kao najveće slabosti u radu Kancelarije za kontrolu navedena su davanja zaduženja, poslova i zadataka koja nisu u osnovnom opisu njenog rada.

Kao najveći nedostatak u obavljanju poslova i radu jedne institucije naveden je nedostatak samokontrole i propuštanje zakonske obaveze kontrolisanja rada nižih organizacionih jedinica iz njihove nadležnosti, i prepuštanje i ostavljanje da to uradi Kancelarija za kontrolu, umjesto da sami učestvuju u procesu unutrašnje kontrole poslova, posebno nepravilnosti u radu i obavljanju planiranih poslova, kao i nedovoljna edukacija zaposlenih o svim oblicima njihove materijalne, disciplinske i svake druge radne odgovornosti u vršenju svoje službe.

Najbolja pomoć radu inspeksijskih i kontrolnih jedinica unutar institucija Bosne i Hercegovine, doprinosi efikasan kontrolni rad nižih organizacionih jedinica i nadležnih rukovodilaca kao prvih instanci kontrole njihovog rada i ostvarivanja zakonske kontrole u određenoj unutrašnjoj organizacionoj jedinici. Nažalost, ova preventivna kontrolna aktivnost izostaje, pa se cijeli sistem oslanja na naknadnu, post festum kontrolu Kancelarije za kontrolu kada je šteta već učinjena.

Prema njihovom mišljenju mjere koje bi doprinijele unapređenju rada Kancelarije za kontrolu su „*preciznije zakonsko i normativno regulisanje rada internih jedinica kontrole u institucijama, češća edukacija i razmjena iskustava s drugim sličnim kontrolnim jedinicama u institucijama BiH i povećanje preventivnih kontrola u odnosu na kontrole post festum kad se pojave određene nepravilnosti ili nezakonitosti u radu institucije. Bolja pravna regulativa opisa poslova inspeksijskih i kontrolnih jedinica i razgraničenja u odnosu na druge slične poslove u institucijama Bosne i Hercegovine*“.

II ORGANIZACIJA INSPEKCIJSKIH POSLOVA NA NIVOU ENTITETA, KANTONA I BRČKO DISTRIKTA BIH

Inspeksijski sistem Republike Srpske čine Republička uprava za inspeksijske poslove – Inspektorat Republike Srpske (u daljem tekstu: Inspektorat Republike Srpske) i inspektori u jedinicama lokalne samouprave, odnosno opštinama i gradovima (u daljem tekstu: JLS). Pored navedenih inspeksijskih organa, formirana je Upravna inspekcija pri Ministarstvu uprave i lokalne samouprave Republike Srpske, te Odjeljenje za inspeksijski nadzor Republičke uprave za igre na sreću pri Ministarstvu finansija Republike Srpske.

Na nivou Federacije Bosne i Hercegovine formirana je Federalna uprava za inspeksijske poslove (u daljem tekstu: FUZIP). Inspeksijski nadzor organizovan je i u okviru federalnih ministarstava:

- a) Federalno ministarstvo pravde - Upravni inspektorat,
- b) Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova - Inspektorat za nadzor rada agencija i unutrašnjih službi za zaštitu ljudi i imovine i zaštitu od požara,
- c) Federalno ministarstvo za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata – Inspektorat,
- d) Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke – Inspektorat,
- e) Federalno ministarstvo finansija – Jedinica za budžetsku inspekciju.

Svi kantoni (Unsko-sanski, Posavski, Zeničko-dobojski, Tuzlanski, Bosansko-podrinjski, Zapadnohercegovački, Kanton Sarajevo i Kanton 10), osim Hercegovačko-neretvanskog i Srednjobosanskog kantona imaju formirane uprave za inspeksijske poslove.

U Brčko Distriktu BiH poslove inspeksijskog nadzora vrše inspektori Vlade Distrikta, kao lica s posebnim ovlaštenjima i odgovornostima.⁶³ Inspektorat je sektor Vlade Distrikta koji samostalno obavlja poslove utvrđene propisima Distrikta i Bosne i Hercegovine.⁶⁴

2.1. Republika Srpska

2.1.1. Organizacija inspeksijskih poslova

Donošenjem Zakona o inspekcijama u Republici Srpskoj iz 2005. godine⁶⁵, po uzoru na niz zemalja Evropske unije, jasno je proklamovan novi koncept funkcionisanja inspeksijskih službi u Republici Srpskoj. Naime, dotadašnji koncept organizacije i djelovanja inspeksijskih organa u Republici Srpskoj vezivao se za rad i organizaciju rada pojedinih ministarstava koja su opet u svom organizacionom sastavu, pored ostalih sektora i odjeljenja preko kojih su obavljala svoju osnovnu funkciju, objedinjavala i inspektorate čiji su sastav, odnosno organizacija bili uslovljeni potrebama resora kojem pripadaju, tj. nadležnostima utvrđenim u materijalnim propisima koji su decidno određivali postupke, metode, parametre, načine, uslove i ostale indikatore koji su regulisali vršenje inspeksijskog nadzora i primjenu važećih propisa, odnosno zakonskih i podzakonskih akata⁶⁶.

⁶³ Član 5.

⁶⁴ Član 12.

⁶⁵ Zakon o inspekcijama u Republici Srpskoj („Službeni glasnik Republike Srpske”, broj 113/05 i 1/08);

⁶⁶ Lj. Mitrović – A. Ajdinović – I. Jusufbegović: „Inspeksijski sistem u Federaciji Bosne i Hercegovine”, XIV Savjetovanje

Zahvaljujući uspostavljanju novog koncepta organizacije inspeksijskih službi koji je ujedno značio i potpunu reformu inspeksijskih organa, inspekcija u Republici Srpskoj organizovana je na sasvim novom, tzv. funkcionalnom principu. Navedeno podrazumijeva da su inspeksijski poslovi od opšteg značaja i organizovani kako u Republičkoj upravi za inspeksijske poslove – Inspektoratu Republike Srpske, na cijelom području Republike Srpske.

Funkcionalni način organizovanja inspeksijskih službi predstavlja adekvatan, racionalan i efikasan način organizovanja inspeksijskog nadzora, jer inspektori, kao osobe s posebnim ovlaštenjima, koje neposredno vrše inspeksijski nadzor obavljaju svoje poslove u okviru jednog organa uprave.

Ovakvim načinom organizacije i obavljanja poslova inspeksijskog nadzora došlo je do uspostavljanja jedinstvenog sistema rukovođenja, zatim ekonomičnijeg planiranja inspeksijskih kontrola, donošenja programa rada i sačinjavanja izvještaja o obavljenim inspeksijskim aktivnostima, a što opet podrazumijeva jedinstvenost u realizaciji i izvršavanju zakonskih obaveza i stručnom osposobljavanju i usavršavanju inspektora⁶⁷.

Inspektorat Republike Srpske je samostalna republička uprava koja obavlja poslove uprave od opšteg značaja za Republiku Srpsku, čija je uloga da, vršeći inspeksijske, upravne, stručne i druge poslove, podstiče društvenu disciplinu u izvršavanju zakona i drugih propisa. Nadzor nad radom Inspektorata vrši Vlada Republike Srpske, a Inspektorat jednom godišnje podnosi izvještaj Vladi.

Inspektorat Republike Srpske je organizovan prema funkcionalnom principu s inspeksijskim sektorima kao osnovnim organizacionim jedinicama, a radi efikasnog i neposrednog obavljanja poslova inspeksijskog nadzora na teritoriji Republike Srpske. Pored uprave koja se nalazi u Banjoj Luci, formirano je šest područnih odjeljenja koja su smještena u Banjoj Luci, Prijedoru, Doboju, Bijeljini, Istočnom Sarajevu i Trebinju.

Inspeksijski nadzor vrše inspektori Inspektorata na teritoriji Republike Srpske.

Poslove inspeksijskog nadzora, kao povjerene poslove, na području jedinice lokalne samouprave vrše inspektori u jedinicama lokalne samouprave u zvanjima: inspektor za hranu, tržišni inspektor, poljoprivredni inspektor, veterinarski inspektor, vodni inspektor, saobraćajni inspektor, urbanističko-građevinski inspektor, ekološki inspektor i zdravstveni inspektor.

Poslove inspeksijskog nadzora, kao povjerene poslove, na području jedinice lokalne samouprave vrše inspektori u jedinicama lokalne samouprave u skladu s posebnim materijalnim propisima i Zakonom o inspekcijama u Republici Srpskoj.

Republički inspektori mogu obavljati nadzor i iz nadležnosti inspektora jedinica lokalne samouprave.

U toku izrade ovog Izvještaja Narodna skupština Republike Srpske je usvojila novi Zakon o inspekcijama.⁶⁸

Novim zakonom je s ciljem izbjegavanja dupliranja inspeksijskog nadzora predviđeno da inspektori koji poslove inspeksijskog nadzora obavljaju u jedinicama lokalne

iz oblasti građanskog prava, Udruženje sudija Republike Srpske, ISSN: 978-99976-658-7-4; UDK 347(497.6)(082); COBISS.RS-ID 8426264; str. 433-450; Jahorina, 16-19. oktobar, 2019.godine;

⁶⁷ Ibid.

⁶⁸ Zakon o inspekcijama („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 18/20);

samouprave podnose Inspektoratu redovne sedmične planove rada/kontrola po subjektima nadzora i mjesečne izvještaje o radu. Radi unapređivanja koordinacije rada inspekcija i efikasnosti inspeksijskog nadzora, Inspektorat donosi operativne planove rada republičkih inspektora, a inspektori u jedinicama lokalne samouprave usaglašavaju operativne planove s Inspektoratom. Inspektorat prati njihovu realizaciju, a naročito usklađivanje planova inspeksijskog nadzora i rada inspekcija, razmjenu informacija u vršenju inspeksijskog nadzora, unapređenje inspeksijskog nadzora na osnovu informacija iz dostavljenih sedmičnih planova rada i izvršenih inspeksijskih pregleda.

Inspeksijski poslovi u odnosu na poslove istog stepena složenosti u republičkim organima uprave i lokalne samouprave smatraju se poslovima s posebnim i otežanim uslovima rada.

Novim zakonom osnovana je nova organizaciona jedinica u sastavu Inspektorata - jedinica za posebnu i unutrašnju kontrolu s ciljem utvrđivanja nezakonitog rada, nedoličnog ponašanja inspektora i ostalih eventualnih zloupotreba koje je izvršio inspektor.

Novina u odnosu na ranije zakonsko rješenje jeste da je subjekat nadzora uz obavještenje da je postupio po rješenju inspektora obavezan dostaviti i dokaz o izvršenju naloženih mjera ako priroda izvršenja mjere to dozvoljava.

Također, novina je da su propisane vrste inspeksijskog pregleda kao neposredni inspeksijski pregled koji se sprovodi kod subjekta nadzora direktnim uvidom u opšte i pojedinačne akte, uslove i način rada i postupanja subjekta nadzora u vezi s pridržavanjem propisa i predstavlja osnovnu metodu utvrđivanja činjeničnog stanja u postupku inspeksijskog nadzora i posredni inspeksijski pregled koji se sprovodi u službenim prostorijama Inspektorata, odnosno jedinice lokalne samouprave, uvidom u dostavljene podatke i dokumentaciju.

Inspektor može, u slučaju osnovane sumnje da subjekat nadzora obavlja djelatnost u suprotnosti sa zakonom, radi utvrđivanja činjeničnog stanja izvršiti sve potrebne mjere i radnje (koristiti uslugu ili kupiti robu), bez prethodne najave i predočavanja subjektu nadzora službene legitimacije.

S obzirom na to da je istraživanje za potrebe ovog Izvještaja rađeno u toku 2019. godine, te da je novi Zakon o inspekcijama Republike Srpske donesen početkom 2020. godine (objavljen u Službenom glasniku broj 18/20 od 13.03.2020. godine) većina „problema“ na koje su ukazali inspeksijski organi u svojim odgovorima dostavljenim na upitnik Institucije ombudsmena su otklonjeni. Posebno je riješeno pitanje dupliranja inspeksijskih kontrola što je kao „osnovni problem“ navela većina inspeksijskih organa u dostavljenim odgovorima. U nastavku teksta će biti prezentovani podaci dobijeni iz istraživanja.

Upravna inspekcija pri Ministarstvu uprave i lokalne samouprave Republike Srpske

U odgovoru Upravne inspekcije Ministarstva uprave i lokalne samouprave Republike Srpske koji je dostavljen dana 05.10.2020. godine Instituciji ombudsmena za potrebe ovog Izvještaja navodi se:

„Zakonom o upravnoj inspekciji⁶⁹ uređuje se organizacija, nadležnost, način rada, ovlaštenja, uslovi za obavljanje poslova, prava, obaveze i odgovornosti upravnog inspektora, kao i druga pitanja od značaja za funkcionisanje Upravne inspekcije u Republici Srpskoj.

Članom 2. navedenog Zakona, propisano je da upravna inspekcija vrši nadzor nad primjenom zakona i drugih propisa o republičkoj upravi i lokalnoj samoupravi, propisa o upravnom postupku koji se odnose na efikasnost i ažurnost u rješavanju upravnih stvari i radnim odnosima zaposlenih u organima republičke uprave i jedinicama lokalne samouprave i kancelarijskom poslovanju.

Poslovi upravne inspekcije su u djelokrugu ministarstva za poslove uprave. Poslove upravne inspekcije vrše glavni upravni inspektor i upravni inspektori.

Upravni inspektor u obavljanju inspekcijskog nadzora vrši nadzor nad primjenom zakona i drugih propisa kojima se uređuje sistem republičke uprave u pogledu: usklađenosti unutrašnje organizacije sa zakonom i drugim propisima, propisanog radnog vremena i drugih pitanja kojima se obezbjeđuje efikasno ostvarivanje prava i izvršavanje obaveza građana, udruženja i pravnih lica u republičkim organima uprave, postupanja po podnesenim prigovorima i pritužbama na rad republičkih organa uprave i dostavljanja odgovora podnosiocima prigovora.

Upravni inspektor u obavljanju inspekcijskog nadzora vrši nadzor nad primjenom zakona i drugih propisa kojima se uređuje organizacija jedinica lokalne samouprave, u pogledu: a) usklađenosti unutrašnje organizacije sa zakonom i drugim propisima, b) propisanog radnog vremena i drugih pitanja kojima se obezbjeđuje efikasno ostvarivanje prava i izvršavanje obaveza građana, udruženja i pravnih lica u jedinicama lokalne samouprave i v) postupanja po podnesenim prigovorima i pritužbama na rad jedinica lokalne samouprave i dostavljanje odgovora podnosiocima prigovora, odnosno pritužbi. Upravni inspektor u obavljanju inspekcijskog nadzora vrši nadzor nad primjenom zakona i drugih propisa kojima se uređuju radni odnosi zaposlenih u organima iz člana 2. st. 3 i 5 ovog Zakona, u pogledu: a) zakonitosti sprovođenja internog i javnog konkursa, b) zakonitosti raspoređivanja, premještanja i napredovanja državnih službenika i ostalih zaposlenih, v) ispunjenosti propisanih uslova u pogledu stručne sprema i g) postupanja u slučaju ispunjavanja uslova za prestanak radnog odnosa po sili zakona. Upravni inspektor u obavljanju inspekcijskog nadzora vrši nadzor nad primjenom zakona i drugih propisa kojima se uređuje opšti upravni postupak i posebni upravni postupci u republičkim organima uprave, jedinicama lokalne samouprave, javnim preduzećima, javnim ustanovama i drugim organizacijama koje vrše javna ovlaštenja, u pogledu: a) rješavanja upravnih stvari u propisanim rokovima, b) ovlaštenja službenika za preduzimanje radnji i postupaka do donošenja rješenja i za donošenje rješenja, v) prijema podnesaka i postupanja po njima, g) izvršenja upravnih akata i sprovođenja administrativnih izvršenja u određenim rokovima, d) formalne ispravnosti upravnih akata, đ) pružanja pravne pomoći, e) izdavanja uvjerenja i drugih isprava o određenim činjenicama, i) rada prvostepenog organa po žalbi, z) dostavljanja spisa po tužbi sudu nadležnom po upravnom sporu, i) blagovremenosti dostavljanja

⁶⁹ Zakon o upravnoj inspekciji Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 1/09, 109/12 i 94/15);

podataka kojima organ raspolaže, odnosno vodi propisanu evidenciju na traženje drugih državnih organa ili institucija i j) načina prikupljanja dokaza ovlašćenih službenika u upravnom postupku, a posebno dokaza koji prema zakonu treba da se pribavljaju po službenoj dužnosti.

Upravni inspektor vrši nadzor i nad primjenom: a) propisa iz oblasti kancelarijskog poslovanja, b) propisa o administrativnim taksama i naknadama u dijelu koji se odnosi na kancelarijsko poslovanje, v) propisa o pečatima i amblemima i g) propisa o ovjeravanju potpisa, rukopisa i prepisa.“

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Ministarstvu uprave i lokalne samouprave⁷⁰ sistematizovana je Upravna inspekcija, kao unutrašnja organizaciona jedinica.

Novi Zakon o upravnoj inspekciji usvojen je na dvanaestoj redovnoj sjednici Narodne skupštine Republike Srpske⁷¹.

Odjeljenje za inspekcijski nadzor Republičke uprave za igre na sreću pri Ministarstvu finansija Republike Srpske

Nadzornad priređivanjem igara na sreću na teritoriji Republike Srpske vrši Republička uprava za igre na sreću koja se nalazi u sastavu Ministarstva finansija Republike Srpske na osnovu Zakona o republičkoj upravi Republike Srpske⁷². Republička uprava za igre na sreću vrši upravne i druge stručne poslove koji se odnose na: izdavanje i oduzimanje odobrenja za priređivanje igara na sreću, nagradnih i zabavnih igara, utvrđivanje ispunjenosti prostornih, tehničkih i informacionih uslova potrebnih za priređivanje igara na sreću, pregled prostorija u kojima se priređuju igre na sreću, obavljanje inspekcijskog nadzora priređivača, donošenje rješenja u postupku obavljanja inspekcijskog nadzora itd.

2.1.2. Pravni propisi koji uređuju inspekcijske poslove

Inspektorat Republike Srpske u svom radu koristi oko 150 zakona i oko 500 podzakonskih akata, imajući u vidu činjenicu da se radi o organu uprave koji pokriva 13 sektora inspekcija i Sektor za pravne, finansijske i informatičke poslove. Ovaj organ je obrađivač samo jednog zakona, i to Zakona o inspekcijama u Republici Srpskoj. Riječ je o procesnom zakonu kojim se na jedinstven način uređuje postupak inspekcijskog nadzora, inspekcijski sistem Republike Srpske i radnopravni status inspektora.⁷³

Pored Zakona o inspekcijama u Republici Srpskoj⁷⁴ u odgovorima nadležnih inspekcijskih organa navodi se da su najčešći propisi koji se koriste u inspekcijskom nadzoru:

Zakon o opštem upravnom postupku⁷⁵,

⁷⁰ Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Ministarstvu uprave i lokalne samouprave („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 51/19);

⁷¹ Zakon o upravnoj inspekciji Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 99/20);

⁷² Zakon o republičkoj upravi Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 115/18);

⁷³ Akt Republičke uprave za inspekcijske poslove, Banja Luka, broj 24.010/9993-412-2/19 od 30.10.2019. godine;

⁷⁴ Zakon o inspekcijama Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 18/20);

⁷⁵ Zakon o opštem upravnom postupku Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 13/02, 87/07, 50/10

Zakon o upravnim sporovima⁷⁶,
Zakon o prekršajima⁷⁷,
Krivični zakonik⁷⁸,
Zakon o izvršnom postupku⁷⁹,
Zakon o komunalnoj policiji⁸⁰,
Zakon o komunalnim djelatnostima⁸¹,
Zakon o zaštiti potrošača⁸²,
Zakon o trgovini⁸³,
Zakon o ugostiteljstvu⁸⁴,
Zakon o turizmu⁸⁵,
Zakon o zanatsko-preduzetničkoj djelatnosti⁸⁶,
Zakon o privrednim društvima⁸⁷,
Zakon o zaštiti životne sredine⁸⁸,
Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti⁸⁹,
Zakon o radu⁹⁰,
Zakon o poljoprivrednom zemljištu⁹¹,
Zakon o upravljanju otpadom⁹²,
Zakon o zaštiti vazduha⁹³,

i 66/18);

⁷⁶ Zakon o upravnim sporovima Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 109/05 i 63/11);

⁷⁷ Zakon o prekršajima Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 63/14, 110/16 i 100/17);

⁷⁸ Krivični zakonik Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 64/17 i 104/18 – odluka US);

⁷⁹ Zakon o izvršnom postupku Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13, 98/14 i 66/18);

⁸⁰ Zakon o komunalnoj policiji Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 28/13);

⁸¹ Zakon o komunalnim djelatnostima Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 124/11 i 100/17);

⁸² Zakon o zaštiti potrošača Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 6/12, 63/14 i 18/17);

⁸³ Zakon o trgovini Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 06/07);

⁸⁴ Zakon o ugostiteljstvu Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 45/17);

⁸⁵ Zakon o turizmu Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 45/17);

⁸⁶ Zakon o zanatsko-preduzetničkoj djelatnosti Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 117/11, 121/12, 67/13, 44/16 i 84/19);

⁸⁷ Zakon o privrednim društvima Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 127/08, 58/09, 100/11, 67/13);

⁸⁸ Zakon o zaštiti životne sredine Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 71/12 i 79/15);

⁸⁹ Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 90/17);

⁹⁰ Zakon o radu Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 1/16 i 66/18);

⁹¹ Zakon o poljoprivrednom zemljištu Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 93/06, 86/07, 14/10, 5/12 i 58/19);

⁹² Zakon o upravljanju otpadom Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 111/13, 106/15 i 16/18);

⁹³ Zakon o zaštiti vazduha Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 124/11 i 46/17)

Zakon o zaštiti voda⁹⁴,

Zakon o uređenju prostora i građenju⁹⁵

Zakon o legalizaciji bespravno izgrađenih objekata u RS⁹⁶

Zakon o slobodi pristupa informacijama⁹⁷

Pored pobrojanih, navedeno je da se u inspekcijskom nadzoru koriste se i mnogi drugi materijalni zakoni, ali i podzakonski akti za različite resore inspekcijskog nadzora.

2.1.3. Problemi u radu s kojima se susreću inspekcijski organi

Većina JLS je dostavila odgovor da ne postoje zakonske odredbe koje predstavljaju otežavajući faktor u radu.⁹⁸ Neke JLS nisu dostavile odgovor na ovo pitanje⁹⁹ ili su odgovorile da im nije poznato.¹⁰⁰

Neke JLS su dostavile odgovor da inspektorima otežava rad činjenica da pojedine oblasti nisu pokrivena materijalnim propisima, posebno podzakonskom regulativom¹⁰¹, da postoji neusklađenost zakona i podzakonskih akata¹⁰², nemogućnost sprovođenja pojedinih zakonskih odredbi na terenu¹⁰³ i da su pojedine zakonom propisane novčane kazne previsoke, posebno kada su u pitanju nerazvijene i izrazito nerazvijene lokalne uprave¹⁰⁴.

S ciljem unapređenja zakonodavnog okvira, neke JLS su navele da je potrebno kroz Zakon o inspekcijama definisati nadležnost republičkih inspektora i inspektora na nivou lokalnih zajednica ili raditi zajedničke planove kontrola, kako bi se izbjegla dupliranje u vršenju inspekcijskog nadzora¹⁰⁵. Također je navedeno da je potrebno donijeti Zakon o inspekcijskom nadzoru kojim bi se tačno definisao odnos između inspektora, pravnih i fizičkih lica i ujednačio postupak inspekcijskog nadzora¹⁰⁶. Dalje se navodi da su potrebna kvalitetnija zakonska rješenja u Zakonu o komunalnoj policiji¹⁰⁷, Zakonu o prostornom uređenju i građenju¹⁰⁸ i Zakonu o prekršajima Republike Srpske¹⁰⁹, zatim da treba mijenjati propise iz oblasti trgovine i ugostiteljstva jer ne prate trendove tj. u praksi se često događaju i vrše procesi koji propisima nisu obuhvaćeni¹¹⁰, da novčane kazne treba propisati shodno stepenu razvijenosti regije

⁹⁴ Zakon o zaštiti voda Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 53/02);

⁹⁵ Zakon o uređenju prostora i građenju Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 40/13, 106/15, 3/16 i 84/19);

⁹⁶ Zakon o legalizaciji bespravno izgrađenih objekata u Republici Srpskoj („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 62/18);

⁹⁷ Zakon o slobodi pristupa informacijama u Republici Srpskoj („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 20/01);

⁹⁸ Gradiška, Trebinje, Doboj, Kotor-Varoš, Han-Pijesak, Bileća, Berkovići, Kozarska Dubica, Lopare, Petrovo, Mrkonjić-Grad, Milići, Novi Grad, Šekovići, Vlasenica, Novo Goražde, Stanari, Srebrenica, Višegrad, Ugljevik, Čelinac, Derventa, Nevesinje, Modriča, Srbac;

⁹⁹ Istočni Stari Grad, Kostajnica, Teslić;

¹⁰⁰ Ljubinje;

¹⁰¹ Republička uprava za inspekcijske poslove, Laktaši, Foča, Prijedor;

¹⁰² Gacko, Prnjavor;

¹⁰³ Brod;

¹⁰⁴ Šipovo, Rudo;

¹⁰⁵ Laktaši, Bijeljina;

¹⁰⁶ Bijeljina;

¹⁰⁷ Istočni Stari Grad;

¹⁰⁸ Kozarska Dubica;

¹⁰⁹ Kneževo;

¹¹⁰ Čelinac;

i prilagoditi životnom standardu i materijalnoj situaciji stanovništva Republike Srpske¹¹¹, te da treba mijenjati propise kako bi se uskladili s promjenama vezanim za napredak informacionih tehnologija¹¹²

Neke JLS su dostavile odgovor da nije potrebno mijenjati propise¹¹³ već osigurati primjenu istih, uz osiguranje bolje koordinacije između inspekcija na različitim nivoima vlasti.¹¹⁴ Neke JLS nisu dostavile odgovor na ovo pitanje¹¹⁵ ili su odgovorile odgovor da im nije poznato.¹¹⁶

2.1.4. Budžet

Prema dobijenim podacima, Inspektorat Republike Srpske i inspeksijski organi u pojedinim JLS imaju svoj poseban budžet: Tako je prema Odluci o usvajanju budžeta Republike Srpske za 2019. godinu¹¹⁷ budžet Republičke uprave za inspeksijske poslove iznosio je 12.911.900 KM, strukture kao u upućujućoj odluci. Budžet Odjeljenja za inspekcije Gradiška za 2019. godinu je 10.000 KM, budžet Odjeljenja za inspeksijske poslove Bijeljina za 2019. godinu iznosio je 41.500 KM, budžet Odjeljenja za inspeksijske poslove i poslove komunalne policije Opštine Brod za 2019. godinu iznosio je 38.000 KM, budžet Odjeljenja za inspeksijske poslove Opštine Laktaši za 2019. godinu iznosio je 12.500 KM, budžet Odjeljenja za inspeksijske poslove i komunalnu policiju Opštine Čelinac za 2019. godinu iznosio je 20.200 KM, budžet Odsjeka za inspeksijske poslove Grada Prijedora za 2019. godinu iznosio je 38.016 KM koji je rebalansom smanjen na iznos od 27.830 KM, budžet Odsjeka za inspeksijske poslove i komunalnu policiju Opštine Kotor-Varoš za 2019. godinu iznosio je 26.150 KM, budžet Odsjeka za inspeksijske poslove i komunalnu policiju Opštine Novi Grad za 2019. godinu iznosio je 5.500 KM, budžet Odjeljenja za inspeksijske poslove Opštine Prnjavor za 2019. godinu iznosio je 40.400 KM, budžet Odjeljenja za inspeksijski nadzor Grada Zvornika za 2019. godinu iznosio je 5.000 KM, budžet Odsjeka za poslove inspekcije i komunalne policije pštine Šipovo za 2019. godinu iznosio je 4.000 KM, budžet Odjeljenja za inspeksijske i poslove komunalne policije Grada Trebinja za 2019. godinu iznosio je 20.000 KM, budžet Odjeljenja za inspeksijske poslove i komunalnu policiju Opštine Višegrad za 2019. godinu iznosio je 23.800 KM, budžet Odjeljenja za inspeksijske poslove Opštine Srbac za 2019. godinu iznosio je 3.000 KM.

U JLS u kojima je inspeksijski nadzor uspostavljen unutar određenih službi, troškovi za rad su predviđeni kao budžetska stavka službe unutar koje djeluju¹¹⁸ ili unutar

¹¹¹ Rudo, Brod;

¹¹² Bileća;

¹¹³ Kotor-Varoš, Foča, Novi Grad, Šekovići, Šipovo, Vlasenica, Novo Goražde, Višegrad, Trebinje;

¹¹⁴ Lopare, Mrkonjić-Grad;

¹¹⁵ Han Pijesak, Gacko, Berkovići, Kostajnica, Petrovo, Milići, Stanari, Teslić;

¹¹⁶ Ljubinje;

¹¹⁷ Odluka o usvajanju budžeta Republike Srpske za 2019. godinu („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 122/18);

¹¹⁸ Modriča, Šamac, Odjeljenje za inspeksijske poslove Opštine Mrkonjić-Grad nema planiran budžet, svi rashodi i prihodi se realizuju preko drugih odjeljenja opštinske uprave; Opština Osmaci nema posebne stavke u okviru opštinskog budžeta za inspekcije nego su sredstva za lična primanja dva inspektora (tržišni i ekološki inspektor) planirana u okviru potrošačke jedinice pod nazivom Odjeljenje za privredu, finansije i društvene djelatnosti; Odsjek za inspeksijske poslove Opštine Lopare nema planirana sredstva budžetom; Plate za zaposlene inspektore u budžetu su planirane na poziciji plata Odjeljenja za finansije opštine, u budžetu Opštine Ljubinje se ne planira ništa posebno za potrebe komunalne policije osim plate za jednog komunalnog policajca, budžet Odjeljenja za privredu i razvoj Opštine Srebrenica gdje su po strukturi i pet inspektora, a u sastavu odjeljenja koje broji 16 zaposlenih iznosi 261.750 KM; Odjeljenje za inspeksijske poslove opštinske uprave Derventa nije organizovano kao posebna potrošačka jedinica u okviru budžeta Opštine Derventa te se sredstva za rad obezbjeđuju kroz druge potrošačke jedinice; Odjeljenje za inspeksijske poslove Grada Doboja nema svoj poseban budžet, rashodi i izdaci koji nastaju u toku funkcionisanja ovog Odjeljenja evidentiraju se u okviru drugih

budžeta JLS ili kao budžetska stavka u budžetu namijenjenom za finansiranje jedinstvenog organa uprave.¹¹⁹ Na važnost osiguranja finansijskih sredstava za djelovanje inspekcije u JLS ukazuju odgovori koji se podudaraju... „*Godišnji budžet Odjeljenja za inspeksijske poslove i komunalnu policiju Opštine Foča se odnosi samo na plate koje se finansiraju iz budžeta Opštine. Naše odjeljenje nema odvojen budžet i nisu im nikakva sredstva odvojena za naknadne troškove... u budžetu Opštine Ljubinje se ne planira ništa posebno za potrebe Komunalne policije osim plate za jednog komunalnog policajca...budžet Opštine Novo Goražde se odnosi na godišnja primanja komunalnog policajca i troškove nabavke uniforme*“.

Neke JLS su dostavile informaciju da nemaju planirana sredstva za inspeksijski nadzor¹²⁰, a neke JLS uopšte nisu odgovorile na ovo pitanje.¹²¹ Neke JLS su dostavile odgovor da nemaju svoje inspeksijske organe.¹²² U većini slučajeva JLS su ili dostavile svoj budžet ili dale informaciju da je isti dostupan na web-stranici JLS.

2.1.5. Ljudski resursi

Prema dobijenim podacima, u Inspektoratu Republike Srpske struktura zaposlenih utvrđena je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta¹²³ dok je u JLS unutrašnja organizacija definisana pravilnicima o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta konkretne opštinske uprave.

Većina JLS je dostavila odgovor da broj zaposlenih inspektora odgovara pravilnikom sistematizovanom broju radnih mjesta. Istovremeno, Inspektorat Republike Srpske, kao i neke JLS su dostavili odgovor da je sistematizacijom predviđeno više radnih mjesta od trenutnog broja zaposlenih i da se to odražava na efikasnost rada. Neke JLS su dostavile odgovor da ne posjeduju dovoljno kapaciteta za obavljanje radnih zadataka i poslova iz nadležnosti inspeksijskih organa.¹²⁴ U nekim JLS nema upražnjenih radnih mjesta.¹²⁵

Školska sprema zaposlenih inspektora u Inspektoratu Republike Srpske usklađena je s odredbama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Inspektoratu Republike Srpske, kao i odredbama pravilnika u opštinskim/gradskim inspekcijama.

Inspektorat Republike Srpske i većina JLS su dostavili odgovor da ne postoje dodatne naknade/stimulacije za zaposlene vezano za težinu posla i terenski rad, te da

potrošačkih jedinica-Odjeljenja za finansije i Odjeljenja za opštu upravu; Inspekcija je u sklopu Odjeljenja za privredu i finansije opštinske uprave Petrovo i nema zaseban budžet; u Opštini Milići inspekcije su u sklopu Odjeljenja za finansije, privredu i društvene djelatnosti i nemaju odvojen budžet; u Opštini Petrovo inspekcija je u sklopu Odjeljenja za privredu i finansije opštinske uprave Petrovo i nema zaseban budžet...

¹¹⁹ Godišnji budžet Odjeljenja za inspeksijske poslove i komunalnu policiju Opštine Foča se odnosi samo na plate koje se finansiraju iz budžeta Opštine. Komunalna policija Opštine Stanari nema odvojen budžet od okvirnog budžeta na nivou Opštine. U opštinama Han-Pijesak, Bileća, Pale, Rudo, Teslić, Ugljevik, Rogatica, Kneževo, Nevesinje, Gacko, Kozarska Dubica... Odsjeci za inspeksijske poslove nemaju samostalan budžet, već je on u okviru budžeta opštine. U Opštini Berkovići nema budžeta za Upravu za inspeksijske poslove već je isti jedinstven za cijeli organ uprave i za 2019. godinu iznosi 1.481.953 KM.

¹²⁰ Istočni Stari Grad, Šekovići...

¹²¹ Kostajnica;

¹²² Krupa na Uni, Vukosavlje, Kalinovik, Istočni Mostar, Petrovac, Donji Žabar;

¹²³ Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 28/17, 107/17 i 102/18);

¹²⁴ Istočni Stari Grad, Kostajnica, Pale, Prnjavor, Šekovići, Zvornik, Prijedor, Doboj;

¹²⁵ Gradiška, Trebinje, Laktaši, Kotor-Varoš, Han-Pijesak, Berkovići, Milići, Osmaci, Čelinac, Nevesinje, Modriča, Šamac;

inspektori imaju platu prema utvrđenom koeficijentu (pitanje dodatnih naknada/stimulacija nije regulisano)¹²⁶. U nekim JLS pitanje stimulacija zaposlenih regulisano je Kolektivnim ugovorom¹²⁷, Uredbom o kategorizaciji radnih mjesta¹²⁸ i Pravilnikom o platama i naknadama¹²⁹. U drugim JLS pitanje stimulacija/naknada je regulisano na način da se odredi veći početni koeficijent u odnosu na druge zaposlene s istom stručnom spremom¹³⁰. Kod određenih JLS pitanje dodatnih naknada je regulisano kroz isplatu dnevnica¹³¹ ili na inicijativu načelnika odjeljenja i odobrenja načelnika opštine.¹³² Neke JLS su navele da postoje razlike u naknadama između inspekcija na različitim nivoima vlasti.¹³³

Pitanje odgovornosti zaposlenih u Inspektoratu Republike Srpske regulisano je Zakonom o državnim službenicima¹³⁴ i Uredbom o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti u republičkim organima uprave Republike Srpske.¹³⁵ Za očuvanje integriteta inspekcije u odgovorima je navedeno da su najvažniji kadrovski resursi, njihove kompetencije, objektivnost i nepristrasnost u radu, moralnost i poštenje, poštovanje zakonske regulative, kontinuirana edukacija zaposlenih u svim dostupnim oblicima.

JLS su dostavile odgovor da je pitanje odgovornosti inspektora regulisano Zakonom o radu, Zakonom o lokalnoj upravi i samoupravi, Zakonom o inspekcijama, Zakonom o službenicima i namještenicima u jedinici lokalne samouprave i podzakonskim aktima, Pravilnikom o disciplinskoj odgovornosti, Pravilnikom o ocjenjivanju rada službenika i namještenika u jedinicama lokalne samouprave kao i kodeksom ponašanja.

Većina JLS su dostavile odgovore da je za očuvanje integriteta inspektora potrebno da budu organizovane posebne organizacione jedinice u jedinicama lokalne samouprave, isključivo nadležne za obavljanje poslova inspeksijskog nadzora i da su samostalne u svom radu, profesionalnost u radu, jačanje ličnog ugleda i ugleda inspeksijskih organa kao i povjerenja građana u rad jedinica lokalne samouprave, adekvatna naknada zaposlenih u inspeksijskim organima kao i nepristrasnost i dosljednost prema subjektu kontrole u inspeksijskim nadzorima. Navedeno je da je važno da nadzirani subjekti poštuju integritet inspekcije a inspektori da se u svom radu drže zakona i podzakonskih akata.

U Inspektoratu Republike Srpske postoji posebna unutrašnja organizaciona jedinica zadužena za organizovanje i sprovođenje edukacija inspektora. Većina JLS je dostavila odgovor da nemaju edukacije. Neke JLS su dostavile odgovor da inspektori povremeno imaju edukacije koje su nedovoljne. Mnoge edukacije su dostupne samo inspektorima Inspektorata Republike Srpske, dok su inspektori u lokalnim zajednicama mnogo manje uključeni u iste.¹³⁶

¹²⁶ Han-Pijesak, Kostajnica, Šekovići, Vlasenica, Stanari, Kneževo, Prijedor;

¹²⁷ Nevesinje, Derventa, Modriča, Bijeljina;

¹²⁸ Brod;

¹²⁹ Šamac;

¹³⁰ Trebinje, Doboj, Laktaši, Bileća, Osmaci, Prnjavor, Srebrenica;

¹³¹ Srbac;

¹³² Višegrad;

¹³³ Istočni Stari Grad, Bileća, Pale, Mrkonjić-Grad, Prnjavor, Šekovići, Šipovo, Zvornik, Trebinje, Ugljevik, Šamac;

¹³⁴ Zakon o državnim službenicima Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 118/08, 117/11, 37/12 i 67/16);

¹³⁵ Uredba o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti u republičkim organima uprave Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 104/09 i 77/12);

¹³⁶ Laktaši, Kotor-Varoš;

Kodeks ponašanja se poštuje i nije bilo većih kršenja odgovor je većine JLS.

Odgovori o edukacijama koje bi koristile inspekcijama mogu se svesti na: poznavanje i primjena opštih, kao i materijalnih propisa kojima su regulisane oblasti nad čijom primjenom nadzor vrši Republička uprava za inspeksijske poslove (s primjerima iz prakse); primjena Zakona o opštem upravnom postupku, Zakona o upravnim sporovima Republike Srpske, Zakona o prekršajima Republike Srpske, Zakona o zaštiti ličnih podataka, Zakona o zaštiti tajnih podataka BiH i Zakona o zaštiti potrošača; kancelarijsko i arhivsko poslovanje u republičkim organima uprave; korištenje računara prema ECDL standardu i strani jezici (engleski, ruski, francuski, njemački)¹³⁷, edukacije koje se odnose na nove zakonske i podzakonske akte, tumačenje istih i razmjena iskustava drugih inspeksijskih organa¹³⁸, edukacije na teme iz oblasti rada koje su vezane za rad inspektora¹³⁹.

Prepoznata je potreba da se s nivoa Inspektorata Republike Srpske organizuje više edukacija, sastanaka i seminara s opštinskim inspekcijama, posebno s ciljem usaglašavanja rada i zauzimanja zajedničkih stavova vezano za postupanje na terenu.¹⁴⁰ Prilikom objave novih zakona iz raznih inspeksijskih oblasti jako su bitna tumačenja odnosno edukacija za isti, kako bi se adekvatnije pristupilo njegovoj primjeni¹⁴¹. Edukacije su potrebne iz oblasti propisa iz nadležnosti inspekcija i edukacije iz vođenja upravnog postupka.¹⁴² Edukacije o jednoobraznosti inspeksijskih kontrola i tumačenju propisa¹⁴³. Trebalo bi organizovati stručne obuke vezano za primjenu propisa i to pojedinačno za svaku inspekciju, a pojedinim inspektorima potrebna je i dodatna informatička obuka,¹⁴⁴ edukacije za sve oblasti inspekcija, vođenje upravnih postupaka i izvršenje rješenja donesenih u vršenju inspeksijskog nadzora¹⁴⁵. Potrebno je sačiniti i usvojiti modele odgovarajućih procedura za rad inspektora, s ciljem ujednačavanja inspeksijske prakse, gdje se za to ukaže potreba, a posebno kada postoji veći broj povezanih nedoumica oko toga kako postupiti. Procedure bi trebalo da daju odgovor na opšta, praktična pitanja iz djelokruga rada inspekcije.¹⁴⁶ Edukacije o suzbijanju sive ekonomije, nelegalnog i neregistrovanog rada¹⁴⁷, o postupanju inspektora prilikom kontrole obavljanja preduzetničke djelatnosti u privatnim objektima, komisiona prodaja, tržnice na malo itd.¹⁴⁸, edukacije koje se odnose na način i postupak uzimanja uzoraka, zatim korištenje mjernih uređaja kao i edukacije iz oblasti elektronskog kancelarijskog poslovanja i sl.¹⁴⁹ edukacija u smislu korištenja informacionih tehnologija.¹⁵⁰

Iz dostavljenih odgovora inspeksijskih organa ukazano je na potrebu stalnog usavršavanja inspektora vezano za postupanje prilikom kontrole obavljanja preduzetničke djelatnosti u privatnim objektima, komisiona prodaja, tržnice na malo (pijace) i dr, suzbijanje sive ekonomije i nelegalnog i neregistrovanog rada. Ove

¹³⁷ Inspektorat Republike Srpske;

¹³⁸ Bijeljina;

¹³⁹ Derventa;

¹⁴⁰ Gradiška;

¹⁴¹ Istočni Stari Grad;

¹⁴² Kostajnica, Stanari;

¹⁴³ Kotor-Varoš;

¹⁴⁴ Kozarska Dubica;

¹⁴⁵ Laktaši;

¹⁴⁶ Lopare;

¹⁴⁷ Petrovo;

¹⁴⁸ Osmaci;

¹⁴⁹ Prnjavor;

¹⁵⁰ Šipovo;

edukacije trebalo bi da obuhvate i pitanje načina i postupka uzimanja uzoraka, zatim korištenja mjernih uređaja, elektronskog kancelarijskog poslovanja i korištenja informacionih tehnologija, te analize procjene rizika u vršenju inspekcijskog nadzora. Edukacije trebaju uključivati i teme vezane za planiranje i vođenje inspekcijskih kontrola, nalaganje upravnih mjera, te primjenu Zakona o opštem upravnom postupku Republike Srpske, mirno rješavanje konflikta, sudske prakse i sl. Potrebne su edukacije iz oblasti prometa hrane i zaštite stanovništva o zaraznoj bolesti i kodeksu ponašanja inspektora na terenu.

2.1.6. Materijalno-tehnička sredstva

Prema dobijenim podacima, većina JLS u Republici Srpskoj je dostavila odgovor da materijalno- tehnička sredstva (oprema, vozila, kancelarije) zadovoljavaju potrebe za rad uprava za inspekcijske poslove. Neke JLS su navele da je oprema prilično zastarjela i da je u budućnosti potrebno istu osavremeniti dok u nekim JLS postoji problem vezan za računarsku opremu što bi im uveliko olakšalo rad¹⁵¹. U drugim JLS problem je vezan za nedostatak vozila što predstavlja otežavajuću okolnost pri radu inspektora.¹⁵² Neke JLS su dostavile odgovor da imaju nedostatak finansijskih sredstava te da materijalno-tehnička sredstva ne zadovoljavaju potrebe za rad uprava za inspekcijske poslove (nedostatak vozila i računarske opreme, finansijskih sredstava za vještačenja u određenim postupcima).¹⁵³

Inspektorat Republike Srpske dostavio je odgovor da materijalno-tehnička sredstva ne zadovoljavaju u potpunosti potrebe za njegov rad, te da postoji određen broj zahtjeva za nabavku opreme (motorna vozila, računarska oprema i slično) koji će biti realizovani sukcesivno, prema dinamici, strukturi i iznosu raspoloživih finansijskih sredstava.

Inspektorat Republike Srpske je dostavio odgovor da dvije njegove organizacione jedinice, i to Uprava Inspektorata i Odjeljenje Banja Luka imaju vlastiti poslovni prostor, dok zaposleni u ostalim organizacionim jedinicama obavljaju poslove u iznajmljenim prostorima. Također, Inspektorat Republike Srpske je dostavio odgovor da postojeći radni prostor zadovoljava potrebe u odnosu na broj zaposlenih, osim u Odjeljenju Banja Luka gdje je planirana nabavka dodatnog poslovnog prostora, a realizacija nabavke će se odvijati prema raspoloživim namjenskim sredstvima.

Osim Odsjeka za inspekcijske poslove Opštine Kozarska Dubica koji za svoj rad koristi prostorije u zgradi Policijske stanice Kozarska Dubica sve ostale JLS obuhvaćene istraživanjem su dostavile odgovor da njihovi inspekcijski organi rad obavljaju u vlastitom prostoru, odnosno prostoru jedinice lokalne samouprave. Navedeni radni prostori uprava za inspekcijske poslove zadovoljava potrebe u odnosu na broj zaposlenih, s izuzetkom sljedećih JLS, i to: Nevesinje, Rudo, Prnjavor, Kozarska Dubica, Gacko, Doboj i Gradiška, u kojima radni prostor ne zadovoljava potrebe u odnosu na broj zaposlenih.

Radni prostor u Upravi Inspektorata Republike Srpske ima omogućen pristup osobama s invaliditetom, dok u ostalim organizacionim jedinicama radni prostori nisu u potpunosti adekvatni za pristup osobama s invaliditetom.

Većina JLS su dostavile odgovor da je radni prostor koji koriste inspekcijski organi

¹⁵¹ Foča, Kozarska Dubica, Mrkonjić-Grad, Lopare, Vlasenica;

¹⁵² Novi Grad, Prnjavor, Rudo, Milići, Lopare, Kneževo, Prijedor;

¹⁵³ Čelinac, Kneževo, Nevesinje, Doboj;

adekvatan i prilagođen osobama s invaliditetom¹⁵⁴. Neke JLS imaju adekvatan radni prostor, s tim da prostor ili pojedine prostorije koje koriste inspektori nisu pristupačne za osobe s invaliditetom.¹⁵⁵ Jedan broj JLS je dostavio odgovor da postojeći radni prostor nema pristup osobama s invaliditetom.¹⁵⁶

2.1.7. Podaci o predmetima i drugim postupanjima inspeksijskih organa u Republici Srpskoj

Prema dobijenim podacima, većina JLS je dostavila odgovor da imaju bazu podataka predmeta. Neke JLS su dostavile odgovor da postoji baza podataka predmeta, ali ne u elektronskoj formi ili da se baza vodi putem opštinske službe protokola¹⁵⁷ kao i da postoji uredna evidencija u svakom momentu¹⁵⁸. Neke JLS nemaju uspostavljenu bazu podataka¹⁵⁹.

Iz dostavljenih odgovora Inspektorata Republike Srpske kao i JLS može se zaključiti da je veći broj inspeksijskih kontrola izvršen po službenoj dužnosti, dok je po prijavama građana manji broj inspeksijskih kontrola.¹⁶⁰

U 2018. godini u Inspektoratu Republike Srpske zaprimljeno je ukupno 4.867 predstavki (2.551 pisana predstavka, a putem Centra za prijave i pritužbe zaprimljeno je 2.316 prijava) koje su u nadležnosti Inspektorata.¹⁶¹

Većina JLS je dostavila odgovore u kojima se navodi ukupan broj obraćanja građana u 2018. godini¹⁶². Neke JLS su napomenule da se radi o broju u kojem su inspektori sačinjavali zapisnike, jer se priličan broj obraćanja odnosi na obraćanja kada inspektor izađe na teren i utvrdi da nema nadležnosti za postupanje (usmene, anonimne prijave) kada ne sačinjava zapisnik i u tom slučaju takve kontrole ne ulaze u zbirne izvještaje ili nemaju taj podatak jer dosta građana dolazi informativno, pa se tek onda podnese zahtjev za rješavanje njihovog problema kao i da nemaju tu evidenciju.¹⁶³

Inspektori Inspektorata Republike Srpske su u vanjskotrgovinskom inspeksijskom nadzoru u 2018. godini preduzeli 161 upravnu mjeru, od čega se 98 mjera odnosilo

¹⁵⁴ Petrovo, Šipovo, Stanari, Srebrenica, Vlasenica, Šekovići, Novi Grad, Lopare, Laktaši, Kostajnica, Han-Pijesak, Gradiška, Bileća, Berkovići, Novo Gorazde, Ugljevik, Čelinac, Derventa, Modriča, Brod, Šamac, Rogatica;

¹⁵⁵ Foča, Ljubinje, Pale, Osmaci, Zvornik, Kotor-Varoš, Prnjavor, Milići, Knežev, Prijedor, Bijeljina;

¹⁵⁶ Gacko, Mrkonjić-Grad, Zvornik, Rudo, Teslić, Istočni Stari Grad, Pale, Višegrad, Nevesinje, Doboj;

¹⁵⁷ Kozarska Dubica, Novo Gorazde;

¹⁵⁸ Ljubinje, Ugljevik;

¹⁵⁹ Istočni Stari Grad, Han-Pijesak, Foča, Berkovići, Osmaci, Šekovići, Šipovo, Stanari.

¹⁶⁰ Mrkonjić-Grad – po prijavi oko 5%, ostalo je po službenoj dužnosti; Milići - po prijavi građana vrlo malo kontrola; Novi Grad - 115 po prijavi građana, 1.652 po službenoj dužnosti; Derventa - 71/905 kontrola; Brod - 17/1.160; Knežev - Tržišna inspekcija jedna prijavu građana, Građevinska inspekcija 9 prijava građana, sve ostale kontrole vršene su po službenoj dužnosti; Brod - Tržišna inspekcija izvršila 25 pregleda po prijavi građana, a inspektor rada 12 prijava, po službenoj dužnosti tržišni inspektor je izvršio 291 pregled, a inspektor rada 185 pregleda; Rogatica - 50/1272; Prijedor - 298/2705; Šamac - 47/752; Ugljevik - 64/432; Doboj - po prijavi građana Poljoprivredna inspekcija - 12, po službenoj dužnosti - 116; Veterinarska - 30/264; Saobraćajna - 69/139, Tržišna - 28/234, Inspekcija za hranu i zdravstvena - 40/348, Urbanističko-građevinska - 30/121, Ekološka - 5/31, Inspekcija za rad - 10/199.

¹⁶¹ Akt Republičke uprave za inspeksijske poslove broj 21.010/9993-412-2/19 od 30.10.2019. godine;

¹⁶² Berkovići - 0, Bileća - 5, Bijeljina - 1.193, Brod - 17, Čelinac - 263, Derventa - 71, Gacko - 8, Han-Pijesak - 7, Knežev - 5, Kostajnica - 18, Kotor-Varoš - 118, Kozarska Dubica - 95, Lopare - 46, Ljubinje - 3, Milići - 23, Modriča - 38, Mrkonjić-Grad - 5, Nevesinje - 30, Novi Grad - 113, Petrovo - 1, Osmaci - 32, Pale - 488, Prijedor - 298, Prnjavor - 250, Rudo - 68, Rogatica - 50, Teslić - 65, Šipovo - 112, Srbac - 390, Srebrenica - 120, Stanari - 0, Šamac - 47, Šekovići - 16, Trebinje - 146, Ugljevik - 64, Vlasnica - 0, Doboj - 250.

¹⁶³ Opština Laktaši, Foča, Višegrad.

na otklanjanje nepravilnosti, a 63 na zabrane. Zbog počinjenih prekršaja izdato je deset prekršajnih naloga i podnesena jedna prekršajna prijava. U unutrašnjem inspeksijskom nadzoru preduzeli su 7.011 upravnih mjera, od čega se 6.049 se odnosilo na otklanjanje nepravilnosti, 327 na oduzimanje, 578 na zabrane, 15 na rušenje/uklanjanje, 37 na uništavanja i pet na zahtjev/inicijativu. Zbog počinjenih prekršaja izdato je 3.299 prekršajnih naloga i podnesena 161 prekršajna prijava.

Također, većina JLS je dostavila odgovor o broju donesenih rješenja u 2018. godini.¹⁶⁴ Svim izdatim rješenjima naložene su upravne i druge mjere (zabrana obavljanja djelatnosti, zabrana rada, zabrana prometa, otklanjanje nepravilnosti, oduzimanje, rušenje, pribavljanje ekološke dozvole, itd.)

Većina rješenja se odnosila na otklanjanje nepravilnosti, oduzimanje robe, o zabrani stavljanja u promet, zabrani obavljanja djelatnosti, zabrana radnog angažovanja lica, oduzimanje robe, o rušenju objekta, obustavljanje gradnje, zabrana saobraćaja na putu, nadzor nad javnim putevima, nadzor poštovanja radnog vremena, odgađanje izvršenja odgovarajućeg akta i dr. Također, dostavljeni su odgovori da su upravne mjere izdavane i zapisnikom bez donošenja rješenja u skladu sa Zakonom o inspekcijama u Republici Srpskoj.

U 2018. godini inspektori Inspektorata Republike Srpske zbog počinjenih prekršaja izdali su 3.299 prekršajnih naloga, i podnijeli 161 zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka u unutrašnjem i jedan u vanjskotrgovinskom nadzoru.

Odgovori JLS o broju izdatih prekršajnih naloga/zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka u 2018. godini mogu se svesti na sljedeće: Zvornik je izrekao - 71 prekršajnu mjeru; Trebinje - 724 prekršajna naloga; Gradiška - 423, Stanari - sedam, Srebrenica - pet, Srbac - jedan, Šipovo - četiri, Teslić - 72, Rudo - tri, Rogatica - 25, Pale - 37, Višegrad - devet, Novi Grad - jedan, Mrkonjić-Grad - 22, Laktaši - 39, Kozarska Dubica - 17, Gacko - 28, Bileća - dva, Brod - 26. Bijeljina je pokrenula 518 prekršajnih postupaka, Ugljevik je pokrenuo 30 prekršajnih postupaka i to Tržišna inspekcija - 28; Inspekcija rada - dva; Šamac je podnio 54 prekršajna naloga, nije bilo podnesenih zahtjeva za pokretanje prekršajnih postupaka. Prnjavor je izdao 505 prekršajnih naloga i pokrenuo četiri prekršajna postupka pred Osnovnim sudom u Prnjavoru. Čelinac je dostavio odgovor da je napisano 100 prekršajnih naloga od kojih je cca 20 završilo sudskim postupkom tj. pokretanjem sudskog procesa. Foča je u odgovoru navela da prema našim podacima su pokrenuta dva prekršajna postupka u Osnovnom sudu. Kneževo je navelo da su svi izdani prekršajni nalozi u 2018. godini (ukupno deset) proslijeđeni na sudsko odlučivanje po prekršajnom postupku pred nadležnim sudom (Osnovni sud u Kotor-Varoši), Kostajnica je u odgovoru navela da je Urbanističko -

¹⁶⁴ Zvornik - 451; Trebinje - 149; Gradiška - 999; Bijeljina - 1.029; Doboj - 504; Prijedor - 913; Vlasenica - 75; Ugljevik - 127 (Tržišna inspekcija - 47, Inspekcija rada - 49, Zdravstveno-sanitarna inspekcija i inspekcija za hranu - 31); Šekovići - 43; Šamac - 175; Stanari - 11; Srebrenica - 55; Srbac - 363, Šipovo - 17; Teslić - 342; Rudo - 225; Rogatica - 306, Prnjavor - 763; Pale - 166; Osmaci - 17; Višegrad - 126; Petrovo - 6; Novo Goražde - Komunalni policajac je donio 3 rješenja iz oblasti svoje nadležnosti; Novi Grad - 467; Nevesinje - 175; Mrkonjić Grad -107; Modriča - Tržišni inspektor - 27, Inspektor rada - 12, Saobraćajni inspektor - 39, Poljoprivredni inspektor - 3, Veterinarski inspektor - 106, Građevinski inspektor - 12, Ekološki inspektor - 48, Inspektor za hranu - 39; Milići - urbanističko-građevinski inspektor, oko 30 rješenja u okviru ovog inspektorata i desetak rješenja za otklanjanje nepravilnosti u drugim resorima; Ljubinja - 3; Lopare - 104; Laktaši - 382; Kozarska Dubica - 237; Kotor-Varoš - 68; Kostajnica - Urbanističko - građevinska inspekcija: Doneseno je sedam rješenja kojim su određene upravne mjere. Subjektima nadzora je naređeno rješenjem da pribave upotrebnu dozvolu, da pribave zapisnik o iskolčenju, da obustave radove na izgradnji objekta, te da uklone objekat. Poljoprivredna inspekcija: Doneseno je 10 rješenja kojima je naloženo otklanjanje nepravilnosti; Kneževo - 24 rješenja od strane tržišne i građevinske inspekcije; Han-Pijesak - 79; Gacko - 58 upravnih mjera izrečenih zapisnikom bez donošenja rješenja shodno Zakonu o inspekcijama u Republici Srpskoj, 7 rješenja; Derventa - 178; Čelinac - 70; Brod - 69; Bileća -102;

građevinska inspekcija u toku 2018. godine pokrenula jedan prekršajni postupak pred nadležnim sudom, a Poljoprivredna inspekcija nema pokrenutih postupka. Kotor-Varoš je podnio sedam prijava Osnovnom sudu, za prekršaje. U odgovoru Modriče navodi se da je Tržišni inspektor izdao šest prekršajnih naloga te su nezadovoljne stranke tražile sudsko odlučivanje. U jednom slučaju inspektor je tražio od suda da se izrekne kazna zatvora zbog neplaćanja novčane kazne. Ljubinja, Lopare, Han-Pijesak, Derвента, Berkovići, Šekovići, Petrovo, Novo Goražde su dostavili odgovore da nije bilo izdavanja prekršajnih naloga/pokretanja prekršajnih postupaka. Osmaci i Nevesinje su dostavili odgovor da su samo izdavali prekršajne naloge, nisu pokretali prekršajni postupak.

Osim Inspektorata Republike Srpske¹⁶⁵ i Odjeljenja za privredu i razvoj Opštine Srebrenica¹⁶⁶, u drugim JLS inspekcijски organi u 2018. godini nisu podnosili krivične prijave nadležnom tužilaštvu.

Na pitanje da li strana koja je tražila inspekcijски nadzor dobija zapisnik o obavljenom inspekcijском nadzoru, te da li se koriste pravni lijekovi, većina JLS kao i Inspektorat Republike Srpske su odgovorili da pravo na dobijanje zapisnika i izjavljivanje pravnog lijeka (žalbe) u postupku inspekcijского nadzora imaju samo lica kojima je priznat status stranke u postupku inspekcijского nadzora. Što se tiče ostalih lica koja nemaju svojstvo stranke, ona imaju pravo da se obrate ovim organima na osnovu Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske i da pod uslovima koje taj zakon propisuje, dobiju tražene podatke. Također, ostala lica mogu uložiti primjedbu na rad inspektora načelniku/gradonačelniku opštine/grada ili Inspektoratu Republike Srpske. Neke JLS su dostavile odgovor da inspekcija stranu koja je zatražila inspekcijски nadzor obavještava o preduzetim mjerama o subjektu nadzora.¹⁶⁷

Inspektorat Republike Srpske donosi srednjoročni plan rada za period od tri godine i godišnji plan rada, kao strateške dokumente koji definišu broj kontrola koje će se izvršiti po pojedinačnim oblastima nadzora, a na osnovu analize pokazatelja iz prethodne godine, procjene rizika, te očekivanih aktivnosti u smislu stupanja na snagu novih propisa čija primjena podliježe kontroli ovog organa. Rezultati realizacije plana izražavaju s brojem izvršenih kontrola po oblastima inspekcijского nadzora i statističkim pokazateljima o izvršenju plana. U skladu s godišnjim planom rada donose se operativni planovi.

Baza podataka Inspekcijского informacionog sistema sadrži podatke koji su subjekti bili predmet nadzora.

Interesantno je koliko je različita praksa kod donošenja planova rada na lokalnom nivou tako da ove planove, zavisno od opštine/grada sačinjavaju: načelnik odjeljenja¹⁶⁸, inspektor u saradnji s neposrednim rukovodiocem¹⁶⁹, inspektori samostalno¹⁷⁰, Inspektorat Republike Srpske¹⁷¹. Većinom inspektori vode službenu evidenciju o subjektu kontrole i preduzetim mjerama i podnose izvještaj neposrednom rukovodiocu i Inspektoratu. Vodi se računa da subjekti nadzora budu ravnomjerno kontrolisani, s tim da postoje odstupanja na osnovu procjene

¹⁶⁵ Devet izvještaja o počinjenom krivičnom djelu;

¹⁶⁶ Jedan;

¹⁶⁷ Kostajnica, Prijedor, Modriča, Bijeljina;

¹⁶⁸ Gradiška, Srbac, Rudo, Petrovo, Nevesinje, Milići, Kozarska Dubica, Kotor-Varoš, Kneževo, Bileća;

¹⁶⁹ Bijeljina, Prijedor, Teslić, Višegrad, Laktaši, Berkovići;

¹⁷⁰ Zvornik, Trebinje, Vlasenica, Ugljevik, Šamac, Srebrenica, Šipovo, Rogatica, Prnjavor, Modriča, Foča, Derвента, Čelinac, Brod, Han-Pijesak;

¹⁷¹ Kozarska Dubica;

rizika a i cijeneći sezonski karakter određenih oblasti nadzora. Planovi se prave na godišnjem, polugodišnjem, mjesečnom, sedmičnom i dnevnom nivou. Iz većine dostavljenih odgovora proizlazi da postoji uredna evidencija o subjektima nadzora. Urbanističko-građevinska inspekcija Opštine Kostajnica, kao i opština Pale i Osmaci nemaju planove rada/u pisanoj formi.

Većina JLS je dostavila odgovor da nisu imali pritužbi subjekata nadzora po kojima su u kratkom roku više puta bili predmet nadzora¹⁷². Neke JLS su dostavile odgovor da je bilo takvih pritužbi¹⁷³, te da se većinom radi o usmenim pritužbama.¹⁷⁴

Prema odgovorima većine JLS saradnja s inspekcijama na drugim nivoima vlasti je dobra, zadovoljavajuća, kolegijalna, korektna, odnosno odlična. Neke JLS su dostavile odgovor da je saradnja dobra, ali da može biti i bolja/da prostora za unapređenje uvijek ima.¹⁷⁵ Zanimljivi su odgovori JLS u kojim se navodi da je saradnja s inspekcijama uspostavljenim na drugim nivoima vlasti korektna, ali da je nedovoljno iskorišten odnos u smislu sinhronizacije i zajedničkih kontrola te da zakonom treba propisati obavezu koordinacije između inspekcija na različitim nivoima vlasti.¹⁷⁶

Inspektorat Republike Srpske je od svog osnivanja 2006. godine uspostavio saradnju s Federalnom upravom za inspeksijske poslove FBiH i Inspektoratom Brčko Distrikta BiH, koja je vremenom razvijana i unapređivana. Saradnja Inspektorata Republike Srpske i inspektora u jedinicama lokalne samouprave u Republici Srpskoj uređena je Zakonom o inspekcijama u Republici Srpskoj i odvija se na dnevnom nivou. Kroz ovu saradnju nastoji se izgraditi što efikasnija mreža inspektora na lokalnom i republičkom nivou, uvesti jedinstven sistem, metodologija postupanja i viši stepen koordinacije republičkih i opštinskih inspektora, radi lakšeg upravljanja i organizacije rada. Ukoliko postoji potreba saraduje se i s inspeksijskim organima na nivou kantona.¹⁷⁷

Što se tiče slabosti inspeksijskih službi koje utiču na njegovu efikasnost, Inspektorat Republike Srpske je dostavio odgovor da je dosadašnja praksa pokazala da, usljed nedovoljne koordinacije s jedinicama lokalne samouprave, u lokalnim zajednicama je nepovoljna struktura inspektora po broju i po vrsti. Postoje i druge oblasti za poboljšanje koordinacije, naprimjer planiranje i izvještavanje. Upravo poboljšanje koordinacije unutar inspeksijskog sistema, sve s ciljem stvaranja povoljnijeg poslovnog ambijenta i rasterećenja subjekata kontrole, jeste svrha donošenja novog Zakona o inspekcijama u Republici Srpskoj.

Neke JLS su dostavile odgovor da su slabosti finansijske prirode vezane za nedovoljno vrednovanje poslova inspeksijskog nadzora, što ima uticaj na efikasnost i svjesnost u obavljanju radnih zadataka¹⁷⁸; nepopunjena sva radna mjesta izvršiocima¹⁷⁹; nepravovremeno djelovanje i nedovoljna saradnja građana¹⁸⁰; organizacija inspekcija

¹⁷² Gradiška, Zvornik, Trebinje, Laktaši, Kotor-Varoš, Istočni Stari Grad, Gacko, Bileća, Berkovići, Ljubinja, Kozarska Dubica, Kostajnica, Lopare, Petrovo, Mrkonjić-Grad, Milići, Novi Grad, Prnjavor, Šekovići, Šipovo, Vlasenica, Rudo, Novo Goražde, Stanari, Srebrenica, Višegrad, Čelinac, Ugljevik, Prijedor, Kneževo, Derventa, Modriča, Brod, Šamac, Srbac, Bijeljina, Rogatica, Doboj;

¹⁷³ Osmaci, Foča, Nevesinje;

¹⁷⁴ Han-Pijesak, Pale;

¹⁷⁵ Laktaši, Lopare;

¹⁷⁶ Osmaci, Zvornik;

¹⁷⁷ Akt Republičke uprave za inspeksijske poslove broj 24.010/9993-412-2/19 od 30.10.2019. godine;

¹⁷⁸ Laktaši, Srebrenica, Ugljevik;

¹⁷⁹ Kotor-Varoš, Čelinac, Kneževo;

¹⁸⁰ Pale;

na dva nivoa vlasti¹⁸¹; nedovoljni resursi, prije svega, materijalna i loša tehnička opremljenost gradske/opštinske inspekcije¹⁸²; neusklađenost zakonskih propisa i neažurnost u radu drugih organa, a koji se odnose i utiču na rad inspekcije¹⁸³; različita praksa u radu zbog nedostatka krovne uprave¹⁸⁴, neefikasnost prekršajnog naloga (povećan broj uslovnih kazni). U nekim JLS nisu identifikovane slabosti u radu uprave¹⁸⁵, dok neke JLS nisu dostavile odgovor na ovo pitanje.¹⁸⁶

Inspektorat Republike Srpske i većina JLS su stajališta da najveće prepreke koje utiču na rad inspeksijskih organa jesu: da pojedine oblasti nisu pokrivena materijalnim propisima, posebno podzakonskom regulativom; nedovoljna edukacija¹⁸⁷; nekoordinisan rad republičkih i opštinskih inspektora; preklapanje nadležnosti i nedovoljna materijalna sredstva¹⁸⁸.

Inspeksijskim organima u Republici Srpskoj pri efikasnom ostvarivanju inspeksijske funkcije najviše pomaže: multisektorski pristup¹⁸⁹; saradnja sa svim subjektima lokalne zajednice¹⁹⁰; uključivanje građana u rješavanje problema¹⁹¹; prava i blagovremena informacija¹⁹²; koordinacija i saradnja s drugim inspekcijama i drugim organizacionim jedinicama kao i policijskim službama¹⁹³; profesionalizam, posvećenost i odgovornost inspektora¹⁹⁴; podrška i korektan odnos pretpostavljenih¹⁹⁵ i samostalnost inspeksijskih organa u vršenju poslova¹⁹⁶.

JLS su također u svojim odgovorima navele da mjere koje bi doprinijele unapređenju rada su donošenje potrebne zakonske regulative i usklađivanje postojeće na svim nivoima, povećanje materijalnih/finansijskih sredstava, povećanje saradnje i koordinacije s Inspektoratom Republike Srpske i opštinskim inspekcijama u smislu izrade planova kontrola kako bi se izbjeglo dupliranje istih, jačanje saradnje s odjeljenjima za prekršaje osnovnih sudova s ciljem postizanja svrhe kažnjavanja u prekršajnim postupcima, jačanje preventivne i korektivne funkcije inspeksijskog nadzora, pravovremenost u obavljanju povjerenih poslovima, stručnost i zakonitost u radu, više zajedničkih sastanaka i obuka u organizaciji Inspektorata Republike Srpske, osavremenjivanje opreme jer se zapisnici sačinjavaju ručno, angažovanje trećih lica za izvršenje rješenja u izvršnom postupku, organizovanje inspekcije na jednom nivou vlasti, samostalnost u radu, saradnja i podrška svih relevantnih subjekata na području lokalne zajednice pa i šire, adekvatno nagrađivanje inspektora koje bi bilo regulisano zakonom i jednoobrazno u cijeloj Bosni i Hercegovini.

¹⁸¹ Lopare;

¹⁸² Milići, Vlasenica, Novi Grad, Osmaci, Šekovići, Zvornik, Trebinje, Rudo, Kneževci;

¹⁸³ Prnjavor;

¹⁸⁴ Stanari;

¹⁸⁵ Foča, Kozarska Dubica, Mrkonjić-Grad, Ljubinje, Šamac;

¹⁸⁶ Gradiška, Istočni Stari Grad, Han-Pijesak, Bileća, Berkovići, Kostajnica, Petrovo, Teslić;

¹⁸⁷ Inspektorat Republike Srpske, Laktaši, Kotor-Varoš, Istočni Stari Grad, Gacko, Bileća, Lopare, Osmaci, Prnjavor, Šekovići, Vlasnica, Rudo, Stanari, Srebrenica, Bijeljina;

¹⁸⁸ Teslić, Novo Goražde, Srebrenica, Vlasenica, Šipovo, Rudo, Prnjavor, Šekovići, Milići, Novi Grad, Kozarska Dubica, Lopare, Ljubinje, Gacko, Kotor-Varoš, Foča, Istočni Stari Grad, Zvornik, Trebinje, Bijeljina;

¹⁸⁹ Inspektorat Republike Srpske;

¹⁹⁰ Pale;

¹⁹¹ Bileća;

¹⁹² Osmaci;

¹⁹³ Prnjavor, Rudo, Petrovo, Višegrad, Trebinje;

¹⁹⁴ Zvornik, Trebinje, Kozarska Dubica, Kotor-Varoš, Foča;

¹⁹⁵ Šipovo, Mrkonjić-Grad;

¹⁹⁶ Laktaši;

2.2. Federacija Bosne i Hercegovine

Shodno odredbama člana III.1. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine¹⁹⁷ i Amandmana na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine CVI¹⁹⁸ u isključivoj nadležnosti Federacije su: državljanstvo Federacije, utvrđivanje ekonomske politike, uključujući planiranje i obnovu, te politiku korištenja zemljišta na federalnom nivou, donošenje propisa o finansijama i finansijskim institucijama Federacije i fiskalna politika Federacije, suzbijanje terorizma, međukantonalnog kriminala, neovlaštene trgovine drogom i organizovanog kriminala, dodjela elektronskih frekvencija za radio, TV i druge svrhe, u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine, utvrđivanje energetske politike, uključujući raspodjelu između kantona, te osiguranje i održavanje potrebne infrastrukture, finansiranje djelatnosti federalnih vlasti, ustanova i institucija koje federalne vlasti osnivaju oporezivanjem, zaduživanjem ili drugim sredstvima.

Prema odredbi člana III.2. federalna vlasti kantoninadležnisu za: jamčenje i provođenje ljudskih prava, zdravstvo, politiku zaštite čovjekove okoline, komunikacijsku i transportnu infrastrukturu, u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine, socijalnu politiku, provođenje zakona i drugih propisa o državljanstvu i putnim ispravama državljana Bosne i Hercegovine s teritorije Federacije i o boravku i kretanju stranaca, turizam i korištenje prirodnih bogatstava.¹⁹⁹

Prema odredbi člana III.4. Ustava Federacije BiH kantoni imaju sve nadležnosti koje nisu izričito povjerene federalnoj vlasti.

U tom smislu, pored federalnog nivoa vlasti, Ustavom Federacije BiH predviđeno je i da svaki kanton može formirati samostalnu upravu inspeksijskih službi koja će odgovarati vladi kantona.

Zakon o inspekcijama Federacije Bosne i Hercegovine uređuje vršenje inspeksijskog nadzora iz nadležnosti federalnih inspekcija i njihov djelokrug, jedinstven postupak inspeksijskog nadzora u Federaciji BiH radi osiguranja izvršenja zakona i drugih propisa, organizaciju Federalne uprave za inspeksijske poslove i rukovođenje, prava, obaveze i odgovornost inspektora, prava i obaveze subjekata nadzora, odnosi između Federalne uprave i kantonalnih inspeksijskih organa, preventivno djelovanje inspektora u vršenju inspeksijskog nadzora i druga pitanja značajna za funkcionisanje inspeksijskog sistema Federacije²⁰⁰.

Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine, u Glavi XII, između ostalog, utvrđuje osnovne odredbe o inspeksijskom nadzoru koje primjenjuju inspekcije koje su organizovane u organu uprave, kao i na inspekcije organizovane u okviru posebnih uprava za inspekcije, ali samo u pitanjima koja zakonom o organizaciji tih inspekcija nisu drugačije uređena²⁰¹.

Na sjednici održanoj 20.02.2020. godine Federalna vlada je utvrdila Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o inspekcijama FBiH i uputila ga u parlamentarnu proceduru po skraćenom postupku. Razlozi za pripremu ovog zakona su izvršavanje presude Ustavnog suda FBiH od 13.12.2016. godine²⁰² te zaključci Vlade FBiH od

¹⁹⁷ Ustav Federacije Bosne i Hercegovine s amandmanima ("Službene novine Federacije BiH", broj 1/94, 13/97, 16/02, 22/02, 52/02, 63/03, 9/04, 20/04, 33/04, 71/05, 72/05 i 88/08);

¹⁹⁸ Amandman na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine CVI ("Službene novine Federacije BiH", broj 71/05)

¹⁹⁹ http://predstavnickidom-pfbih.gov.ba/upload/file/ustav/ustav_precisceni_tekst.pdf 22.04.2020. godine;

²⁰⁰ Zakon o inspekcijama Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 73/2014 i 19/2017);

²⁰¹ Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji BiH ("Službene novine FBiH", broj 35/05);

²⁰² Presudom Ustavnog suda FBiH od 13.12.2016. godine utvrđeno je da su odredbe iz člana 37. i člana 44. st. (1) i (3) Zakona o inspekcijama FBiH suprotne odredbama Ustava FBiH;

30.5.2019, 17.10.2019. i 22.11.2019. godine, kao i zaključak Predstavničkog doma Parlamenta FBiH od 5.12.2019. godine. Novim zakonskim rješenjem djelokrug rada Federalne uprave za inspekcijske poslove se širi i na oblasti rada humanitarnih organizacija i socijalne i dječije zaštite.²⁰³

Strukturu federalne uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine, shodno odredbama Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji²⁰⁴ čine federalni organi uprave i federalne upravne organizacije. Federalni organi uprave su: federalna ministarstva i federalne uprave. Inspekcijski nadzor uspostavljen je:

- u okviru djelovanja federalnih ministarstava:
- Federalno ministarstvo pravde - Upravni inspektorat
- Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova - Inspektorat za nadzor rada agencija i unutrašnjih službi za zaštitu ljudi i imovine i zaštitu od požara
- Federalno ministarstvo za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata – Inspektorat
- Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke - Inspektorat
- Federalno ministarstvo finansija – Jedinica za budžetsku inspekciju
- u okviru organa uprave koji nije samostalan - Porezna uprava/porezni inspektori u okviru Federalnog ministarstva finansija;
- Federalna uprava za inspekcijske poslove kao samostalni organ uprave.

2.2.1. Inspektorati u okviru djelovanja federalnih ministarstava

Institucija ombudsmena je za potrebe izrade Izvještaja zatražila dostavu relevantnih podataka od Upravnog inspektorata, Federalnog ministarstva pravde²⁰⁵, dok je za ostale inspektorate koji su formirani u okviru ministarstava preuzela podatke dostupne na njihovim zvaničnim web-stranicama.

2.2.2. Upravni inspektorat, Federalno ministarstvo pravde

U Upravnom inspektoratu Federalnog ministarstva pravde (u daljem tekstu: Upravni inspektorat) obavljaju se poslovi inspekcijskog nadzora nad radom federalnih organa uprave i propisa o sistemu uprave i upravnog poslovanja u Federaciji Bosne i Hercegovine. Upravni inspektorat obavlja inspekcijski nadzor u pogledu ostvarivanja prava i pravnih interesa i izvršavanja obaveza građana, poduzeća (društava), ustanova i drugih pravnih osoba u upravnom postupku; primjene propisa koji se odnose na organizaciju i način rada federalnih organa uprave i federalnih ustanova; radnih odnosa u federalnim organima uprave i ustanovama i ispunjavanje uvjeta službenih osoba koje rade na poslovima upravnih rješavanja u institucijama koje imaju javne ovlasti; rješavanja upravnih stvari u propisanim rokovima; pravilnosti primjene propisa o upravnom postupku; načinu prikupljanja dokaza u upravnom postupku, a posebno dokaza koji se pribavljaju po službenoj dužnosti; pružanje pravne pomoći građanima, preduzećima (društvima) i drugim pravnim osobama u upravnim postupcima; vođenje evidencije o upravnim predmetima i primjeni propisa o kancelarijskom poslovanju.²⁰⁶

²⁰³ http://www.fbihvlada.gov.ba/bosanski/sjednica_v2.php?sjed_id=827&col=sjed_saopcenje 21.04.2020. godine;

²⁰⁴ Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine, ("Službene novine Federacije BiH", broj 35/05);

²⁰⁵ Akt Institucije ombudsmena od 22.09.2020. godine;

²⁰⁶ <https://www.fmp.gov.ba/bs/nadleznost-216.html>

Upravni inspektorat za potrebe izrade ovog Izvještaja je dostavio sljedeće podatke²⁰⁷:

Upravni inspektorat vrši nadzor nad provođenjem sljedećih zakona:

- Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine²⁰⁸,
- Zakona o upravnom postupku²⁰⁹,
- Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine²¹⁰,
- Zakona o namještenicima u organima državne službe u Federaciji Bosne i Hercegovine²¹¹,
- Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine²¹²,
- Zakona o pečatu u Federaciji Bosne i Hercegovine²¹³.

Nadzor nad primjenom sljedećih zakona vrše Federalno ministarstvo pravde i Federalno ministarstvo finansija, svako iz domena svoje nadležnosti:

- Zakona o plaćama i naknadama u organima vlasti Federacije Bosne i Hercegovine²¹⁴,
- Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine²¹⁵.

Upravni inspektorat, pored navedenih zakona, vrši nadzor i nad provođenjem:

- Uredbe o dopunskim poslovima osnovne djelatnosti i poslovima pomoćne djelatnosti iz nadležnosti organa državne službe koje obavljaju namještenici²¹⁶,
- Uredbe o osnivanju Odbora državne službe za žalbe²¹⁷,
- Uredbe o mjerilima, postupku i načinu ocjenjivanja rada rukovodilaca organa državne službe koje postavlja Vlada Federacije Bosne i Hercegovine²¹⁸,
- Uredbe o pravilima disciplinskog postupka za disciplinsku odgovornost državnih službenika u organima državne službe Federacije BiH²¹⁹,
- Uredbe o naknadama koje nemaju karakter plaće²²⁰,

²⁰⁷ Odgovori na upitnik zaprimljeni putem elektronske pošte od 12.10.2020. godine;

²⁰⁸ Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 35/05);

²⁰⁹ Zakon o upravnom postupku („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 2/98 i 48/99);

²¹⁰ Zakon o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06 i 4/12);

²¹¹ Zakon o namještenicima u organima državne službe u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 49/05);

²¹² Zakon o slobodi pristupa informacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 32/01 i 48/11);

²¹³ Zakon o pečatu u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 2/94, 21/06 i 46/07);

²¹⁴ Zakon o plaćama i naknadama u organima vlasti Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 45/10, 111/12 i 20/17);

²¹⁵ Zakon o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 49/06);

²¹⁶ Uredba o dopunskim poslovima osnovne djelatnosti i poslovima pomoćne djelatnosti iz nadležnosti organa državne službe koje obavljaju namještenici („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 69/05 i 29/06);

²¹⁷ Uredba o osnivanju Odbora državne službe za žalbe („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 48/03);

²¹⁸ Uredba o mjerilima, postupku i načinu ocjenjivanja rada rukovoditelja organa državne službe koje postavlja Vlada Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 5/13, 80/13, 24/14 i 7/15);

²¹⁹ Uredba o pravilima disciplinskog postupka za disciplinsku odgovornost državnih službenika u organima državne službe Federacije BiH („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 72/04 i 75/099);

²²⁰ Uredba o naknadama koje nemaju karakter plaće („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 63/10, 22/11, 66/11 i 51/12);

- Uredbe o poslovima osnovne djelatnosti iz nadležnosti organa državne službe koje obavljaju državni službenici, uvjetima za vršenje tih poslova i ostvarivanju određenih prava iz radnog odnosa²²¹,
- Pravilnika o kancelarijskom poslovanju u Federaciji BiH²²²,
- Pravilnika o unutrašnjih organizacijama federalnih organa uprave i upravnih organizacija, kantonalnih i općinskih organa i upravnih organizacija.

U dostavljenom aktu je između ostalog navedeno da postoje odredbe u okviru pozitivnog zakonodavstva koje predstavljaju otežavajući faktor u radu i, s ciljem unapređenja rada, mišljenja su da se treba mijenjati više propisa, a istaknut je Zakon o organizaciji organa uprave u FBiH.

2.2.2.1. Budžet

Upravni inspektorat nema pojedinačni iznos godišnjeg budžeta, jer se sredstva koriste iz budžeta Federalnog ministarstva pravde.

2.2.2.2 Materijalno-tehnička sredstva

Materijalno-tehnička sredstva koja posjeduje ovaj Upravni inspektorat, kao i prostorije u kojima obavlja rad ne zadovoljavaju potrebe rada, nisu adekvatne i nema odgovarajući pristup osobama s invaliditetom.

2.2.2.3. Ljudski resursi

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji je utvrđena struktura zaposlenih. Upravni inspektorat ima zaposlena tri inspektora, te ne posjeduje dovoljno kapaciteta za obavljanje radnih zadataka i poslova. Prema Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji trenutno su upražnjena dva radna mjesta, a mišljenja su da je optimalan broj inspektora sedam.

Broj zaposlenih i njihova školska sprema su usklađeni s odredbama unutrašnjeg akta, te su zaposleni inspektori diplomirani pravnici VSS, VII stepen stručne spreme ili 240 ECTS bodova.

Pitanje dodatnih naknada za rad propisano je zakonom, dok je pitanje odgovornosti zaposlenika u radu propisano zakonom i podzakonskim aktima. Zaposleni nemaju redovno organizovane edukacije, a do sada nije bilo kršenja kodeksa ponašanja.

2.2.2.4. Pitanja iz okvira djelokruga rad

Upravni inspektorat nema uspostavljenu bazu podataka. U 2018. godini zaprimljeno je 902 predmeta, dok je u 2019. godini zaprimljeno 1847 predmeta, a riješeno je 512 predmeta. Upravna inspekcija ne posjeduje tačne podatke o nadzorima po prijavama građana, međutim mišljenja su da udio nadzora po prijavama građana iznosi preko 90% od ukupnog broja nadzora.

Zbog malog broja zaposlenih inspektora i velikog broja zaprimljenih predstavlki

²²¹ Uredba o poslovima osnovne djelatnosti iz nadležnosti organa državne službe koje obavljaju državni službenici, uvjetima za vršenje tih poslova i ostvarivanju određenih prava iz radnog odnosa („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 35/04, 3/06, 19/12, 8/14, 9/16 i 23/17);

²²² Pravilnik o kancelarijskom poslovanju u Federaciji BiH („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 73/19);

postupano je isključivo po podnesenim predstavkama. Građani se svakodnevno obraćaju telefonskim putem, e-mailom i neposredno – dolaskom u prostorije Upravnog inspektorata.

Upravni inspektorat u 2018. godini nije pokretao prekršajne postupke, te nije podnosio prijave nadležnom tužilaštvu.

Stranka koja zatraži inspekcijski nadzor ima pravo da dobije zapisnik o obavljenom inspekcijskom nadzoru, međutim nezadovoljna stranka koja je zatražila inspekcijski nadzor u pravilu nema pravo na pravni lijek jer stranka ima pravo na pravne lijekove u osnovnom postupku. Upravni inspektorat (u okviru svoje nadležnosti, u većini slučajeva) vrši nadzor nad pravilnosti vođena postupaka kod organa uprave i upravnih organizacija. Nisu zaprimane pritužbe subjekata nadzora da su u kratkom roku više puta bili predmet nadzora.

2.2.2.5. Opšta pitanja

Upravni inspektorat saradnju s inspekcijama uspostavljenim na drugim nivoima ocjenjuje kao zadovoljavajuću. Kao slabosti i prepreke koje utiču na rad Upravnog inspektorata naveden je prije svega nedovoljan broj inspektora. Jačanje kadrovskih kapaciteta, poboljšanje materijalno-tehničkih sredstava i uređenje zakonodavstva bi, po mišljenju Upravnog inspektorata, doprinijelo unapređenju rada.

2.2.2.5.1. Inspektorat za nadzor rada agencija i unutrašnjih službi za zaštitu ljudi i imovine i zaštitu od požara Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova²²³ na osnovu odredbi Zakona o agencijama i unutrašnjim službama za zaštitu ljudi i imovine²²⁴, provodi inspekcijski nadzor u pravnim licima shodno odredbama Zakona o agencijama i unutrašnjim službama za zaštitu ljudi i imovine kojima je Federalno ministarstvo dalo posebnu saglasnost²²⁵ i agencijama i podružnicama koje imaju sklopljen ugovor za obavljanje poslova zaštite za ta pravna lica, te nadzor u federalnim organima uprave i federalnim upravnim organizacijama i drugim federalnim institucijama, kao i agencijama i podružnicama koje imaju sklopljen ugovor za obavljanje poslova zaštite za te organe, organizacije i institucije a kojima je Federalno ministarstvo dalo saglasnost.²²⁶

Federalni inspektori zaštite od požara²²⁷ na osnovu odredbi Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu, vrše nadzor nad provođenjem mjera zaštite od požara u pravnim licima i drugim institucijama u privatnom i državnom vlasništvu kako je to propisano Zakonom.²²⁸

2.2.2.5.2. Inspektorat Federalnog ministarstva za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata vrši inspekcijski nadzor kod opštinskih, kantonalnih i federalnih organa, kao i kod nadležnih organa Brčko Distrikta BiH, kad na osnovu federalnih propisa rješavaju o pravima iz oblasti boračko-invalidske

²²³ <http://www.fmup.gov.ba/v2/stranica.php?idstranica=28>

²²⁴ Zakon o agencijama i unutrašnjim službama za zaštitu ljudi i imovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 78/08 i 67/13), član 59. Zakona;

²²⁵ Osiguranje prijevoza i prijenosa novca, vrijednosnih papira i dragocjenosti, kao i u pravnim licima u čijoj strukturi kapitala Federacija BiH ima vlasnički udio i pravnim licima koja proizvode, koriste, skladište i prevoze radioaktivne ili zapaljive tvari, eksploziv, nuklearno gorivo i otpatke ili se bave proizvodnjom, preradom, distribucijom i skladištenjem nafte i naftnih derivata kapaciteta iznad 1.000 m³ i plina ili se bave proizvodnjom i distribucijom električne energije;

²²⁶ Član 26. stav 2, 26b stav 2 i član 37. stav 3 Zakona o agencijama i unutrašnjim službama za zaštitu ljudi i imovine;

²²⁷ Zakon o zaštiti od požara i vatrogastvu ("Službene novine Federacije BiH", broj 64/09), član 151. Zakona;

²²⁸ <http://www.fmup.gov.ba/v2/stranica.php?idstranica=28> 21.04.2020. godine;

zaštite, kao i inspeksijski nadzor nad primjenom propisa u vezi s vojnim evidencijama, nadzor nad primjenom federalnih zakonskih i podzakonskih propisa i akata Ministarstva kojima se regulišu prava iz oblasti branilačko-invalidske zaštite i vojnih evidencija i pitanja evidencija iz oblasti vojne obaveze, vrši kontrolu namjenskog trošenja sredstava namijenjenih za ostvarivanje prava po federalnim propisima, provjeru vjerodostojnosti dokaza korištenih u postupku priznavanja prava iz oblasti boračko-invalidske zaštite, kao i dokaza na osnovu kojih je izvršen upis podataka iz oblasti vojne obaveze u vojno evidencione dokumente, itd.²²⁹

2.2.2.5.3. Inspektorat Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke vrši poslove i zadatke koji se odnose na nadzor nad zakonitošću rada u oblasti obrazovanja i nauke u skladu sa zakonskim propisima iz svoje nadležnosti i djelokruga rada, a na zahtjev pravnih subjekata, kantonalnih ministarstava obrazovanja, odgojno-obrazovnih ustanova, visokoškolskih ustanova, ustanova studentskog standarda, kao i naučnih ustanova i institucija.²³⁰

2.2.2.5.4. Jedinica za budžetsku inspekciju Federalnog ministarstva finansija obavlja budžetski nadzor u kojem se provodi inspeksijska kontrola zakonitosti, pravovremenosti i namjenskog korištenja budžetskih sredstava, te nalažu mjere za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti.²³¹

2.2.3. Porezna uprava/porezni inspektori u okviru Federalnog ministarstva finansija

Zakonom o poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine reguliše se osnova za primjenu svih poreznih zakona, Zakona o jedinstvenom sistemu registracije, kontrole i naplate doprinosa, Zakona o fiskalnim sistemima i Zakona o doprinosima u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija) i odnosnih podzakonskih akata, te definišu određena prekršajna djela iz oblasti poreza i sankcija za ta djela²³².

Shodno članu 62. ovog Zakona inspeksijski nadzor je ispitivanje i utvrđivanje tačne porezne obaveze poreznog obveznika od inspektora ili zaposlenika Porezne uprave ovlaštenih za obavljanje inspeksijskog nadzora, u skladu sa Zakonom.

2.2.4. Federalna uprava za inspeksijske poslove kao samostalni organ uprave

Federalna uprava za inspeksijske poslove²³³ je samostalan federalni organ uprave koja obavlja inspeksijske poslove iz nadležnosti federalnih inspekcija koje su organizovane u njezinom sastavu, donosi provedbene propise, opće i pojedinačne akte iz svoje nadležnosti, poduzima upravne i druge mjere u vršenju inspeksijskog nadzora, rješava o žalbama na prvostepena rješenja kantonalnih inspektora donesenih na osnovu federalnih propisa, koordinira rad federalnih i kantonalnih inspekcija, prati rad i vrši stručni nadzor i kontrolu rada kantonalnih inspektora i uprava za inspeksijske poslove iz nadležnosti datih federalnim propisima, pruža stručnu pomoć kantonalnim upravama za inspeksijske poslove, donosi programe i planove vršenja inspeksijskog nadzora za federalnu inspekciju, daje saglasnost na godišnje planove i programe rada o inspeksijskom nadzoru kantonalnih uprava, donosi program

²²⁹ <http://www.fmbi.gov.ba/bosanski/txt.php?id=8>

²³⁰ <http://www.fmon.gov.ba/Sektor/PregledSektora?id=9>

²³¹ [www.fmf.gov.ba/v2/userfiles/userfiles/file/2018/Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Federalnog ministarstva finansija.pdf](http://www.fmf.gov.ba/v2/userfiles/userfiles/file/2018/Pravilnik%20o%20unutrašnjoj%20organizaciji%20Federalnog%20ministarstva%20finansija.pdf) posjećeno 03.07.2020. godine;

²³² Zakonom o poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", broj 33/02, 28/04, 57/09, 40/10, 27/12, 7/13, 71/14 i 91/15);

²³³ Zakon o inspekcijama Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 73/14);

stručne obuke inspektora za Federaciju, organizuje polaganje stručnog inspektorskog ispita u Federaciji, sudjeluje u stručnoj pripremi federalnih propisa o inspekcijskom nadzoru, osigurava i odgovara za provođenje propisa donesenih od organa Bosne i Hercegovine kojima se propisuje nadležnost za provođenje tih propisa u entitetima i obavještava organe Bosne i Hercegovine o provedenim mjerama, obavlja i druge upravne i stručne poslove određene federalnim zakonom i drugim propisima.²³⁴

Sjedište Federalne uprave je u Sarajevu a može imati organizacijske jedinice van sjedišta.²³⁵

Prema važećem zakonu u sastavu Federalne uprave za inspekcijske poslove su sljedeći Inspektorati:

- Federalni tržišni inspektorat,
- Federalni inspektorat za hranu,
- Federalni inspektorat zdravstva,
- Federalni inspektorat rada,
- Federalni urbanističko-ekološki inspektorat,
- Federalni saobraćajni inspektorat,
- Federalni poljoprivredni inspektorat,
- Federalni šumarski inspektorat,
- Federalni vodni inspektorat,
- Federalni veterinarski inspektorat,
- Federalni rudarsko, termo i elektro-energetski inspektorat.

Prema dostavljenim podacima²³⁶ Sektor unutrašnje kontrole je u fazi formiranja, dok Sektor granične inspekcije funkcioniše već godinama kao najveći sektor u Federalnoj upravi za inspekcijske poslove.

Za potrebe izrade ovog Specijalnog izvještaja od Federalne uprave za inspekcijske poslove zatražena je dostava relevantnih podataka, koji će biti prezentirani u nastavku.²³⁷

Federalni inspektori u sastavu Federalne uprave za inspekcijske poslove (u daljem tekstu: FUZIP) su nadležni da provode nadzore nad primjenom federalnih i propisa Bosne i Hercegovine i dužni su primjenjivati i međunarodne konvencije koje je ratifikovala Bosna i Hercegovina.²³⁸

Federalni inspektori u sastavu FUZIP-a primjenjuju, odnosno postupaju po Zakonu o inspekcijama Federacije BiH²³⁹, a supsidijarno primjenjuju odredbe Zakon o upravnom postupku Federacije BiH.²⁴⁰

Prema zaprimljenom aktu²⁴¹ kao najveći problemi koji se pojavljuju u radu federalnih inspektora, ali i inspektora drugih organa i nivoa inspekcija u Federaciji BiH su:

²³⁴ http://www.fbihvlada.gov.ba/bosanski/uprave/feder_uprava_inspekcija.php 20.04.2020. godine;

²³⁵ Član 17. stav 3 i 4 Zakona o inspekcijama Federacije Bosne i Hercegovine;

²³⁶ Odgovor Federalne uprave za inspekcijske poslove dostavljen putem elektronske pošte dana 03.12.2020.godine

²³⁷ Akt Federalne uprave za inspekcijske poslove broj 01-05-8-05177/2019 od 22.10.2019. godine;

²³⁸ Ibidem

²³⁹ Zakon o inspekcijama Federacije BiH („Službene novine FBiH“, broj 73/14);

²⁴⁰ Zakon o upravnom postupku Federacije BiH („Službene novine FBiH“, broj 2/98, 48/99);

²⁴¹ Akt Federalne uprave za inspekcijske poslove, broj 01-05-8-05177/2019 od 22.10.2019. godine;

- „loši“ propisi;
- međusobno neusklađeni propisi različitih nivoa vlasti (federalni sa bh. propisima);
- nedostajući podzakonski akti bez kojih pravilna primjena propisa nije moguća;
- odredbe u mnogim propisima nisu precizne i jasne na koji način ostavljaju prostor za različito tumačenje od strane inspektora, odnosno daje im veliko diskreciono pravo, što dalje rezultira različitim praksom;
- nejednako postupanje koje je prepreka uspostavi vladavine prava.

Federalna uprava za inspekcijske poslove je više puta inicirala donošenje propisa, izmjene i dopune kao i potrebu usklađivanja propisa različitih nivoa vlasti iz iste upravne oblasti, putem informacija koje je dostavljao Vladi Federacije BiH i Vijeću ministara, tražili su, posebno u BiH propisima da se izvrše nužne izmjene i kvalitetno preciziraju odredbe u dijelu propisa koje regulišu inspekcijski nadzor i nadležnu inspekciju (kako po vrsti tako i po nivou), kako ne bi morali prakticirati odredbu iz Zakona o inspekcijama Federacije BiH (član 51. stav 2) prema kojoj, direktor FUZIP-a daje ovlaštenje, kantonalnim inspektorima za vršenje nadzora po propisu Bosne i Hercegovine.²⁴²

Problem je i neprecizno određivanje drugostepenog organa za odlučivanje po žalbama na rješenja koja su donesena od strane kantonalnog/federalnog inspektora kada postupa po propisu Bosne i Hercegovine. To u praksi znači da u situaciji kada je prvostepeno rješenje donio federalni inspektor po propisu Bosne i Hercegovine drugostepeni organ koji postupa po žalbi je nadležno federalno ministarstvo iz te upravne oblasti, dok je direktor Federalne uprave za inspekcijske poslove drugostepeni organ za rješenja koja je donio kantonalni inspektor po propisu Bosne i Hercegovine.

Također se postavlja pitanje kako obrađivač zakona na nivou Bosne i Hercegovine (nadležno ministarstvo) ima povratnu informaciju o tome kakva je provedba propisa, odnosno postoji li potreba za izmjenama i dopunama, s obzirom da analizu takvog stanja mogu praviti dva organa nižeg nivoa vlasti: Federalna uprava za inspekcijske poslove i nadležno federalno ministarstvo.

Evidentna je problematika u slučajevima kada se na nivou Bosne i Hercegovine usvoji podzakonski akt (naredba) i koja se objavi u Službenom glasniku BiH, a na snazi još uvijek, na federalnom nivou važe zakoni i podzakonski akti iz bivše SFRJ, koji na drugačiji način utvrđuju istu materiju. Faktički gledano i jedni i drugi su „pozitivno zakonodavstvo“.

U aktu se navodi da u takvim situacijama, nerijetko, inspektor ima dilemu i problem, po kojem propisu treba postupiti i donijeti rješenje, a da ne učini povredu prava subjektu nadzora ili da inspektor svojom odlukom ne prouzrokuje štetu subjektu nadzora za koju bi se ovaj mogao obratiti tužbom sudu za zaštitu i povrat izgubljene dobiti.

²⁴² Član. 51. stav 2 Zakona o inspekcijama FBiH glasi: „Kada je propisom BiH (donesenim od nadležnih organa Bosne i Hercegovine) utvrđeno da inspekcijski nadzor vrše entitetske inspekcije, nadzor će vršiti federalna inspekcija, a po ovlaštenju direktora Federalne uprave i nadležni kantonalni inspektor te upravne oblasti, uz saglasnost rukovodioca kantonalnog organa za inspekcijske poslove ili premijera vlade kantona.“

2.2.4.1. Budžet

Ukupan budžet za 2019. godinu iznosi 9.597.751,00 KM.

2.2.4.2. Materijalno-tehnička sredstva

Materijalno-tehnička sredstva (uredska oprema, vozila, laboratorijska oprema) koju trenutno posjeduje Federalna uprava za inspekcijske poslove zadovoljavaju potrebe za rad, no zbog zastarjelosti vozila, tehnološke zastarjelosti IT opreme, istu treba kontinuirano obnavljati. Problem predstavljaju nedovoljno odobrena sredstava od strane Federalnog ministarstva finansija u godišnjem budžetu. Opća ocjena je da nije postignut optimalni nivo raspoloživosti materijalno-tehničkih sredstava.

Federalna uprava za inspekcijske poslove svoj rad obavlja u iznajmljenim prostorijama i postojeći radni prostor ne zadovoljava potrebe u odnosu na broj zaposlenih. Osobama s invaliditetom nije omogućen pristup.

2.2.4.3. Ljudski resursi

Struktura zaposlenika u Federalnoj upravi za inspekcijske poslove utvrđena je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Federalne uprave za inspekcijske poslove²⁴³.

Na dan 17.10.2019. godine u ovoj Upravi je bilo 167 stalno zaposlenih, dok je Pravilnikom sistematizirano 273 izvršitelja. Zaključcima Vlade Federacije BiH data je načelna saglasnost za prijem još 40 federalnih inspektora, međutim, zbog nedostatka finansijskih sredstava u odobrenom budžetu FUIP, nije došlo do realizacije donesenih zaključaka. Trenutno je upražnjeno 106 radnih mjesta, a za efikasno izvršavanje mandata Uprave potrebno je dodatno angažirati još 40 federalnih inspektora, kao i minimalno pet administrativnih radnika koji bi trebali pratiti rad novih inspektora. Školska sprema svih zaposlenika u Uprave je usklađena s propisanim uvjetima za svako radno mjesto prema Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji.

Glavni federalni inspektori i federalni inspektori ove Uprave imaju dodatak od 30% od osnovne plaće po osnovu posebnih uslova rada, i taj dodatak se isplaćuje svim federalnim inspektorima svaki mjesec. U skladu sa Zakonom o plaćama i naknadama u organima vlasti Federacije Bosne i Hercegovine nema mogućnosti da se daju druge stimulacije i naknade po osnovu rezultata rada. Što se tiče dodatka od 30%, isti je različito tretiran od organa do organa, tako da u nekim federalnim i kantonalnim organima vlasti taj dodatak je utvrđen u iznosu od 20%.

Odgovornost zaposlenika ove Uprave propisana je Zakonom o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine i Uredom o pravilima disciplinskog postupka za disciplinsku odgovornost državnih službenika u organima državne službe u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Federalna uprava za inspekcijske poslove svake godine organizuje zajedničku dvodnevnu edukaciju za sve federalne inspektore, te se tom prilikom nastoji osigurati prisustvo što većeg broja inspektora (izuzev inspektora koji u tom periodu moraju biti na radnom mjestu na graničnim prijelazima/mjestima carinjenja). Također, omogućava se prisustvo svim zaposlenicima na edukacije koje organizuje Agencija za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine, kao i druge domaće i međunarodne

²⁴³ Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Federalne uprave za inspekcijske poslove broj 01-02-1-05522/2015 od 06.02.2015. godine; broj 01-02-1-01884/2017 od 15.09.2017. godine i broj 01-02-1-05133/2018 od 31.12.2018. godine;

organizacije.

Federalna uprava za inspekcijske poslove smatra da bi bilo poželjno organizovati specijalizovane edukacije po upravnim oblastima za federalne inspektore s posebnim osvrtom na usvojene standarde i zakonodavstvo Evropske unije, a koje je neophodno ugraditi i u zakonodavstvo Bosne i Hercegovine.

Obaveza svih zaposlenika Uprave je poštivanje Etičkog kodeksa državnih službenika u Federaciji Bosni i Hercegovini, dok federalni inspektori su dužni poštivati i odredbe Etičkog kodeksa za inspektore koji je donesen od strane direktora Federalne uprave za inspekcijske poslove. U dosadašnjem radu svaka prijava na kršenje kodeksa od strane zaposlenika uprave je provjeravana i razmatrana. U zadnje dvije godine u dva slučaja su pokrenuti disciplinski postupci, te je jedan okončan na način da je zaposlenik oglašen odgovornim i izrečena mu je mjera javna pismena opomena, a drugi postupak nije okončan, s obzirom da se po istoj stvari vodi i krivični postupak.

2.2.4.4. Djelokrug rada

Federalna uprava za inspekcijske poslove ima uspostavljenu elektronsku bazu predmeta, elektronsku evidenciju o vođenju inspekcijskog nadzora tzv „e-inspektor” koja se vodi u programu LOTUS.

U 2018. godini tržišni inspektorat je izvršio 487 inspekcijskih nadzora po Zakonu o zaštiti potrošača dok podatke po organizacionim jedinicama u vezi s postupanjem po prijavama građana ne vode u formi „posebne evidencije” nego se takvi predmeti nalaze u Izvještajima o radu svakog Federalnog inspektorata.

U 2018. godini, u Federalnoj upravi je ukupno izvršeno 15.941 inspekcijskih nadzora u unutrašnjoj kontroli. Na graničnim prijelazima i carinskim ispostavama /GP/CI FBiH/BIH obavljeno je ukupno 131.117 nadzora²⁴⁴. Prema dostavljenim podacima ukupan broj obraćanja građana u 2018. godini je 450 prijava putem e-maila i 392 putem automatskog aparata u 2018. godini. U 2018. godini, doneseno je ukupno 2.458 rješenja u unutrašnjoj kontroli kojima je naloženo više različitih upravnih mjera u ovisnosti od nadzirane djelatnosti i zatečenog stanja, a u pogledu poštivanja propisa od strane subjekta nadzora (otklanjanje utvrđenih nepravilnosti, zabrane obavljanja djelatnosti do dobijanja odobrenja/saglasnosti, odnosno do ispunjavanja MTU, isključenja iz saobraćaja, dovođenje u prvobitno stanje objekta, zabrane rada do pribavljanja vodne ili okolinske dozvole i sl.).

Broj prekršajnih postupaka koji podrazumijeva i izdavanje prekršajnih naloga je 5.618 u 2018. godini, od čega je pred nadležnim općinskim sudovima zatraženo sudsko odlučivanje za 1.285 izdatih prekršajnih naloga.

Nadležnom tužilaštvu podneseno je 10 izvještaja o počinjenom krivičnom djelu.

Prema odredbama Zakona o inspekcijama FBiH, mjesečne planove rada i godišnje planove rada sačinjavaju glavni federalni inspektori za oblasti koje nadziru. U posebnim slučajevima direktor uprave donosi posebne programe inspekcijskih nadzora koji uključuju zajedničko djelovanje federalnih i kantonalnih inspektora.

Planovi nadzora se izrađuju na bazi utvrđenih materijalnih propisa za oblasti koje su predmet nadzora uvažavajući predviđene normative inspekcijskih nadzora kao i zahtjeve/mišljenja resornih ministarstava, te uzimajući u obzir i podatke o izvršenim

²⁴⁴ Iz Godišnjeg izvještaja o radu FUZIP-a koji je dostupan na službenoj web-stranici;

inspekcijskim nadzorima koji su evidentirani u bazi podataka.

Odabir subjekata nadzora se vrši na osnovu procjene rizičnosti, vrste djelatnosti, ishoda prethodnih kontrola (da li je kod subjekta utvrđeno ponavljanje nepravilnosti odnosno prekršaja ili nisu utvrđene nepravilnosti), s akcentom na suzbijanje sive ekonomije, kontrolu fiskalizacije i izdavanje fiskalnih računa, zaštitu potrošača, i sl. Realizaciju naloženih mjera prati svaki inspektor koji vodi evidenciju o subjektima koji su bili predmet nadzora.

Eventualne pritužbe o učestalim kontrolama nisu zaprimljene u menadžmentu, ali je moguće da takve podatke imaju federalni inspektori na čiji konkretan predmet se eventualno pritužba odnosi/odnosila.

Prema podacima iz akta²⁴⁵ Federalne uprave za inspekcijske poslove osoba koja podnese zahtjev da se obavi inspekcijski nadzor nije stranka u postupku (nije subjekt nadzora u postupku inspekcijskog nadzora, koji će inspektor pokrenuti po službenoj dužnosti), te iz tog razloga ne dobija zapisnik o obavljenom nadzoru, nego informaciju u formi obavijesti da je nadzor koji je inicirao/la obavljen. U slučaju da se stranka, shodno odredbama Zakona o slobodi pristupa informacijama FBiH, obrati službeniku za informisanje, službenik će sprovesti postupak u skladu s navedenim Zakonom, te shodno tome, odlučiti hoće li dostaviti traženi zapisnik. Mogućnost izjavljivanja pravnog lijeka ima samo subjekt nadzora kome je inspektor rješenjem naložio odgovarajuću upravnu mjeru.

Federalna uprava za inspekcijske poslove saradnju s kantonalnim inspekcijskim organima ocjenjuje kao izuzetno dobru. Redovno, godišnje Federalna uprava organizuje sastanak predstavnicima svih kantonalnih uprava za inspekcijske poslove, kao i s predstavnicima kantonalnih resornih ministarstava iz Srednjobosanskog i Hercegovačko-neretvanskog kantona.

Kao slabosti i prepreke koje utiču na efikasnost rada navedeni su:

- neadekvatan smještaj u smislu nedostatka kvalitetnog prostora za normalno i efikasno manipulisanje predmetima;
- složenost pravnog sistema usljed čega je nejasno i neprecizno definisana i nadležnost inspekcijskih organa (kako po vrsti tako i po nivou inspekcija);
- nedostatak materijalnih sredstava (kompjuterska oprema, vozila);
- nedostatak specijalističkih edukacija vezanih za „dobre prakse“ i zakonska rješenja primjenjiva u Evropskoj uniji.

Za obavljanje inspekcijske funkcija najvažniji su ljudski resursi, dakle kvalitetan, stručan, iskusan i obučen kadar za obavljanje složenih i manje složenih nadzora iz nadležnosti kako su zakonom utvrđene.

Dobra unutrašnja organizacija, planiranje kadrova, saradnja s kantonalnim inspekcijskim organima, sinhronizovane akcije pojačanog nadzora s ciljem suzbijanja sive ekonomije, transparentan rad, zaprimanje zahtjeva, pritužbi i komentara od strane subjekata nadzora, samo su neki od preduslova efikasnog rada Federalne uprave za inspekcijske poslove.

Federalna uprava za inspekcijske poslove smatra da su mjere koje bi doprinijele unapređenju rada:

²⁴⁵ Akt Federalne uprave za inspekcijske poslove broj 01-05-8-05177/2019 od 22.10.2019. godine;

- Kvalitetniji sistem elektronskog vođenja predmeta, koji bi imao razrađen „*modul za procjenu rizika*“ na koji način bi se vršio korektan odabir subjekata, na način da se kontrolišu oni s visokim rizikom, kako se to i očekuje od moderne inspekcije kakvu poznaje EU;
- Potrebno je više se posvetiti analitičkim poslovima koji bi imali za cilj mogućnost upravljanja „*javnim rizicima*“, i kako bi se stvorio prostor za prevenciju negativnih pojava, a time i do krajnjeg cilja - Uređenje oblasti u smislu maksimalne zaštite ljudi, imovine i okoliša;
- Popunjavanje Regionalnih ureda (Zenica, Mostar, Tuzla, Bihać);
- Kvalitetnije upravljanjem ljudskim resursima (odgovarajući federalni inspektori) kako bi se smanjili transportni troškovi inspektora iz Sarajeva do npr. Bihaća radi obavljanja nadzora koje bi mogli obavljali federalni inspektori u regionalnom uredu u Bihaću, a na koji način bi pored uštede svojim stalnim prisustvom u ovom dijelu Federacije, doprinijeli i kvalitetnijim nadzorima i uređenju stanja u nadziranim upravnim oblastima.

2.3. Nivo kantona

U ovom dijelu Izvještaja prezentovan je sistem inspeksijskog nadzora uspostavljenog na nivou kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine što uključuje: organizacionu strukturu, materijalno-tehnička sredstva i resurse, namijenjena budžetska sredstva, ljudske resurse, način i djelokrug rada inspeksijskih organa, saradnju s građanima, te ostala opšta pitanja od važnosti za djelovanje inspeksijskih organa.

Na nivou Federacije Bosne i Hercegovine formirane su kantonalne uprave za inspeksijske poslove: Unsko-sanskog, Bosansko-podrinjskog, Posavskog, Zeničko-dobojskog, Sarajevskog, Tuzlanskog, Zapadnohercegovačkog kantona i Kantona 10 dok u Hercegovačko-neretvanskom i Srednjobosanskom kantonu nisu formirane uprave za inspeksijske poslove, nego inspekcije organizacijski funkcionišu unutar resornih kantonalnih ministarstava.

Vršenje poslova inspeksijskog nadzora na nivou kantona zasniva se na primjeni pravnih propisa Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, kantona ali i preuzetih propisa SFRJ što umnogome usložnjava rad inspeksijskih organa.

Kantonalni zakoni o organizaciji i nadležnostima organa uprave koji također sadrže odredbe koje se primjenjuju na inspekcije organizovane u organima uprave su:

- Zakon o organizaciji uprave u Hercegovačko-neretvanskom kantonu²⁴⁶,
- Zakon o organizaciji i nadležnostima kantonalnih organa uprave i upravnih organizacija²⁴⁷,
- Zakon o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo²⁴⁸,
- Zakon o organizaciji organa uprave u Zapadnohercegovačkom kantonu²⁴⁹,

²⁴⁶ Zakon o organizaciji uprave u Hercegovačko-neretvanskom kantonu („Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona”, broj 9/09);

²⁴⁷ Zakon o organizaciji i nadležnostima kantonalnih organa uprave i upravnih organizacija („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj 9/13, 11/14, 8/15);

²⁴⁸ Zakon o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 2/12 - Prečišćeni tekst, 41/12, 8/15 i 13/17);

²⁴⁹ Zakon o organizaciji organa uprave u Zapadnohercegovačkom kantonu („Narodne novine Zapadnohercegovačkog kantona“, broj 9/06);

- Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine²⁵⁰.

Kantonalnim zakonima o inspekcijama uređuje se vršenje poslova inspeksijskog nadzora iz nadležnosti kantonalnih uprava za inspeksijske poslove radi osiguranja kontrole nad primjenom izvršavanja kantonalnih i drugih zakona, drugih propisa i općih akata, organizacija kantonalne inspekcije, inspeksijski poslovi i njihov djelokrug, postupak inspeksijskog nadzora, prava, obaveze i odgovornosti kantonalnih inspektora, prava i obaveze subjekta nadzora, preventivno djelovanje kantonalnih inspektora u vršenju inspeksijskog nadzora i druga pitanja koja su značajna za funkcionisanje inspeksijskog organa u kantonu. U nastavku su prezentovani navedeni zakoni:

- Zakon o inspekcijama Unsko-sanskog kantona²⁵¹,
- Zakona o inspekcijama Kantona Sarajevo²⁵²,
- Zakon o inspekcijama Tuzlanskog kantona²⁵³,
- Zakon o inspekcijama Zapadnohercegovačkog kantona²⁵⁴,
- Zakon o inspekcijama u Bosansko-podrinjskog kantona Goražde²⁵⁵,
- Zakon o inspekcijama Zeničko-dobojskog kantona²⁵⁶,
- Zakon o inspekcijama Posavskog kantona²⁵⁷,

U vršenju svojih nadležnosti inspeksijski organi, ovisno o polju svoje nadležnosti, primjenjuju zakonske propise iz oblasti poljoprivrede, zaštite voda, šumarstva, veterinarstva, urbanizma i građenja, okoliša, elektroenergetike, termoenergetike, rudarstva, saobraćaja, cestovnog prijevoza, trgovine, obrta, zaštite potrošača, ugostiteljstva, turizma, mjeriteljstva, kontrole cijena, rada, zaštite na radu, socijalne zaštite, zdravstva, farmaceutske i sanitarne oblasti, obrazovanja, nauke, kulture i sporta, kao i propise koji regulišu radnopravni status državnih službenika i namještenika, plaće, unutrašnju organizaciju, rad i poslovanje kantonalnih organa uprave. Zbog brojnosti ovih propisa isti nisu prezentovani u ovom Izvješčaju.

Odredbe Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji BiH primjenjuju se na inspekcije koje su organizovane u organima uprave, kao i na inspekcije organizovane u okviru posebnih uprava za inspekcije, ali samo u pitanjima koja zakonom o organizovanju tih inspekcija nisu drukčije uređena.

Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji BiH, između ostalog, sadrži odredbe kojima je propisano da federalna inspekcija saraduje s kantonalnom inspekcijom i pruža joj potrebnu stručnu pomoć u svim pitanjima od zajedničkog interesa. Saradnja i stručna pomoć obavezno se ostvaruje u onim pitanjima u kojima je federalnim zakonom predviđeno da određene poslove inspeksijskog nadzora na sprovođenju federalnog zakona vrši kantonalna inspekcija, u kojim slučajevima, federalna inspekcija ima pravo kantonalnoj inspekciji davati naloge, upute i instrukcije o načinu vršenja inspeksijskog nadzora, a kantonalna inspekcija je dužna postupiti po zahtjevima federalne inspekcije i obavijestiti je o poduzetim mjerama.

²⁵⁰ Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl. novine FBiH“, broj 35/05);

²⁵¹ Zakon o inspekcijama Unsko-sanskog kantona („Sl. glasnik USK-a“, broj 12/11, 3/13);

²⁵² Zakona o inspekcijama Kantona Sarajevo („Sl. novine Kantona Sarajevo“, broj 2/17);

²⁵³ Zakon o inspekcijama Tuzlanskog kantona („Sl. novine TK“, broj 10/12, 13/15 i 9/16);

²⁵⁴ Zakon o inspekcijama Zapadnohercegovačkog kantona („Narodne novine Zapadnohercegovačkog kantona“, broj 04/09);

²⁵⁵ Zakon o inspekcijama Bosansko-podrinjskog kantona Goražde („Sl. novine BPK Goražde“, broj 13/15);

²⁵⁶ Zakon o inspekcijama Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj 6/1);

²⁵⁷ Zakon o inspekcijama Posavskog kantona („Narodne novine Posavskog kantona“, broj 09/13);

Od strane kantonalnih inspeksijskih organa su zaprimljeni sljedeći podaci:

2.3.1. Unsko-sanski kanton

Inspeksijski nadzor na području ovog Kantona organizovan je u okviru Kantonalne uprave za inspeksijski nadzor Unsko-sanskog kantona²⁵⁸(u daljem tekstu: Uprava).

Organizaciona struktura Uprave je uređena Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji iz 2019. godine i poslovi su grupisani prema njihovoj međusobnoj povezanosti i srodnosti, vrsti, obimu, stepenu složenosti i odgovornosti te se obavljaju u okviru osnovnih organizacionih jedinica koje u svom sastavu nemaju unutrašnjih organizacionih jedinica, i to kako slijedi: Inspektorat veterinarske inspekcije, Inspektorat urbanističko-građevinske, ekološke i komunalne inspekcije, Inspektorat tržišne i turističko-ugostiteljske inspekcije, Inspektorat za tehniku, industriju i ceste, Inspektorat za rad, zaštitu na radu i socijalnu zaštitu, Inspektorat za obrazovanje, nauku, kulturu i sport, Inspektorat za sanitarne, zdravstvene, farmaceutske poslove i hranu, te Sektor za stručne i zajedničke poslove.

U Upravi je zaposlen ukupno 41 inspektor i svi posjeduju VII stepen stručne spreme.

2.3.1.1. Budžet

Godišnji budžet Uprave iznosi *1.890.893,00 KM*.

2.3.1.2. Materijalno-tehnička sredstva

Materijalno-tehnička sredstva kojima raspolaže Uprava ne zadovoljavaju ni minimum koji je neophodan za obavljanje propisanih poslova i djelatnosti. Naime, Uprava nema svoj prostor nego djeluje u iznajmljenom prostoru koji ne zadovoljava potrebe u odnosu na broj zaposlenih, nije adekvatan za pristup građanima i nije omogućen pristup osobama s invaliditetom.

2.3.1.3. Ljudski resursi

Unutrašnja struktura zaposlenih u Upravi utvrđena je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta i ukupno je zaposleno 50 osoba. Uzimajući u obzir broj zaposlenih Uprava smatra da ne posjeduje dovoljno kapaciteta za obavljanje radnih zadataka i poslova iz nadležnosti Uprave. Ukupan broj upražnjenih mjesta u Upravi je 26, dok je njihovo mišljenje da bi za efikasno i uspješno izvršavanje mandata broj zaposlenih trebao biti između 75 i 80 osoba. Zaposlenici ostvaruju prava na nagrađivanje, ocjenjivanje, te druga prava iz radnog odnosa u skladu s propisima koji regulišu prava državnih službenika u kantonalnim organima državne službe, odnosno Zakonom o plaćama i naknadama u organima vlasti Unsko-sanskog kantona²⁵⁹.

Odgovornost zaposlenika u radu Uprave regulisana je Uredbom o pravilima disciplinskog postupka za disciplinsku odgovornost državnih službenika i namještenika u organima državne službe u Unsko-sanskom kantonu²⁶⁰ i nije bilo

²⁵⁸ Akt Kantonalne uprave za inspeksijski nadzor Unsko-sanskog kantona broj UP-1-17-05-11616/19-1048-002 od 24.10.2019. godine

²⁵⁹ Zakon o plaćama i naknadama u organima vlasti Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj 11/15);

²⁶⁰ Uredba o pravilima disciplinskog postupka za disciplinsku odgovornost državnih službenika i namještenika u

kršenja kodeksa ponašanja od strane zaposlenih. Inspekcija Unsko-sanskog kantona je ukazala na nedostatak redovnih i dodatnih edukacija za zaposlene, te smatraju da je potrebno omogućiti što veći broj edukacija u svim oblastima u okviru djelokruga i rada Uprave, kako državnih službenika tako i namještenika.

2.3.1.4. Pitanja iz djelokruga rada

Uprava za obradu podataka i rad ima uspostavljenu bazu podataka, odnosno softversku aplikaciju naziva Lotus Notes. Broj inspekcijskih nadzora po prijavi građana i po službenoj dužnosti *ex officio* koji su izvršeni u toku 2018. godine definisani su po organizacionim jedinicama koje su prikazane u tabeli.

Naziv inspektorata	Broj nadzora po prijavi građana	Broj nadzora ex officio
Inspektorat za poljoprivredu, vodoprivredu, šumarstvo i veterinarstvo	1.162	2.481
Inspektorat za promet roba i usluga	574	1.348
Inspektorat za tehniku, prostorno uređenje, građenje i ekologiju	353	891
Inspektorat za rad, socijalnu politiku i prosvjetu	372	973
Inspektorat za sanitarne, zdravstvene, farmaceutske poslove i hranu	460	452
Ukupan broj obraćanja građana	2.921	6.145

Tabela 2 - broj inspekcijskih nadzora po prijavi građana i po službenoj dužnosti – ex officio

Uprava je donijela 1.712 rješenja kojim su određene upravne i druge mjere, od čega se 1.600 rješenja odnosi na upravne mjere kojim je naloženo otklanjanje nedostataka i nepravilnosti, a 112 rješenja se odnosi na zabranu rada. Uprava je pokrenula 1.001 prekršajni postupak pred nadležnim sudovima, dok su četiri prijave podnesene nadležnom tužilaštvu.

Svaka stranka koja zatraži inspekcijski nadzor, nakon izvršenog inspekcijskog nadzora bude pismeno obaviještena o izvršenom nadzoru, a zapisnik o izvršenom nadzoru može dobiti po osnovu zahtjeva za pristup informacijama u skladu s odredbama Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine. Nezadovoljna stranka koja je zatražila inspekcijski nadzor ima pravo na prigovor nadležnom glavnom inspektoratu, odnosno direktoru Uprave.

U skladu s odredbama Zakona o kantonalnim inspekcijama Unsko-sanskog kantona, Uprava donosi godišnji program rada i mjesečne planove inspekcijskog nadzora. Program i plan inspekcijskog nadzora sadrži vrstu i obim inspekcijskog nadzora po upravnim oblastima. Prilikom izrade programa i planova rada, planira se vršenje inspekcijskog nadzora putem mješovitih inspekcijskih timova, ovisno od vrste i obima inspekcijskog nadzora i djelatnosti nadzora, a u izuzetnim slučajevima donosi se poseban plan inspekcijskog nadzora. Inspektori sačinjavaju godišnji, kvartalni, mjesečni i dnevni izvještaj o radu glavnom kantonalnom inspektoratu, a inspektori koji nemaju glavnog kantonalnog inspektora, izvještaj o radu dostavljaju direktoru ili pomoćniku direktora. Glavni kantonalni inspektor je dužan godišnji,

kvartalni i mjesečni izvještaj o radu dostaviti direktoru ili punomoćniku direktora. Oblik, sadržaj i način sačinjavanja izvještaja o radu utvrđuje direktor, te utvrđuje normative vršenja inspeksijskog nadzora iz nadležnosti inspekcije, uz pribavljeno mišljenje stručnog kolegija Uprave.

U skladu s Uredbom o načelima za utvrđivanje unutrašnje organizacije organa državne službe u Unsko-sanskom kantonu²⁶¹ i Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Uprave ovaj organ uprave ima formiran stručni kolegiji koji razmatra načelna i druga bitna pitanja iz nadležnosti Uprave i daje mišljenja direktoru Uprave za razrješavanje tih pitanja. Također, stručni kolegij utvrđuje programe i planove rada Uprave, razmatra izvještaje o radu Uprave, razmatra nacрте zakona i drugih propisa, te drugih akata koji se pripremaju u Upravi, razmatra opće akte koji se pripremaju u Upravi, razmatra nacрте zakona, drugih propisa i općih akata koje pripremaju kantonalna ministarstva, drugi organi kantonalne uprave i federalne uprave, a dostavljeni su Upravi radi davanja mišljenja. Stručni kolegiji sačinjavaju direktor Uprave, sekretar i glavni kantonalni inspektori. Uprava nije zaprimila pritužbe subjekata nadzora da su u kratkom periodu bili više puta predmet nadzora.

Uprava ocjenjuje saradnju s inspekcijama na drugim nivoima vlasti kao dobru a naročito s Federalnom upravom za inspeksijske poslove. Najveće prepreke koje utiču na rad Uprave su slaba opremljenost materijalno-tehničkim sredstvima za rad, što uključuje nedostatak službenih vozila, računarske opreme, telekomunikacije, kancelarijskog materijala, neadekvatne prostorije za rad itd. Upravi najviše znači podrška Vlade Unsko-sanskog kantona koja je u skladu s mogućnostima Vlade.

Mjere koje bi po mišljenju Uprave najviše doprinijele radu su dovoljan broj službenih vozila i odgovarajuće informatičke opreme, kancelarije kao i poslovna zgrada Uprave odnosno adekvatne prostorije kako za inspektore tako i za prijem stranaka, prostorije za oduzetu robu, odgovarajući mjerni instrumenti za potrebe veterinarske i sanitarne inspekcije, oprema i službena odjeća za inspektore.

2.3.2. Bosansko-podrinjski kanton Goražde

Kantonalna uprava za inspeksijske poslove Bosansko-podrinjskog kantona Goražde (u daljem tekstu: Uprava) dostavila je Instituciji akt²⁶², te će u nastavku biti prezentovani njegovi ključni dijelovi.

2.3.2.1. Budžet

Godišnji budžet Uprave iznosi 663.500,00 KM

2.3.2.2. Materijalno-tehnička sredstva

Materijalno-tehnička sredstva uključujući uredsku opremu, vozila, laboratorijsku opremu su ispod svakog minimuma. Uprava svoju djelatnost obavlja u prostoru koji je u vlasništvu Kantona koji ne zadovoljava minimum potreba, a planirano je skoro preseljenje u drugi prostor u vlasništvu Kantona koji, po mišljenju Uprave, ne zadovoljava minimum potreba. Prostor u kojem Uprava trenutno obavlja svoju djelatnost nije adekvatan za prijem građana i nema omogućen pristup osobama s

²⁶¹ Uredba o načelima za utvrđivanje unutrašnje organizacije organa državne službe u Unsko-sanskom kantonu („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj 22/17);

²⁶² Akt Kantonalne uprave za inspeksijske poslove Bosansko-podrinjskog kantona Goražde broj 12-05-00395/2019-AH-0002 od 06.11.2019. godine;

invaliditetom.

2.3.2.3. Ljudski resursi

Unutrašnja struktura zaposlenih Uprave uređena je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji a na koji je Vlada Bosansko-podrinjskog kantona Goražde dala saglasnost. Ukupan broj zaposlenih je 17, dok je sistematizovano 28 radnih mjesta, tako da je popunjenost 60% u odnosu na sistematizovana radna mjesta. Uprava ne posjeduje dovoljno ljudskih resursa za obavljanje radnih zadataka i poslova iz svoje nadležnosti. Stimulacije i dodatne naknade za zaposlenike vezane za težinu posla i terenski rad nisu predviđene, a Zakonom o inspekcijama u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde je određen procenat od 20% kao dodatak za obavljanje poslova s posebnim ovlaštenjima i uslovima rada. Pitanje odgovornosti je regulisano posebnim propisima koji regulišu oblast inspeksijskog nadzora. Za očuvanje integriteta inspekcije treba poduzeti sve radnje koje bi za cilj imale da su inspekcije profesionalnije, a naročito u domenu maksimalnog udaljavanja od političkih struktura. Što se tiče edukacije zaposlenih u Upravi do sada su imali edukaciju iz oblasti prekršaja i korištenja informacijskih tehnologija dok bi bila potrebna edukacija iz oblasti očuvanja integriteta, autoriteta i zdravlja inspektora prilikom vršenja inspeksijskog nadzora. Kodeks ponašanja se apsolutno poštuje iako okolnosti često imaju deprimirajuće djelovanje.

2.3.2.4. Pitanja iz djelokruga rada

Uprava ima uspostavljenu bazu podataka. Ukupan broj donesenih rješenja, kao i rješenja kojima su određene upravne i druge mjere Uprave za 2018. godinu je 186.²⁶³ Ukupan broj pokrenutih prekršajnih postupaka Uprave za 2018. godinu je 20, a prijava nadležnom tužilaštvu nije bilo.

Naziv inspektorata	Broj nadzora po prijavi građana	Broj nadzora po službenoj dužnosti
Poljoprivredna inspekcija	5	144
Vodna inspekcija	11	79
Inspekcija rada za oblast zaštite na radu	0	91
Šumarska inspekcija	0	219
Inspekcija za ceste i cestovni promet	5	136
Tržišna inspekcija	5	180
Turističko-ugostiteljska inspekcija	0	180
Sanitarna inspekcija	4	204
Ekološka inspekcija	1	155
Inspekcija rada za oblast radnih odnosa	6	201

²⁶³ Ista su se odnosila na: nedozvoljen promet sjemena i sadnog materijala i nedozvoljeno korištenje poljoprivrednog zemljišta, zabrana obavljanja javnog prevoza putnika, zabrana obavljanja poslova vozača, zabrana prekovremenog rada, ažuriranje evidencije o radnom vremenu, uspostavljanje matične evidencije za radnike i korištenje prava na godišnji odmor;

Ukupan broj nadzora	37	1.589
---------------------	----	-------

Tabela - ukupan broj nadzora po prijavu građana i ex officio

Shodno odredbama Zakona o inspekcijama u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde subjektu nadzora se uručuje zapisnik o inspekcijskom nadzoru, a stranka koja je podnijela zahtjev za uručenje inspekcijski nadzor i kontrolu se obavještava u roku od 15 dana o rezultatima izvršenog pregleda. Stranka kojoj je izrečena upravna mjera putem rješenja ili protiv kojeg je izdat prekršajni nalog ima pravo na pravni lijek. Plan rada Uprave sastavlja Direktor za kvartalni period, dok subjekta nadzora određuju inspektori i direktor. Realizaciju plana rada nadgleda direktor, te postoje evidencije o subjektima koji su predmet nadzora. Uprava nije imala slučajeve pritužbi subjekata nadzora da su u kratkom roku više puta bili predmet nadzora.

Prema ocjeni Uprave, odnos i saradnja Uprave s federalnim inspekcijama je na zavidnom nivou, međutim ima dosta prostora za poboljšanje saradnje s inspekcijama na lokalnom i državnom nivou. Slabosti koje utiču na efikasnosti rada Uprave su nedovoljan broj izvršilaca, nedostatak obuke po pojedinim pitanjima, neadekvatan sistem nagrada i kazni, neadekvatna saradnja i komunikacija s nadređenim organima i nedovoljna opremljenost u svim segmentima. Kao najveća prepreka koja utiče na rad Uprave izdvojen je nedostatak materijalnih sredstava, dok Uprava najviše koristi u radu ima od implementiranosti informacionog sistem e-inspekcije. Na unapređenju rada Uprave najviše bi uticalo kadrovsko popunjavanje, materijalna podrška, organizacija potrebnih edukacija, te izmjene pojedinih propisa i donošenje nedostajućih. Godišnji izvještaj Uprave se podnosi Vladi Bosansko-podrinjskog kantona Goražde na osnovu člana 18. Stav 1. Tačka f) Zakona o inspekcijama u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde.

2.3.3. Kanton 10

Inspekcijski nadzor organizovan je u okviru Uprave za inspekcijske poslove Kantona 10 (u daljem tekstu: Uprava), te će u nastavku biti prezentovani ključni dijelovi akta²⁶⁴ u kojem je prezentovala stanje u oblasti inspekcijskog nadzora na području Kantona 10.

2.3.3.1. Budžet

Godišnji budžet Uprave iznosi 1.067.782 KM .

2.3.3.2. Materijalno-tehnička sredstva

Prema dostavljenim informacijama materijalno-tehnička sredstva koju čine uredska oprema, vozila, laboratorijska oprema, koju posjeduje Uprava djelimično zadovoljavaju potrebe za rad.

Uprava svoju djelatnost obavlja u iznajmljenom prostoru, koji djelimično zadovoljava potrebe spram broja zaposlenih, međutim pristup osobama s invaliditetom nije omogućen.

2.3.3.3. Ljudski resursi

Unutrašnja struktura zaposlenih u Upravi utvrđena je Pravilnikom o unutrašnjoj

²⁶⁴ Akt Uprave za inspekcijske poslove Kantona 10 broj 19-01-49-0522/19-003 od 21.10.2019. godine;

organizaciji Uprave za inspekcijske poslove Kantona 10. U Upravi je trenutno zaposleno 25 osoba, u odnosu na 52 sistematizirana radna mjesta po pravilniku, dakle u Upravi je 27 upražnjenih mjesta. Uprava smatra da bi optimalan broj za obavljanje djelatnosti bio 44 zaposlena. Uzimajući u obzir navedeno, Uprava smatra da ne posjeduje dovoljno kapaciteta za obavljanje radnih zadataka i poslova njihove nadležnosti.

Broj zaposlenih i njihova školska sprema usklađeni su s odredbama unutrašnjeg akta kojim je uređeno ovo pitanje. Dodatne stimulacije i naknade za zaposlenike, a u vezi s težinom posla i terenskim radom dodjeljuju se rješenjem o nagradi koja se obračunava uz platu. Važno je napomenuti da zaposlenici Uprave učestvuju na raznim seminarima i edukacijama, ali i da smatraju da je potrebno organizovati dodatne edukacije iz svih oblasti koje pokrivaju inspekcije. Pitanje odgovornosti zaposlenika u radu regulisano je važećim zakonskim propisima. Kodeks ponašanja poštuje se u zadovoljavajućoj mjeri, te nije bilo kršenja niti poduzetih mjera protiv zaposlenih.

2.3.3.4. Pitanja iz okvira djelokruga rada

U 2018. godini Uprava je donijela ukupno 1148 rješenja²⁶⁵, pokrenula 46 postupaka pred nadležnim sudovima i podnijela osam prijava nadležnom tužilaštvu.

Naziv inspektorata	Broj nadzora po prijavi građana	Broj nadzora po službenoj dužnosti
Inspektorat 02	325	92
Inspektorat 03	15	141
Inspektorat 04	9	674
Inspektorat 05	55	490
Ukupan broj nadzora	404	1397

Tabela - ukupan broj nadzora po prijavi građana i ex officio

Stranka koja zatraži inspekcijski nadzor ima pravo da dobije zapisnik o obavljenom inspekcijom nadzoru, te ima pravo na pravni lijek. Uprava posjeduje Lotus program u kojem su svi subjekti nadzora i njihovi predmeti na kojima su inspektori postupali, a svake godine izrađuju plan rada. Uprava nije zaprimila pritužbe subjekta nadzora da su u kratkom roku više puta bili predmet nadzora.

Uprava ocjenjuje kao zadovoljavajuću saradnju s inspekcijama uspostavljenim na drugim nivoima vlasti. Kao najveće slabosti Uprave koje utiču na efikasnost rada inspekcije istaknuta je nedovoljna popunjenost kadrom, odnosno inspektorima i sredstvima rada. Najveće prepreke koje utiču na rad Uprave su neusklađenost materijalnih propisa s radom inspekcije, kvantitet kadra i sredstava za rad. Uprava smatra da je najveća pomoć pri efikasnom ostvarivanju inspekcijske funkcije iskustvo inspektora stečeno u višegodišnjem radu u inspekcijskim nadzorima. U vezi s godišnjim izvještajem istaknuto je da uprava dostavlja izvještaj Vladi Kantona 10 na nadležno postupanje.

²⁶⁵ Ukupno je doneseno 641 rješenje o izrečenim mjerama, 91 rješenje o zabrani rada, 379 rješenja o otklanjanju nedostataka, 33 rješenja o mjerama suzbijanja bolesti, 34 rješenja o otvaranju i zatvaranju karantena, te 104 ostale upravne mjere;

2.3.4. Posavski kanton

Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Posavskog kantona (u daljem tekstu: Uprava) u svome odgovoru prezentirala je stanje u oblasti inspekcijskog nadzora na području Posavskog kantona²⁶⁶.

2.3.4.1. Budžet

Ukupni budžet Uprave za 2019. godinu iznosio je 485.920 KM.

2.3.4.2. Materijalno-tehnička sredstva

Uprava posjeduje sva potrebna materijalno-tehnička sredstva, ne iznajmljuje prostor, odnosno svoje djelatnosti obavlja u vlastitom prostoru koji je u vlasništvu Vlade Posavskog kantona. Postojeći radni prostor zadovoljava potrebe spram broja zaposlenih i adekvatan za prijem građana, te ima omogućen pristup osobama s invaliditetom.

2.3.4.3. Ljudski resursi

Unutrašnja struktura zaposlenih u Upravi je uređena Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i načinu rada Kantonalne uprave za inspekcijske poslove. Ukupno je 14 zaposlenih osoba. Smatraju da imaju dovoljno kapaciteta za obavljanje radnih zadataka i poslova iz nadležnosti Uprave i da je školska sprema zaposlenika usklađena s odredbama unutrašnjeg akta kojim je uređeno ovo pitanje. Ukupno je upražnjeno 9 radnih mjesta, te trenutno ne postoji potreba za popunjavanjem istih. Svi inspektori imaju 20% dodatka na plaću zbog posebnih uslova rada, i to je regulisano Zakonom o državnim službenicima i namještenicima u organima državne službe u Posavskom kantonu.²⁶⁷ Federalna uprava za inspekcijske poslove organizuje edukacije inspektora, ali Uprava smatra da bi trebale biti češće za svaku vrstu inspekcije. Kodeks ponašanja zaposlenih u Upravi se veoma poštuje tako da do sada nisu evidentirana kršenja.

2.3.4.4. Pitanja iz okvira djelokruga rada

Uprava nema uspostavljenu bazu podataka. U 2018. godini izvršeno je 10 nadzora po prijavi građana, a po službenoj dužnosti (*ex officio*) izvršeno je 4.685 nadzora što ukazuje na mnogo veći broj nadzora po službenoj dužnosti. Zaprimljeno je ukupno 30 obraćanja građana, te je doneseno 446 rješenja kojim je određena upravna ili neka druga mjera. Uprava je pokrenula 28 prekršajnih postupaka pred nadležnim sudovima, ali nisu imali niti jedan slučaj prijave nadležnom tužilaštvu od strane Uprave.

Stranka koja zatraži nadzor ima pravo da dobije zapisnik o obavljenom inspekcijskom nadzoru, kao što stranka koja nije zadovoljna inspekcijskim nadzorom ima pravo na pravni lijek. Za Upravu plan rada sačinjava direktor s inspektorima, prvenstveno godišnji a nadalje na sedmičnoj bazi realizuje godišnji plan. Direktor Uprave je zadužen za praćenje realizacije istog, dok inspektori vode evidencije o subjektima koji su bili predmet nadzora. Nisu zaprimljene pritužbe subjekata nadzora da su u kratkom vremenskom roku više puta bili predmet nadzora.

²⁶⁶ Odgovor Kantonalne uprave za inspekcijske poslove Posavskog kantona od 16.10.2019. godine;

²⁶⁷ Zakon o državnim službenicima i namještenicima u organima državne službe u Posavskom kantonu („Narodne novine Posavskog kantona“, broj 9/13, 11/13, 2/14)

Uprava ocjenjuje svoju saradnju s inspekcijama uspostavljenim na drugim nivoima vlasti kao odličnu, te dalje smatraju da njihova Uprava nema slabosti kao ni prepreka koje utiču na efikasnost rada inspekcije. Navode da Upravi najviše pomaže hijerarhija, stručnost i odgovornost u efikasnom ostvarivanju inspeksijske funkcije, dok bi unapređenju rada donijelo ujednačeno djelovanje i rad svih inspekcija na području cijele Bosne i Hercegovine. Uprava je na kraju dostavila skraćeni godišnji izvještaj.

2.3.5. Tuzlanski kanton

Kantonalna uprava za inspeksijske poslove Tuzlanskog kantona (u daljem tekstu: Uprava) u svome odgovoru prezentovala je stanje u oblasti inspeksijskog nadzora na području Tuzlanskog kantona²⁶⁸.

2.3.5.1. Budžet

Budžet Uprave iznosi 3.743.378,00 KM.

2.3.5.2. Materijalno-tehnička sredstva

Vozni park ne zadovoljava potrebe Uprave, s obzirom na starost, amortizaciju i kvarove na vozilima, što utiče na godišnje planiranje i vršenje inspeksijskih nadzora, za šta je potrebno plansko obezbjeđenje i nabavka.

Uprava ne posjeduje laboratorijsku opremu, te za potrebe uzorkovanja i analize angažuju druge institucije.

Informatička oprema koju posjeduju je u funkciji ali se ista koristi već devet godina, zbog čega se često kviri, zbog čega je planirana obnova jednog dijela te opreme.

Uprava svoj rad obavlja u iznajmljenom prostoru, a postojeći radni prostor zadovoljava potrebe spram broja zaposlenih.

Prostor je adekvatan za pristup građanima, i ima omogućen pristup osobama invaliditetom.

2.3.5.3. Ljudski resursi

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji kantonalne uprave za inspeksijske poslove Tuzlanskog kantona je utvrđena struktura zaposlenih u Upravi. Zaposleno je 86 od ukupno 127 izvršilaca predviđenih Pravilnikom, što nije potreban broj zaposlenih. Uprava ne posjeduje dovoljno kapaciteta za obavljanje radnih zadataka i poslova iz svoje nadležnosti. Ukupan broj upražnjenih radnih mjesta je devet, dok je optimalan broj izvršilaca 118.

Za rad s posebnim ovlaštenjima i uslovima rada inspektori ove Uprave imaju dodatak na plaću u iznosu od 20%.

Disciplinska i materijalna odgovornost zaposlenika Uprave regulisana je Zakonom o državnoj službi Tuzlanskog kantona²⁶⁹, zatim Uredbom o pravilima disciplinskog postupka za disciplinsku odgovornost državnih službenika i namještenika u

²⁶⁸ Akt Kantonalne uprave za inspeksijske poslove Tuzlanskog kantona broj 17/1-10-009220/19 od 17.10.2019.

²⁶⁹ Zakon o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 7/17, 10/17 i 14/18);

organima državne službe u Tuzlanskom kantonu²⁷⁰, kao i Etičkim kodeksom za državne službenike u Federaciji BiH²⁷¹ i Etičkim kodeksom za inspektore Kantonalne uprave za inspeksijske poslove²⁷².

Za očuvanje integriteta inspekcije važno je: moralna i ljudska odgovornost inspektora, visina plaće koja trenutno nije zadovoljavajuća, kontinuirano educiranje inspektora iz stručnih oblasti, kao i iz oblasti etike, morala i etičkih kodeksa te uspostavljanje internih kontrola.

Zaposlenici imaju organizovane povremene edukacije koje su interne ili eksterne iz stručnih oblasti nad kojima vrše nadzor. Obim edukacija zavisi od visine budžetske pozicije predviđene za edukacije, te smatraju da je potrebno više edukacija za zaposlenike Uprave, kako iz oblasti materijalnih propisa tako i iz oblasti organizacionih zakona, zatim oblasti borbe protiv korupcije.

Unutar Uprave s predavačima, ili eksternim predavačima pa čak i za sve kantonalne uprave organizuju se minimalno dvije do tri edukacije godišnje, iz oblasti kodeksa, materijalnih i procesnih zakona.

Do sada su evidentirana ili utvrđena četiri kršenja kodeksa od strane zaposlenika koji su suspendovani do okončanja krivičnog postupka, jedan od navedenih je u međuvremenu dobrovoljno istupio iz državne službe.

2.3.5.4. Pitanja iz okvira djelokruga rada

Uprava ima uspostavljenu elektronsku bazu podataka. U 2018. godini, Uprava je donijela ukupno 3.534 rješenja, 13.690 upravnih i drugih mjera i akata, od čega 1.076 rješenja o zabrani rada.²⁷³ Uprava je izdala 1.958 prekršajnih naloga i podnijela 11 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, što znači da je Uprava pokrenula 1.969 prekršajnih postupaka. Međutim, samo osam prijava je podneseno nadležnom tužilaštvu od strane spomenute Uprave.

Naziv inspektorata	Broj nadzora po prijavi građana	Broj nadzora po službenoj dužnosti
Inspektorat za poljoprivredu, vode, šumarstvo i veterinarstvo	67	772
Inspektorat za urbanizam, građevinarstvo, ekologiju i industriju	27	853
Inspektorat za promet roba, usluga i saobraćaja	327	2288

²⁷⁰ Uredba o pravilima disciplinskog postupka za disciplinsku odgovornost državnih službenika i namještenika u organima državne službe u Tuzlanskom kantonu („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 1/18 i 5/18);

²⁷¹ Etički kodeks za državne službenike u Federaciji BiH („Službene novine FBiH“, broj 27/14);

²⁷² Etički kodeks za inspektore Kantonalne uprave za inspeksijske poslove Tuzlanskog kantona („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 13/10);

²⁷³ Uprava je donijela 22.893 rješenja iz raznih upravnih oblasti koja su se odnosila na sljedeće: 2.458 rješenja o otklanjanju nedostataka, 5 potvrda o oduzimanju robe, 215 rješenja i potvrda o stavljanju robe van prometa i 161 rješenje koje se odnosilo na otvaranje i zatvaranje karantina, produženja roka za izvršenje upravne mjere, povrat poticajnih sredstava i dozvole za upotrebu termoelektromotorskih postrojenja, 7.867 uvjerenja i isprava i 1.908 ostalih mjera i akata koji se odnose na sljedeće: uzeto je 1.395 uzoraka i proslijeđeno na analizu, izdato je 15 upozorenja, podneseno je 28 zahtjeva za brisanje polazaka zbog neodržavanja istih u skladu s redom vožnje te je doneseno 470 zaključaka.

Inspektorat rada, zaštite na radu i socijalne zaštite	133	2898
Inspektorat za sanitarne, zdravstvene i farmaceutske poslove	2	141
Inspektorat za obrazovanje, nauku, kulturu i sport	11	283
Ukupan broj nadzora	567	7235

Tabela - ukupan broj nadzora po prijavi građana i ex officio

Samo stranka po čijem zahtjevu se izvrši inspekcijski nadzor ima pravo da dobije zapisnik o obavljenom inspekcijskom nadzoru, a navedeno je da to pravo nemaju stranke po čijim predstavkama odnosno prijavi se postupa, jer ista dobija obavijest o izvršenom nadzoru i preduzetim mjerama. Samo stranke po čijim zahtjevima se donosi rješenje ima pravo na pravni lijek (ista donosi elektroenergetska i termoenergetska inspekcija).

Direktor u saradnji sa sekretarom Uprave, pomoćnikom direktora i glavnim inspektorima utvrđuje program rada Uprave za svaku kalendarsku godinu, a isti se izrađuje u nacrtu do 20. novembra tekuće godine za narednu godinu, te se dostavlja Vladi Tuzlanskog kantona. Mjesečne planove rada sačinjavaju glavni inspektori, u njima se definišu subjekti koji će biti predmet nadzora, a realizaciju istog prati stručni kolegij. Uprava posjeduje elektronske evidencije o subjektima koji su bili predmet nadzora, a Uprava nije službeno zaprimila pritužbe subjekata nadzora da su u kratkom roku više puta bili predmet nadzora, imala je samo neformalna saznanja o tome.

2.3.6. Zeničko-dobojski kanton

Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu: Uprava) dostavila je sljedeće podatke²⁷⁴.

2.3.6.1. Budžet

Ukupan godišnji budžet Uprave za 2019. godinu iznosi 2.604.015 KM.

2.3.6.2. Materijalno-tehnička sredstva

Uprava trenutno koristi 25 službenih vozila a koje koristi 16 vrsta inspekcija. U 2019. godini izvršena je nabavka 3 službena vozila ali je i to nedovoljno za redovne potrebe, tako da se, uvažavajući specifičnost određenih inspekcija svakodnevni problem nedostatka vozila djelimično prevazilazi organizovanjem poslova u poslijepodnevnim i noćnim satima, te u dane vikenda.

Poseban problem ogleda se u nedostatku terenskih službenih vozila koja su neophodna za vodnu, šumarsku i inspekciju za ceste, zbog specifičnosti šumskog i brdskog terena. Laboratorijsku opremu ova Uprava ne posjeduje, te iz tog razloga za potrebe uzorkovanja i analiza angažuju druge institucije.

²⁷⁴ Akt Kantonalne uprave za inspekcijske poslove Zeničko-dobojskog kantona broj 18/01-1-34-15128-1/19 od 07.11.2019. godine;

Uredska oprema djelimično zadovoljava potrebe u dijelu kancelarijskog namještaja, a ista je nabavljena u skladu s planiranim i odobrenim sredstvima u budžetu.

Informatička oprema, također, djelimično zadovoljava potrebe Uprave, ista se stalno nadograđuje, te planiraju stalne nabavke laptopa i printera za potrebe inspektora.

Prostor u kojem Uprava vrši svoje inspeksijske poslove je iznajmljen, te postojeći radni prostor ne zadovoljava potrebe spram zaposlenih, pošto veći broj zaposlenih koristi jednu kancelariju.

Osim prostora u zgradi Vlade kantona u Zenici, Uprava koristi i prostor van sjedišta i to u općinama Maglaj i Visoko, koji je, također, iznajmljen. U postojećem radnom prostoru omogućen je pristup građanima i osobama s invaliditetom.

2.3.6.3. Ljudski resursi

Unutrašnja struktura zaposlenih uređena je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Kantonalnoj upravi za inspeksijske poslove, Zeničko-dobojskog kantona. Trenutno je zaposleno 70 od ukupno 112 izvršilaca predviđenih Pravilnikom tako da Uprava ne posjeduje dovoljno kapaciteta za obavljanje radnih zadataka. Broj upražnjenih radnih mjesta je 42, dok bi optimalan broj izvršilaca bio 112, kako je i predviđeno Pravilnikom. Broj zaposlenih i njihova školska sprema je usklađena s odredbama unutrašnjeg akta. Za rad s posebnim ovlaštenjima i uslovima rada inspektori ove Uprave imaju dodatak na plaću u iznosu od 20%, dok inspektori zaposleni u Federalnoj upravi za inspeksijske poslove imaju dodatak na plaću u iznosu od 30% , te smatraju da bi navedeno trebalo biti jednoobrazno uređeno.

Odgovornost zaposlenika regulisana je Zakonom o državnoj službi FBiH²⁷⁵, a isti je preuzet kao kantonalni zakon Zakonom o preuzimanju Zakona o državnoj službi u FBiH²⁷⁶, zatim Uredbom o pravilima disciplinskog postupka za disciplinsku odgovornost državnih službenika u organima državne službe FBiH²⁷⁷ i Etičkim kodeksom za državne službenike u FBiH²⁷⁸. Za očuvanje integriteta inspekcije važna je profesionalna, moralna i ljudska odgovornost inspektora, također na to utiče i visina plaće kao i kontinuirane edukacije inspektora iz stručnih oblasti.

Zaposlenici Uprave imaju povremene edukacije iz stručnih oblasti po kojima vrše nadzor, edukacije se uglavnom organiziraju putem Agencije za državne službu FBiH, Federalne uprave za inspeksijske poslove, Ureda za veterinarstvo BiH, Instituta za zdravlje i sigurnost hrane Zenica i ostalih. Uprava smatra da obim edukacije nije dovoljan, a ni vrsta edukacije ne odgovara često trenutnim potrebama, te su iste najčešće kratke. Istaknuto je da je potrebno puno više edukacija za zaposlenike Uprave, kako iz oblasti materijalnih propisa tako i iz oblasti organizacionih zakona, kao i oblasti borbe protiv korupcije. Što se tiče organizacije edukacija za unapređenje djelokruga inspekcija, Uprava smatra da je potrebno da se najmanje svaka tri mjeseca organizuju edukacije na jednom mjestu gdje će biti prisutni inspektori svih nivoa vlasti koji primjenjuju iste propise u svom radu i koji bi imali prilike na jednom mjestu zauzeti jedinstvena stajališta u primjeni propisa. Edukacije bi trebalo organizovati iz oblasti primjene materijalnih propisa, kao i stalne edukacije iz oblasti etičkog kodeksa.

²⁷⁵ Zakon o državnoj službi u FBiH („Službene novine FBiH“, broj 23/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06 i 4/12);

²⁷⁶ Zakon o preuzimanju Zakona o državnoj službi u FBiH („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj 3/12);

²⁷⁷ Uredbom o pravilima disciplinskog postupka za disciplinsku odgovornost državnih službenika u organima državne službe FBiH („Službene novine FBiH“, broj 72/04 i 75/09);

²⁷⁸ Etički kodeks za državne službenike u FBiH („Službene novine FBiH“, broj 27/14);

Uprava je zabilježila slučajeve kršenja kodeksa ponašanja zbog čega su dva državna službenika suspendovana s posla a trenutno je u toku postupak prestanka radnog odnosa za iste. Također, protiv jednog državnog službenika vođena su četiri disciplinska postupka.

2.3.6.4. Pitanja iz okvira djelokruga rada

Uprava ima uspostavljenu elektronsku bazu podataka „E-inspektor“.

Naziv inspektorata	Broj nadzora po prijavi građana	Broj nadzora po službenoj dužnosti
Inspekcija rada za oblast radnih odnosa	152	1768
Inspekcija zaštite na radu	16	410
Tržišna inspekcija	209	1994
Turističko-ugostiteljska inspekcija	135	1376
Inspekcija za cestovni promet	113	490
Inspekcija za ceste	60	127
Termoenergetska inspekcija	/	177
Rudarsko-geološka inspekcija	6	130
Poljoprivredna inspekcija	20	490
Vodna inspekcija	62	126
Šumarska inspekcija	15	342
Inspekcija zaštite okoliša	33	270
Građevinska inspekcija	13	150
Veterinarska inspekcija	26	2974
Zdravstvena inspekcija	11	150
Sanitarna inspekcija	18	183
Farmaceutska inspekcija	6	159
Ukupan broj nadzora	895	12.580

Ukupan broj obraćanja građana Upravi je 895, dok je ukupan broj rješenja²⁷⁹ koje je donijela Uprava u 2018. godini 2.084. Uprava je pokrenula 2.153 prekršajna postupka pred nadležnim sudovima, ali nije podnosila prijave nadležnom tužilaštvu.

Godišnji program rada Uprave donosi direktor a sačinjava se na način da prijedlog programa rada sačinjavaju inspektor i glavni inspektor i dostavljaju pomoćnicima direktora i sekretaru, koji isti objedini i dostavi direktoru. Uprava dostavlja godišnji plan rada Uprave i Vladi Zeničko-dobojskog kantona.

²⁷⁹ Broj rješenja kojima su određene upravne i druge mjere iznosi 2.084 upravnih i drugih mjera od čega: rješenja o zabrani rada 495, rješenja o otklanjanju nedostatka 1.427, rješenja o upozorenju 73, rješenja o isključenju vozila 6, rješenja o obustavi gradnje 1, rješenja o obustavi upotrebe objekta 4, rješenja o uklanjanju objekata 3 i 75 rješenja za dalji rad.

Uprava posjeduje elektronsku evidenciju o subjektima koja se koristi za planiranje inspekcijskih nadzora kod subjekata. Planovi rada sačinjavaju se za svaki mjesec i za isti se koristi elektronska evidencija na način da se planiraju subjekti nadzora. Realizaciju mjesečnih planova prate inspektori, glavni inspektor, pomoćnici direktora i direktor. Sačinjavaju se kvartalni izvještaji i isti se analiziraju na nivou Uprave, dostavljaju se Vladi Zeničko-dobojskog kantona, a polugodišnji i godišnji izvještaj o radu Uprave se razmatra na sjednici Vlade, dok se godišnji izvještaj o radu Uprave razmatra na sjednici Skupštine Kantona.

U 2018. godini je bilo pritužbi subjekata nadzora da su u kratkom vremenskom periodu više puta bili predmet nadzora.

Uprava stranci po čijoj prijavi se postupa dostavlja obavijest o izvršenom nadzoru i preduzetim mjerama, ali ne dostavlja zapisnik o obavljenom inspekcijskom nadzoru. Stranka po čijem zahtjevu se donosi rješenje ima pravo na pravni lijek, a stranka po čijem prijavama se postupilo i koja je dobila obavijest o izvršenom nadzoru i poduzetim mjerama nema pravo na pravni lijek.

Uprava ima dobru saradnju s Federalnom upravom za inspekcijske poslove, kao i s drugim kantonalnim upravama za inspekcijske poslove u Federaciji Bosni i Hercegovini, inspekcijskim službama u općinama i gradovima te Poreznom upravom Federacije Bosne i Hercegovine.

Kao slabosti Uprave koje utiču na efikasnost izdvojeni su: nedovoljan broj inspektora kao i namještenika; nedovoljna opremljenost materijalno-tehničkim sredstvima; nedovoljan timski rad, pogotovo u mješovitim inspekcijama; nedovoljno međusobno uvažavanje zaposlenih i neuvažavanje različitih mišljenja i tumačenja primjene zakonskih propisa.

Kao najveće prepreke koje utiču na rad Uprave za inspekcijske poslove izdvojeni su: neusaglašenost zakonskih propisa po istim oblastima na državnom, federalnom i kantonalnom nivou s nejasno i neprecizno definisanim nadležnostima inspekcija različitog nivoa; nedostaci u materijalnim propisima; nepreciznost zakonskih normi; nedovoljan broj edukacija; neujednačena sudska praksa i nepopunjenost radnih mjesta.

Uprava smatra da pri efikasnom ostvarivanju inspekcijske funkcije najviše pomaže elektronsko evidentiranje inspekcijskih nadzora, dobra saradnja s policijskim organima kao i ostalim kontrolnim organima, saradnja s ostalim organima vlasti, jasno precizirane zakonske norme i rad nadležnih sudova. Po mišljenju Uprave mjere koje bi doprinijele unapređenju rada su popuna upražnjenih radnih mjesta, poboljšanje stanja voznog parka, poboljšanje ostalih materijalno-tehničkih uslova, veća edukacija zaposlenih, usklađenost propisa svih nivoa vlasti, nagrađivanje i napredovanje zaposlenih shodno rezultatima rada, jednostavniji i efikasniji postupci protiv zaposlenih koji se ne pridržavaju etičkog kodeksa.

2.3.7. Kanton Sarajevo

Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: Uprava) Instituciji ombudsmena dostavila je akt u kojemu se navode sljedeći podaci²⁸⁰.

2.3.7.1. Budžet

Budžet Uprave za 2019. godinu je iznosio 6.039.995 KM.

2.3.7.2. Materijalno-tehnička sredstva

Materijalno-tehnička sredstva koja posjeduje Uprava kao i postojeći radni prostor zadovoljavaju potrebe za njen rad. Iako Uprava svoj rad obavlja u iznajmljenom prostoru, on je prilagođen za pristup građanima, međutim nije omogućen pristup osobama s invaliditetom.

2.3.7.3. Ljudski resursi

Unutrašnja struktura zaposlenih utvrđena je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji radnih mjesta Kantonalne uprave za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo na koji je Vlada Kantona Sarajevo dala saglasnost.

Pravilnikom je sistematizovano 205 radnih mjesta a na dan 01.10.2019. godine zaposleno je 137 radnika što znači da stepen popunjenosti iznosi 66.83%. Što se tiče broja zaposlenih i kapaciteta za obavljanje radnih zadataka i poslova iz nadležnosti Uprave u pojedinim inspekcijama, iako se vrši kontinuirano popunjavanje nedostaje određeni broj inspektora. Određen broj zaposlenih inspektora stiče uslove za prestanak radnog odnosa po osnovu penzionisanja, tako da prijem novih radnika inspektora ne utiče bitno na povećanje broja izvršilaca.

Ukupan broj upražnjenih mjesta iznosi 68, te bi se njihovom potpunom obezbijedio optimalan broj izvršilaca koji bi obezbijedilo efikasno izvršavanje mandata Uprave. Trenutan broj zaposlenih i njihova školska sprema su apsolutno usklađeni s Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji, što je kroz redovne inspekcijske nadzore utvrdila i upravna inspekcija.

Članom 22. stav (1) tačka a) Zakona o plaćama i naknadama u organima vlasti Kantona Sarajevo²⁸¹ regulisano je da uvećanje plaće po osnovu posebnih uslova rada iznosi za inspektora, glavnog inspektora i direktora Kantonalne uprave za inspekcijske poslove od 20% do 30% od osnovne plaće. Nabrojane kategorije u Kantonalnoj upravi za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo, po navedenom osnovu, imaju uvećane plaće od 30%, a stimulacija nije predviđena naprijed navedenim zakonom tako da se ista i ne isplaćuje.

Odgovornost zaposlenika regulisana je Zakonom o državnoj službi u Kantonu Sarajevo²⁸², Zakonom o namještenicima u organima državne službe u Federaciji Bosne i Hercegovine kao i Etičkim kodeksom za državne službenike. Za očuvanje integriteta je važna nepristranost u radu kao i poštivanje naprijed navedenih zakonskih i podzakonskih akata. Kada je u pitanju rad inspektora bitna je moralna dimenzija pojedinca koji obavlja te poslove.

²⁸⁰ Akt Kantonalne uprave za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo broj 14-03-49-04955/19 od 21.10.2019. godine;

²⁸¹ Zakon o plaćama i naknadama u organima vlasti Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 5/19);

²⁸² Zakon o državnoj službi u Kantonu Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 31/16, 45/19);

Edukacije se redovno provode putem Agencije za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine, kao i po pozivu upućenom od drugih institucija kao što je Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine. Pojedine edukacije za koje inspektori iskažu interesovanje se najčešće od strane direktora odobravaju ali smatraju da inspektori ne pokazuju dovoljno interesa za učešće na edukacijama.

Edukacije koje bi unaprijedile djelokrug rada inspektora su u vezi s postupkom provođenja inspeksijskog nadzora kao i u vezi s primjenom materijalnih propisa iz upravne oblasti koju nadziru.

Kodeks ponašanja se poštuje, te do sada nije bilo pokrenutih disciplinskih postupaka za utvrđivanje odgovornosti zbog kršenja istog.

2.3.7.4. Pitanja iz djelokruga rada

Uprava koristi LOTUS aplikacijom u koju se unose podaci zaprimljeni po predmetima. Projekat „E- inspektor“ koji bi olakšao praćenje rada inspektora i pored svih napora još uvijek nije u potpunosti implementiran.

Uprava je dostavila tabelarni pregled planiranih i izvršenih nadzora 2018. godini.

Naziv inspektorata	Planirani broj inspeksijskih nadzora	Izvršeno inspeksijskih nadzora
Inspektorat za poljoprivredu, vodne i šumarske inspekcije	1.666	1.707
Inspektorat veterinarske inspekcije	11.470	12.108
Inspektorat urbanističko-građevinske, ekološke i komunalne inspekcije i stambene inspekcije	2.840	4.253
Inspektorat tehničke inspekcije	830	865
Inspektorat tržišno-turističke inspekcije	5.336	6.143
Inspektorat rada, zaštite na radu i socijalne zaštite	5.076	5.219
Inspektorat sanitarne, zdravstvene i farmaceutske inspekcije i inspekcije za hranu	4.903	5.052
Inspektorat saobraćajne i cestovne inspekcije	3980	3616
Inspektorat prosvjetne inspekcije	585	805
Ukupan broj inspeksijskih nadzora	36.686	39.768

Putem dežurnog telefona koji je otvoren s ciljem dostupnosti građanstvu u izvještajnom periodu zaprimljeno je ukupno 1.900 telefonskih prijava. Po svim zaprimljenim prijavama je postupljeno na način da je blagovremeno izvršen inspeksijski nadzor, te obaviješten podnosilac predstavke o utvrđenom stanju i poduzetim mjerama. Pored obraćanja putem telefona, građani su se svakodnevno obraćali i pismenim zahtjevima za vršenje inspeksijskog nadzora, što čini gotovo trećinu izvršenih inspeksijskih nadzora.

Naziv inspektorata	Ukupan broj izdatih rješenja u 2018. godini
Inspektorat za poljoprivredu, vodne i šumarske inspekcije	285
Inspektorat veterinarske inspekcije	268
Inspektorat urbanističko-građevinske, ekološke i komunalne inspekcije i stambene inspekcije	218
Inspektorat tehničke inspekcije	482
Inspektorat tržišno-turističke inspekcije	327
Inspektorat rada, zaštite na radu i socijalne zaštite	190
Inspektorat sanitarne, zdravstvene i farmaceutske inspekcije i inspekcije za hranu	730
Inspektorat saobraćajne i cestovne inspekcije	142
Inspektorat prosvjetne inspekcije	79
Ukupan broj izdatih rješenja	2.721

Tabela – pregled izdatih rješenja u 2018. godini, po inspektoratima

U svim naprijed navedenim rješenjima određena je upravna mjera što je i cilj donošenja rješenja²⁸³.

Kantonalna uprava za inspeksijske poslove Kantona Sarajevo je u 2018. godini izdala 7.536 prekršajnih naloga u ukupnoj novčanoj vrijednosti od 5.071.315 KM. Navedeno je da Uprava ne pokreće prekršajne postupke pred nadležnim sudom, već isto može uraditi subjekt nadzora odnosno učinilac prekršaja ukoliko se odluči za sudsku zaštitu. U 2018. godini nadležnom tužilaštvu nije dostavljen niti jedan izvještaj o postojanju osnovane sumnje za učinjeno krivično djelo.

U vezi s dostavom zapisnika stranci koja je zatražila inspeksijski nadzor, navedeno je da je članom 42. stav (3) Zakona o inspekcijama Kantona Sarajevo propisano da „jedan primjerak zapisnika se predaje licu koje je zatečeno i prisustvovalo inspeksijskom nadzoru kod subjekta nadzora odmah nakon sačinjavanja.“ Iz prednje citiranog člana, jasno se može vidjeti da se primjerak zapisnika uručuje isključivo licu koje je prisutno inspeksijskom nadzoru. Isto tako, nezadovoljna stranka koja je zatražila inspeksijski nadzor nema pravo na pravni lijek iz razloga što ista nije strana u postupku inspeksijskog nadzora jer se inspeksijski nadzor vrši isključivo po službenoj dužnosti, a može biti iniciran zahtjevom za vršenje inspeksijskog nadzora podnesenim od stranke, koja može biti pravno ili fizičko lica.

Plan rada Uprave sačinjavaju glavni inspektori koji rukovode inspektoratima kao posebnim organizacionim jedinicama. Sačinjava se godišnji, mjesečni i sedmični

²⁸³ Od ukupnog broja izdatih rješenja u oblasti trgovine i turizma od čega je 127 rješenja o zabrani rada, i to 76 rješenja o zabrani obavljanja ugostiteljske djelatnosti izdatih pravnim i fizičkim licima zbog neposjedovanja odobrenja za rad, 21 rješenje o zabrani obavljanja obrtničke djelatnosti zbog neposjedovanja odobrenja za rad, 3 rješenja o zabrani obavljanja turističke djelatnosti, u oblasti saobraćaja 39 rješenja o privremenom isključenju vozila iz saobraćaja, u oblasti veterinarstva 68 rješenja o zabrani prometa i veterinarskih lijekova, 5 rješenja o zabrani obavljanja djelatnosti ili dijela djelatnosti zbog neposjedovanja rješenja ili neispunjavanja propisanih uslova, u tehničkoj inspekciji 21 rješenje o zabrani upotrebe boca pod pritiskom, postrojenja i opreme. Ostala rješenja odnosila su se na otklanjanje konstatovanih nedostataka vršenja inspeksijskog nadzora, kojima se djelovalo preventivno.

plan rada koji obuhvata broj inspeksijskih nadzora, kao i nazive subjekata nadzora. Glavni inspektori na osnovu dnevnih izvještaja o radu inspektora prate realizaciju plana. Spisak subjekata nadzora postoji u Lotus aplikaciji, međutim isti nije ažuriran i ne prate se promjene koje nastaju u poslovanju registrovanog subjekta nadzora.

Uprava je zaprimila primjedbe pojedinih subjekata na okolnosti da su kratkom periodu bili više puta predmet nadzora, međutim s obzirom da se radi o subjektima koji se ponavljaju u prekršaju, posebno u dijelu angažovanja radnika suprotno zakonu i neizdavanja fiskalnih računa, navedene žalbe su neosnovane.

Efikasnom ostvarivanju inspeksijske funkcije pomaže organizovani timski rad odnosno rad više inspekcija iz različitih upravnih oblasti kod istog subjekta nadzora koji se primjenjuje u svim slučajevima kada je to moguće.

Saradnja s drugim inspekcijama kako na kantonalnom nivou, tako i na višim nivoima je ocijenjena kao uspješna i zadovoljavajuća. Posebno je ostvarena saradnja s Federalnom upravom za inspeksijske poslove koja se, između ostalog, ogleda i u zajedničkim akcijama na suzbijanju sive ekonomije.

Na efikasnost rada Uprave utiču slaba popunjenost radnih mjesta što utiče na blagovremeno ispunjavanje radnih zadataka. Najveća prepreka u radu ove Uprave je nepreciznost i nedorečenost pojedinih zakonskih normi koje regulišu nadležnosti i ovlaštenja inspektora. Međutim, efikasnom ostvarivanju inspeksijske funkcije pomaže organizovani timski rad odnosno rad više inspekcija iz različitih upravnih oblasti kod istog subjekta nadzora koji se primjenjuje u svim slučajevima kada je to moguće.

2.3.8. Zapadnohercegovački kanton

Uprava za inspeksijske poslove Zapadnohercegovačkog kantona (u daljem tekstu: Uprava) je Instituciji ombudsmena dostavila sljedeće informacije²⁸⁴.

2.3.8.1. Budžet

Ukupan budžet Uprave je u 2019. godini iznosio 943.600,00 KM.²⁸⁵

2.3.8.2. Materijalno-tehnička sredstva

Uredska oprema i vozila zadovoljavaju potrebe za rad Uprave, dok oprema za uzorkovanje materijala za laboratorijske pretrage nije adekvatna. Međutim, Uprava svoje djelatnosti obavlja u prostorijama koje su date na korištenje od strane Vlade Zapadnohercegovačkog kantona. Postojeći radni prostor Uprave zadovoljava potrebe s obzirom na broj zaposlenih te ima omogućen pristup građanima i osobama s invaliditetom.

2.3.8.3. Ljudski resursi

Unutrašnja struktura zaposlenih u Upravi uređena je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Uprave za inspeksijske poslove Zapadnohercegovačkog kantona²⁸⁶.

²⁸⁴ Akt Uprave za inspeksijske poslove Zapadnohercegovačkog kantona broj 16-01-49-01692/19-2 od 22.10.2019. godine;

²⁸⁵ Ibidem

²⁸⁶ Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Uprave za inspeksijske poslove Zapadnohercegovačkog kantona, broj 16-01-34-

Ukupan broj zaposlenih u Upravi je 24 s napomenom da je jedan zaposlenik prestao s radom zbog odlaska u penziju. Ukupan broj upražnjenih mjesta je 8 prema Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji Uprave, te da bi optimalan broj izvršilaca koji bi efikasno izvršavali mandat Uprave bio 32. Uprava ne posjeduje dovoljno kapaciteta za obavljanje poslova i radnih zadataka iz nadležnosti (zbog upražnjenih radnih mjesta u sektoru kantonalnog zdravstvenog inspektorata, kantonalnog farmaceutskog inspektora, kantonalnog inspektora socijalne zaštite). Dok za upražnjena radna mjesta kantonalnog inspektora zaštite na radu, kantonalnog vodoprivrednog inspektora, kantonalnog inspektora za cestovni promet, kantonalnog inspektora zaštite okoliša i kantonalnog stambeno-komunalnog inspektora, direktor Uprave daje ovlaštenja postojećim inspektorima da vrše poslove iz njihove nadležnosti. Broj zaposlenih i njihova školska sprema usklađeni su s odredbama Pravilnika.

Pitanje dodatnih naknada vezano za otežane uslove rada kao i posebne ovlasti regulisano je Zakonom o inspekcijama Zapadnohercegovačkog kantona. Naknada za otežane uslove rada za ostale državne službenike regulisana je Zakonom o državnim službenicima u organima državne službe Zapadnohercegovačkog kantona²⁸⁷. Odgovornost zaposlenika u radu regulisana je Uredbom o pravilima disciplinskog postupka za disciplinsku odgovornost državnih službenika u organima državne službe u Zapadnohercegovačkom kantonu²⁸⁸, s napomenom da se predmetna uredba primjenjuje i na namještenike u Upravi za inspeksijske poslove Zapadnohercegovačkog kantona.

Svi zaposlenici učestvuju na edukacijama, seminarima i raznim radionicama. Za unapređenje djelokruga inspekcija trebale bi se organizovati edukacije iz praktičnog rada za sve oblasti inspekcija. Veoma je bitno napomenuti da do sada nije bilo kršenja Etičkog kodeksa ponašanja te da se Etički kodeks za državne službenike u Zapadnohercegovačkom kantonu²⁸⁹ izuzetno poštuje.

2.3.8.4. Pitanja iz djelokruga rada

Uprava ima uspostavljenu bazu podataka predmeta - urudžbeni zapisnik predmeta i akata, UP-1 upisnik prvostepenih predmeta upravnog postupka, UP-2 upisnik drugostepenih predmeta upravnog postupka. U 2018. godini nije bilo inspeksijskih nadzora po prijavi građana, jer su prijave građana samo inicirale pokretanje inspeksijskog nadzora po službenoj dužnosti. Upravi se u 2018. godini obratio ukupno 141 građanin.

Naziv inspekcije	Broj nadzora po službenoj dužnosti
Kantonalna inspekcija rada	371
Kantonalna inspekcija zaštite na radu	6
Kantonalna tržišna inspekcija	260
Kantonalna turističko-ugostiteljska inspekcija	223

00364/14 od 14. 03.2014. godine;

²⁸⁷ Zakon o državnim službenicima u organima državne službe u Zapadnohercegovačkom kantonu („Narodne novine Zapadnohercegovačkog kantona“, broj 16/08, 07/09 i 08/13);

²⁸⁸ Uredba o pravilima disciplinskog postupka za disciplinsku odgovornost državnih službenika i namještenika u organima državne službe u Zapadnohercegovačkom kantonu („Narodne novine Zapadnohercegovačkog kantona“, broj 16/08, 07/09 i 08/13);

²⁸⁹ Etički kodeks za državne službenike u Zapadnohercegovačkom kantonu („Narodne novine Zapadnohercegovačkog kantona“, broj 11/09);

Kantonalna poljoprivredna inspekcija	166
Kantonalna vodoprivredna inspekcija	38
Kantonalna inspekcija za šumarstvo i lovstvo	190
Kantonalna rudarsko-geološka inspekcija	64
Kantonalna inspekcija za ceste	108
Kantonalna inspekcija za cestovni promet	13
Kantonalna urbanističko-građevinska inspekcija	24
Kantonalna sanitarna inspekcija	430
Ukupan broj nadzora po službenoj dužnosti	1.893

Tabelarni prikaz broja nadzora po službenoj dužnosti

Ukupan broje rješenja u 2018. godini koje je donijela Uprava za inspeksijske poslove u 2018. godini iznosi 542²⁹⁰. Uprava je, također, pred nadležnim sudovima pokrenula 185 prekršajnih postupaka u skladu s članom 53. Zakona o prekršajima²⁹¹, te je izdala 179 prekršajnih naloga i podnijela 6 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka mjerodavnom sudu. Nije bilo podnesenih prijava nadležnom tužilaštvu od strane Uprave.

Direktor Uprave sačinjava program rada za vremenski period od godinu dana, te mjesečne planove rada. Prilikom same izrade programa i plana inspeksijskih nadzora kod subjekata nadzora planiran se veći broj inspeksijskih nadzora kod subjekata nadzora koji obavlja djelatnost s povećanim stepenom rizika za život, zdravlje i imovinu građana. Realizaciju godišnjeg plana prati direktor Uprave.

Subjekte nadzora određuje inspektor po slobodnoj procjeni prilikom obilaska terena s ciljem sprečavanja nezakonitih radnji, zatim direktor izdavanjem naloga za inspeksijski nadzor. Do sada Uprava nije imala pritužbi subjekata nadzora da su u kratkom vremenskom periodu više puta bili predmet nadzora.

Uprava ocjenjuje svoju saradnju s inspekcijama uspostavljenim na drugim nivoima kao vrlo dobru. Na efikasnost rada Uprave utiču materijalno-tehnička sredstva i kadrovski resursi koji se odražavaju na smanjenu efikasnost rada. Kao najveća prepreka koja utiče na rad Uprave navedeno je zakonodavstvo odnosno zakoni s provedbenim propisima, dok Upravi pri efikasnom ostvarenju inspeksijske funkcije najviše pomaže educiranost inspektora i direktor Uprave. Unapređenje i poboljšanje materijalno-tehničkih sredstava doprinijelo bi unapređenju rada Uprave.

2.3.9. Hercegovačko-neretvanski kanton

U Hercegovačko-neretvanskom kantonu ne postoji Uprava za inspeksijske poslove kao samostalni organ, te se odgovori iz upitnika odnose na Inspektorat, odnosno organizacione jedinice koje su u sastavu ministarstava.

U nastavku će biti prezentirani ključni dijelovi odgovora zaprimljenih od strane Ministarstva uprave i lokalne samouprave²⁹², Ministarstva unutrašnjih poslova²⁹³,

²⁹⁰ Od čega 446 rješenja o otklanjanju nedostataka, 7 rješenja o zabrani rada i 91 rješenje po žalbama i ostalo;

²⁹¹ Zakon o prekršajima („Službene novine Federacije BiH“, broj 63/14);

²⁹² Akt Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave broj 03-04-51-472/19, od dana 18.11.2019. godine;

²⁹³ Akt Ministarstva unutaršnjih poslova broj 02-03/1-04-10-933/19, od dana 08.10.2019. godine;

Ministarstva prometa i veza²⁹⁴, Ministarstva zdravstva, rada i socijalne zaštite²⁹⁵, Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta²⁹⁶, Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede²⁹⁷, Ministarstva građenja/graditeljstva i prostornog uređenja²⁹⁸ i Ministarstva trgovine, turizma i zaštite okoliša²⁹⁹.

2.3.9.1. Budžet

Podatke u vezi s budžetom je dostavilo Ministarstvo građenja i prostornog uređenja Hercegovačko-neretvanskog kantona za 2019. godine i iznosi 1.741.500,00 KM.

2.3.9.2. Materijalno-tehnička sredstva

Inspektorat Ministarstva unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona posjeduje opremu koja zadovoljava potrebe za rad Inspektorata, inspekcijsku djelatnost obavljaju u vlastitom prostoru, koji zadovoljava potrebe spram zaposlenih. Nije omogućen pristup osobama s invaliditetom.

Inspektorat Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Hercegovačko-neretvanskog kantona raspolaže opremom koja zadovoljava potrebe inspektorata. Međutim, rad se obavlja u iznajmljenom prostoru koji nije dovoljan naspram broja zaposlenih. Otežan je pristup osobama s invaliditetom.

Inspektorat Ministarstva zdravstva, rada i socijalne skrbi navodi da su osigurana materijalno-tehnička sredstva ali da ona nisu u potpunosti adekvatna. Prostor u kojem Inspektorat pri Ministarstvu vrši svoju djelatnost je u vlasništvu Grada Mostara, nije adekvatan s obzirom na broj zaposlenih i nema pristup građanima i osobama s invaliditetom.

Inspektorat Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede smatra da opremljenost zadovoljava potrebe za rad Inspektorata a rad obavljaju u iznajmljenom prostoru. Postojeći radni prostor zadovoljava potrebe spram broja zaposlenih ali nema omogućen pristup za osobe s invaliditetom.

Inspektorat Ministarstva građenja/graditeljstva i prostornog uređenja raspolaže materijalno-tehničkim sredstvima koja zadovoljavaju potrebe za rad Inspektorata, rad obavlja u iznajmljenom prostoru koji ne zadovoljava potrebe spram broja zaposlenih, ima omogućen pristup građanima ali ne i osobama s invaliditetom.

Inspektorat Ministarstva trgovine, turizma i zaštite okoliša materijalno-tehnička opremljenost cijeni zadovoljavajućom. Postojeći radni prostor koji je iznajmljen zadovoljava potrebe spram broja zaposlenih, s tim da radni prostor nema omogućen pristup osobama s invaliditetom.

2.3.9.3. Ljudski resursi

Inspektorat Ministarstva unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona nije dostavio podatke koji se odnose na ljudske resurse.

²⁹⁴ Akt Ministarstva prometa i veza broj 08-02-12-1128/19, od dana 22.11.2019. godine;

²⁹⁵ Akt Ministarstva zdravstva, rada i socijalne skrbi broj 06-03-36-2107/19, od dana 25.10.2019. godine;

²⁹⁶ Akt Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta broj 05-06-12-2781-1/19 od dana 30.10.2010. godine;

²⁹⁷ Akt Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede od dana 29.10.2019. godine;

²⁹⁸ Akt Ministarstva građenja/graditeljstva i prostornog uređenja od dana 07.11.2019. godine;

²⁹⁹ Akt Ministarstva trgovine, turizma i zaštite okoliša broj 10-06-12-438-1/19, od dana 30.10.2019. godine;

Unutrašnja struktura zaposlenih u **Inspektoratu Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta** uređena je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji. Inspektoratom rukovodi glavni inspektor za obrazovanje, a zaposleno je i šest inspektora. Inspektorat posjeduje dovoljno kapaciteta za obavljanje radnih zadataka iz svoje nadležnosti, nema upražnjenih radnih mjesta, a školska sprema inspektora je usklađena s odredbama i organizacionim aktom Ministarstva. Pitanje dodatnih naknada uređeno je na način da inspektori imaju 20% inspektorskog dodatka na plaću, radi složenosti poslova koje obavljaju. Na inspektore se primjenjuje Zakon o državnoj službi FBiH kao i Zakon o prosvjetnoj inspekciji Hercegovačko-neretvanskog kantona kada je riječ o odgovornosti. Inspektorima kao državnim službenicima Agencija za državnu službu FBiH organizira edukacije koje su redovne i dovoljne. Inspektorat je mišljenja da bi kada dođe do promjene zakonske regulative koja se odnosi na djelokrug rada inspekcije bilo dobro da inspektori od strane eksperata dobiju stručne komentare i način praktične primjene. Kodeks ponašanja državnih službenika se poštuje, te nije bilo kršenja istog kao i disciplinskih mjera.

Struktura zaposlenih u **Inspektoratu Ministarstva trgovine, turizma i zaštite okoliša Hercegovačko-neretvanskog kantona** uređena je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva sa sistematizacijom radnih mjesta. Ukupan broj zaposlenih u Inspektoratu je sedam inspektora i glavni kantonalni inspektor, dok je Pravilnikom predviđeno devet inspektora i glavni kantonalni inspektor, dakle dva radna mjesta su upražnjena. Inspektorat posjeduje dovoljno kapaciteta za obavljanje radnih poslova i zadataka. Broj zaposlenih i njihova školska sprema su usklađeni s odredbama unutarnjeg akta. Na osnovu posebnih uslova rada glavni kantonalni inspektor i ostali kantonalni inspektori imaju dodatak plate u visini od 20% osnovne plate u skladu sa zakonskim propisima. Pitanje odgovornosti zaposlenika uređeno je Zakonom o organizaciji uprave u Hercegovačko-neretvanskom kantonu i materijalnim propisima. Zaposlenici imaju redovne edukacije iz nadležnosti svog inspektorata. Nije bilo kršenja kodeksa ponašanja.

Inspektorat Ministarstva građenja/graditeljstva i prostornog uređenja ima uređenu strukturu zaposlenih koja je utvrđena Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji, načinu rada i sistematizaciji poslova Ministarstva i sistematizovano je sedam radnih mjesta (jedan glavni kantonalni inspektor, tri kantonalna inspektora, jedan stručni savjetnik i jedan samostalni referent), dok je popunjeno šest radnih mjesta. Inspektorat posjeduje dovoljno kapaciteta za obavljanje radnih zadataka i poslova iz nadležnosti, iako je jedno mjesto kantonalnog komunalnog inspektora upražnjeno. Broj zaposlenih i njihova školska sprema su usklađeni s Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji, načinu rada i sistematizaciji poslova Ministarstva. Pitanje dodatnih naknada i stimulacija inspektora vezano za težinu posla i terenski rad je riješeno dodatkom od 20% na plaće inspektora za posebne uslove rada. Odgovornost samih zaposlenih u inspektoratu regulisana je *Zakonom o državnoj službi*, dok su edukacije samo povremene i to organizovane od strane Agencije za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine. Edukacija iz oblasti procesnih zakona bi, kako navode, unaprijedila djelokrug inspekcije. Do sada nisu evidentirani slučajevi kršenja kodeksa ponašanja.

Inspektorat Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede također ima uređenu strukturu zaposlenih Pravilnikom o unutrašnjoj sistematizaciji radnih mjesta. Ukupno je osam zaposlenih inspektora i glavni inspektor, dok su upražnjena četiri radna mjesta kantonalnog veterinarskog inspektora, te radi navedenog trenutno ne posjeduju dovoljno kapaciteta za obavljanje radnih zadataka i poslova iz nadležnosti Inspektorata. Trenutna struktura zaposlenih odgovara i usklađena je

s odredbama unutrašnjeg akta kojim je ovo pitanje uređeno, a navode da je provjeru izvršila i Agencija za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine. Na plate nemaju dodatnih naknada osim 20% uvećanja plate u odnosu na druge državne službenike u Ministarstvu. Odgovornost zaposlenika uređena je na način da su dužni dostavljati različite izvještaje. Zaposleni imaju redovne edukacije za zaposlene i veoma često predlažu nove edukacije. Za unapređenje djelokruga inspekcija smatraju da bi se edukacije trebale organizovati iz nadležnih oblasti.

Inspektorat Ministarstva zdravstva, rada i socijalne skrbi ima utvrđenu strukturu zaposlenih Pravilnikom o unutarnjem uređenju, načinu rada i sistematizaciji radnih mjesta koji se primjenjuje od 2017. godine, također shodno Pravilniku u Inspektoratu je zaposleno ukupno sedam inspektora. Međutim, ovaj broj inspektora nije dovoljan za obavljanje poslova i radnih zadataka, jer nisu popunjena sva predviđena radna mjesta. Pravilnikom je predviđeno ukupno 10 radnih mjesta za inspektore od kojih su tri upražnjena i to po jedan izvršitelj za radno mjesto zdravstva, radno mjesto farmaceutskog inspektora i oblasti radnih odnosa. Trenutno zaposleni inspektori zadovoljavaju uvjete u pogledu školske spreme koji su predviđeni Pravilnikom. Inspektorima je odlukom Vlade Hercegovačko-neretvanskog kantona o dopuni odluke o utvrđivanju osnovice, platnih razreda i koeficijenta za plaće rukovodećih i ostalih državnih službenika u organima državne službe određeno pravo na dodatak u visini od 20% osnovne plaće. Ovaj dodatak se razlikuje za inspektore različitih nivoa vlasti. Pitanje odgovornosti inspektora regulisano je Zakonom o državnoj službi FBiH. Inspektori nemaju organizovane redovne edukacije, ali povremeno prisustvuju seminarima koji se odnose na primjenu materijalnih i proceduralnih zakona. Unapređenje djelokruga inspekcije moglo bi se postići organizovanjem seminara na temu primjene zakona u praksi kroz simulaciju vršenja inspekcijskog nadzora. Inspektorat do sada nije imao slučaj kršenja kodeksa ponašanja.

2.3.9.4. Pitanja iz djelokruga rada

Inspektorat Ministarstva unutrašnjih poslova je u 2018. godini po službenoj dužnosti (*ex officio*) za 2018. godinu obavio ukupno 40 inspekcijskih nadzora. Inspektori za nadzor iz oblasti matičnih knjiga izdaju Rješenje o otklanjanju nedostataka i nepravilnosti u postupku vođenja matičnih knjiga. Nezadovoljna stranka koja je zatražila inspekcijski nadzor ima pravo na pravni lijek.

Članom 10. Pravilnika o sadržaju, načinu i postupku vršenja inspekcijskog nadzora propisano je da se inspekcijski nadzor vrši prema godišnjem programu inspekcijskih nadzora, a kojeg donosi inspektor uz odobrenje ministara. Također članom 23. Pravilnika propisano je da su inspektori dužni voditi evidenciju o izvršenim inspekcijskim pregledima. Do sada nisu imali pritužbe subjekata nadzora da su u kratkom vremenskom roku više puta bili predmet nadzora.

Inspektorat Ministarstva unutrašnjih poslova ima korektnu saradnju s inspekcijskim organima uspostavljenim na drugim nivoima. Najveće prepreke u radu su neusklađenost propisa na različitim nivoima vlasti pa samim tim i različitim nivoima nadležnosti što dovodi do konfuzije prilikom provođenja propisa datih u nadležnost lokalnih nivoa uprave i samouprave. Inspektorat smatra da bi trebalo animirati građane da zatraže inspekcijski nazor po pitanjima ostvarivanja prava iz oblasti matičnih knjiga, čime bi osigurali inspekcijski nadzor u konkretnom slučaju, a samim tim i bržem, efikasnijem i zakonitom rješavanju svog problema.

Inspektorat Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta predmete pohranjuje na klasičan način. Elektronske baze podataka postoje, predmeti se po

okončanju dostavljaju u arhivu. Inspektorat ima samo jednu organizacionu jedinicu, u 2018. godini izvršeno je 157 nadzora, dok je po službenoj dužnosti izvršeno (*ex officio*) 33 nadzora. Ukupan broj obraćanja građana u 2018. godini je 124, dok je ukupan broj rješenja 64. Svako od donesenih rješenja ima mjeru koju Inspektorat nalaže kao prvi stepen, rješenje ne može imati manje od jedne naložene mjere, a broj naloženih mjera za provođenje je u nekim slučajevima i preko 15. Mjerama se nalaže ispravak utvrđenih nepravilnosti. Inspektorat je u 2018. godini imao četiri prekršajne prijave pred nadležnim sudom, a nije imao prijave nadležnom tužilaštvu.

Svaka stranka koja ima pravni interes ima i pravo uvida u dokumentaciju u skladu sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama FBiH, te može dobiti zapisnik o obavljenom nadzoru. Nije nužno da je stranka koja je zatražila inspeksijski nadzor i stranka u postupku pa znači da u tom slučaju postoji iznimka o pravu a ne zapisnik. Svako rješenje koje napravi postupajući inspektor ima pouku o pravnom lijeku. Dakle stranka kojoj je izdano rješenje ima pravo koristiti pravni lijek.

Glavni inspektor za obrazovanje pravi godišnji plan rada inspekcije i realizaciju istog. Evidencija je sadržana u predmetu koji se po okončanju pohranjuje u arhivu. Inspektorat je imao nekoliko pritužbi da je subjekat nadzora u kratkom roku više puta bio predmet nadzora, i to tri prijave.

Inspektorat Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta nema srodnu inspeksijsku djelatnost s inspekcijama uspostavljenim na drugim nivoima vlasti, pa iz tog razloga nema obimniju saradnju s drugim inspekcijama. Pretežno je riječ o saradnji oko pitanja nadležnosti. Slabosti Inspektorata su što ne djeluje u sklopu uprave nego je dio resornog Ministarstva, ali Inspektorat je samostalan u svom radu tako da Ministarstvo ne utječe na efikasnost rada inspekcije. Kao najveća pomoć u radu istaknuta je samostalnost inspektora u radu.

Inspektorat Ministarstva prometa i veza ima uspostavljenu bazu podataka, te je u protekloj 2018. godini inspekcija za ceste i inspekcija za cestovni promet imala po šest inspeksijskih nadzora po zahtjevu stranke. Ukupni broj inspeksijskih nadzora po službenoj dužnosti u 2018. godini u inspekciji za ceste je bio 55 dok je u inspekciji za cestovni promet iznosio 440.

Ukupan broj obraćanja građana ovom inspektoratu je 12, a u 2018. godini izdato je 11 rješenja kojim su određena upravne i druge mjere od čega inspekcije za ceste tri rješenja o privremenoj zabrani, i pet rješenja o otklanjanju nedostataka. Ispred inspekcije za cestovni promet donesena su dva rješenja o privremenoj zabrani, jedno rješenje o otklanjanju nedostataka, pokrenuto je osam prekršajnih postupaka pred nadležnim sudom.

Stranka koja zatraži inspeksijski nadzor ima pravo da dobije zapisnik o obavljenom inspeksijskom pregledu, također nezadovoljna stranka koja je zatražila inspeksijski nadzor ima pravo na pravni lijek.

Što se tiče godišnjeg plana ispred ovog Inspektorata postoji godišnji plan rada i knjiga evidencije o izvršenim inspeksijskim pregledima. Ovaj inspektorat nije imao pritužbi subjekata nadzora da su u kratkom vremenskom periodu više puta bili predmet nadzora.

Inspektorat Ministarstva prometa i veza je ocijenio saradnju s drugim inspekcijama na drugim nivoima vlasti kao jako dobru. Na ostala pitanja iz ovog dijela upitnika nisu dostavljeni odgovori jer smatraju da se odnose na upravu za inspeksijske poslove.

Inspektorat Ministarstva zdravstva, rada i socijalne skrbi nema uspostavljenu bazu podataka predmeta, ali ima evidenciju o ukupnom broju obraćanja građana kojih je bilo ukupno 54 kao inicijativa za obavljanje inspekcijskih nadzora po službenoj dužnosti, i to u 42 iz oblasti radnih odnosa, tri u oblasti zaštite na radu, šest u sektoru zdravstva i tri u oblasti socijalne zaštite.

Inspektori vrše nadzore po službenoj dužnosti bez obzira na date inicijative od strane građana. U 2018. godini inspektori su ukupno obavili 2.390 inspekcijskih nadzora i to inspektor rada iz oblasti radnih odnosa 1.767, inspektor rada iz oblasti zaštite na radu 391, sanitarni inspektor 225 i inspektor za oblast socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice s djecom sedam. Po svakom obraćanju građana izvršen je inspekcijski nadzor ukoliko postoji nadležnost za rad.

Ukupan broj donesenih rješenja je 156, od čega su inspektor rada za oblast radnih odnosa donijeli devet, inspektor rada za oblast zaštite na radu donijeli 121 i sanitarni inspektor donio 26 rješenja. Svim donesenim rješenjima inspektori su odredili upravne mjere. Rješenjima se nalaže otklanjanje nedostataka i nepravilnosti uočenih prilikom vršenja inspekcijskog nadzora.

Pokrenuto je 54 prekršajna postupka a inspektori nisu podnijeli nijednu prijavu nadležnom tužilaštvu.

Inspektor je dužan po obavljenom inspekcijskom nadzoru koji je zatražila stranka obavijestiti imenovanu o zatečenom stanju i poduzetim mjerama, a zapisnik stranka može zatražiti po osnovu Zakona o slobodi pristupa informacijama u FBiH. Stranka koja je zatražila inspekcijski nadzor, a nije zadovoljna istim nema pravo na pravni lijek.

Sedmične planove rada po općinama za inspektore sačinjava pomoćnik ministra za rad ne imenujući subjekte, dok inspektori o izvršenim inspekcijskim nadzorima vode propisanu evidenciju i redovno podnose izvještaje Ministru, Vladi Kantona kao i Federalnoj inspekciji rada. Inspekcija nije pismeno zaprimila pritužbe subjekata nadzora da su u kratkom vremenskom razdoblju više puta bili predmet nadzora, ali takve vrste primjedbi inspektorima se usmeno stalno upućuju prilikom vršenja inspekcijskih nadzora.

Inspektorat Ministarstva zdravstva, rada i socijalne skrbi saraduje sa svim inspekcijama svih nivoa vlasti, a kao najveću prepreku u radu inspekcije navedeni su zakonodavstvo koje nije usklađeno s međunarodnim konvencijama koje je Bosna i Hercegovina ratificirala, kao i nedovoljna edukacija inspektora. Najveća pomoć u radu inspekcija je savjestan rad inspektora, a unapređenju rada bi doprinijeli povećanje broja inspektora i uspostavljanje baze podataka.

Inspektorat Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Hercegovačko-neretvanskog kantona nema uspostavljenu bazu, ali da ima interne dostavne knjige i propisane evidencije.

Naziv inspekcije	Broj nadzora po službenoj dužnosti	Broj donesenih rješenja	Broj prekršajnih prijava
Poljoprivredna inspekcija	317	1	18
Veterinarska inspekcija	1.178	27	-
Vodoprivredna inspekcija	-	-	-
Šumarska inspekcija	136	-	4
Ukupno	1.631	28	22

Tabelarni prikaz broja nadzora, broj donesenih rješenja i broj prekršajnih prijava

Stranka koja zatraži inspekcijski nadzor ima pravo da dobije zapisnik o obavljenom inspekcijskom nadzoru ako je stranka u postupku, također stranka koja je nezadovoljna a koja je zatražila inspekcijski nadzor ima pravo na pravni lijek. Plan rada sačinjavaju svi inspektori za godinu dana dok ministar i Vlada Hercegovačko-neretvanskog kantona odobravaju taj plan. U vezi s planom postoje zapisnici i knjiga evidencija o izvršenim inspekcijskim pregledima. Do sada nisu imali pritužbi od strane subjekata nadzora da su u kratkom vremenskom roku više puta bili predmet nadzora.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede saradnju s inspekcijama uspostavljenim na drugim nivoima vlasti ocjenjuju kao dobru. Slabosti Inspektorata su nedovoljan broj inspektora dok je najveća prepreka zakonodavstvo. Uslovi rada, opremljenost i materijalna sredstva za uzimanje uzoraka su najveća pomoć pri obavljanju inspekcijske funkcije. Unapređenje Inspektorata je moguće kroz donošenje i usaglašavanje određenih zakona iz nadležnosti Inspektorata.

Inspektorat Ministarstva građenja/graditeljstva i prostornog uređenja ima uspostavljenu internu bazu podataka predmeta.

U toku 2018. godine nije izvršen nijedan inspekcijski nadzor po prijavi građana jer nije bilo prijava, dok je po službenoj dužnosti obavljen 31 inspekcijski nadzor.

Ukupno 19 građana se obratilo inspektoratu, te su žalbe dostavljene na nadležnost inspekcija jedinica lokalne samouprave. Broj izdatih rješenja je 76 za 2018. godinu, dok su izdata tri rješenja kojima su određene upravne mjere a to su naredba o produženju vremenskog perioda valjanosti certifikata i naredba o izradi prijedloga godišnjih planova redovitog održavanja zajedničkih dijelova i uređaja zgrada. Nije pokrenut niti jedan postupak pred nadležnim sudom, te nije podnesena nijedna prijava nadležnom tužilaštvu.

Podnosilac zahtjeva za inspekcijski nadzor ima pravo da dobije zapisnik o inspekcijskom nadzoru, ako ima svojstvo stranke u postupku, kao što podnositelj zahtjeva ukoliko je stranka nezadovoljna ima pravo na pravni lijek. Inspektorat nema godišnji, mjesečni ni sedmični plan rada, a također nisu evidentirane pritužbe stranaka da su u kratkom vremenskom periodu više puta bili predmet inspekcijskog nadzora.

Inspektorat Ministarstva građenja/graditeljstva i prostornog uređenja ima korektan odnos s inspekcijama na drugim nivoima vlasti. Uprava za inspekcijske poslove na nivou Hercegovačko-neretvanskog kantona nije formirana, a u okviru ovog Ministarstva nema slabosti koje utječu na efikasnost rada sektora Inspektorata. Najveća pomoć pri radu jeste neovisnost u radu, dok bi usklađivanje propisa doprinijelo unapređenju rada inspekcije.

Inspektorat Ministarstva trgovine, turizma i zaštite okoliša nema uspostavljenu bazu podataka predmeta, te se predmeti protokolišu na zajedničkom protokolu Ministarstva.

Ukupan broj inspekcijskih nadzora po prijavi građana kao i obraćanja građana za 2018. godinu je 30, dok je broj inspekcijskih nadzora po službenoj dužnosti (*ex officio*) 1.701, od čega tržišna inspekcija 722, turističko-ugostiteljska 708, inspekcija zaštite okoliša 189 i inspekcija zaštite prirode 82.

Tokom 2018. godine donesena su 484 rješenja, a ista se odnose na zabranu rada i otklanjanje nepravilnosti u radu. Pred nadležnim sudom pokrenut je jedan prekršajni postupak, podneseno je 17 prekršajnih naloga i nije bilo prijava nadležnom kantonalnom tužilaštvu.

Stranka koja zatraži inspekcijski nadzor ima pravo da dobije zapisnik o obavljenom inspekcijskom nadzoru, kao i stranka koja zatraži inspekcijski nadzor a nije zadovoljna, ima pravo na pravni lijek.

Inspektori sačinjavaju sedmični i godišnji plan uz saglasnost glavnog kantonalnog inspektora. Navode da su usmenim putem imali slučajeve u kojima se stranka žali na to da je u kratkom vremenskom periodu više puta bila predmet inspekcijskog nadzora ali da još uvijek nisu zaprimili žalbe pismenim putem.

Inspektorat Ministarstva trgovine, turizma i zaštite okoliša ocjenjuje svoju saradnju s inspekcijama na drugim nivoima vlasti kao zadovoljavajuću. Ipak najveća prepreka u radu i obavljanju inspekcijske funkcije jeste preklapanje nadležnosti, a najveća pomoć je u organizaciji rada i saradnji s ostalim organizacionim jedinicama.

2.3.10. Srednjobosanski kanton

U Srednjobosanskom kantonu nije uspostavljena Uprava za inspekcijske poslove kao samostalni organ. Inspekcijski nadzor vrše inspektorati koji djeluju u okviru resornih ministarstava. Ministarstvo privrede Srednjobosanskog kantona - Inspektorat Travnik dostavilo je sljedeće informacije³⁰⁰.

2.3.10.1. Budžet

S obzirom da Inspektorat Ministarstva privrede Travnik nije samostalna administrativna organizacija nema svoj budžet.

2.3.10.2. Materijalno-tehnička sredstva

Materijalno-tehnička sredstva kojima raspolaže Inspektorat zadovoljavaju potrebe za rad inspekcijskih organa, kao i radni prostor, koji zadovoljava potrebe spram broja zaposlenih i omogućava pristup građanima. Prostor koji za rad koriste inspektori u

³⁰⁰ Odgovor dostavljen putem elektronske pošte, e-mail inspektorat@sbk-ksb.gov.ba dana 02.10.2020.godine

odjeljenjima inspekcije (Travnik, Bugojno i Kiseljak) je većim dijelom vlastiti, a jedan dio je i iznajmljen.

2.3.10.3. Ljudski resursi

Unutrašnja struktura zaposlenih je utvrđena Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji kantonalnog Ministarstva privrede. U Inspektoratu trenutno radi 46 zaposlenika, od toga je 36 inspektora, tri državna službenika i sedam namještenika. Inspektorat posjeduje dovoljno kapaciteta za obavljanje radnih zadataka i poslova. Broj zaposlenih i njihova školska sprema su u skladu s Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji kantonalnog ministarstva privrede. Inspektori po osnovu težine rada i terenskog posla imaju dodatak na osnovu posebnih uslova rada u skladu sa zakonskim propisima. Edukacija inspektora se vrši kroz organizovanje seminara putem internih i eksternih stručnjaka za određene oblasti, a iste obuhvataju sticanje novih znanja i iskustava, nabavku stručne literature i drugo.

2.3.10.4. Pitanja iz djelokruga rad

Inspektorat Ministarstva privrede u svom radu koristi program „E-inspektor“ koji je implementiran 2013. godine, u saradnji s Federalnom upravom za inspeksijske poslove i Svjetskom bankom i ima uspostavljenu bazu podataka predmeta.

U toku 2018. godine ukupno je izvršeno 9.925 inspeksijskih nadzora, izdato 1.349 rješenja o otklanjanju nedostataka, 247 rješenja o zabrani obavljanja djelatnosti, 113 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, 919 prekršajnih naloga. Sam inspeksijski nadzor se vrši prema planu rada Inspektorata Travnik.

Inspektorat ima dobru saradnju s Federalnom upravom za inspeksijske poslove Sarajevo, kao i s drugim kantonalnim i općinskim inspekcijama na području ovog kantona.

2.3.11. Inspeksijski organi u općinama/gradovima u Federaciji BiH

Gradske/općinske inspekcije u FBiH izvršavaju poslove inspeksijskog nadzora provođenja propisa lokalne zajednice, ali i drugih nivoa vlasti propisanih zakonom u oblastima: tržišne i turističko-ugostiteljske inspekcije, komunalne, urbanističko-građevinske, sanitarne inspekcije, putne inspekcije i drugih oblasti inspeksijskog nadzora, koji se zakonom prenesu na zajednicu.

Za potrebe izrade Specijalnog izvještaja upućeni su zahtjevi za dostavu odgovora svim JLS Federacije Bosne i Hercegovine, a zaprimljena su 64 odgovora gradova/općina (pregled u Aneksu I).

Prema zaprimljenim podacima JLS Doboju Jug, Bužim, Foča u FBiH, Fojnica, Odžak, Kladanj, Pale FBiH, Bosansko Grahovo, Dobretići i Domaljevac-Šamac nemaju uspostavljenu službu za obavljanje poslova inspeksijskog nadzora.

2.3.11.1. Budžet

Inspeksijski nadzor u JLS je veoma rijetko organizovan kroz uspostavu samostalne organizacione jedinice³⁰¹, već djeluje unutar određenih službi. Samim tim inspekcija

³⁰¹ Iliđa - Služba za inspeksijski nadzor raspolaže s dovoljnim sredstvima za izvršenje a predviđena su u budžetu Općine Iliđa, Opština Novo Sarajevo – budžet 54.000,00 KM u 2019. godini je planiran za rušenje/uklanjanje objekata, Služba

ne posjeduje samostalan budžet. Troškovi za rad su predviđeni kao budžetska stavka službe unutar koje djeluju³⁰² ili unutar budžeta JLS ili kao budžetska stavka u budžetu namijenjenom za finansiranje jedinstvenog organa uprave.³⁰³

U 2019. godini u Gradu Bihaću došlo je do reforme inspeksijskog nadzora na način da su poslovi inspeksijskog nadzora iz oblasti građenja se obavljali do aprila mjeseca 2019. godine pri Službi inspeksijskih poslova, koja je ukinuta donošenjem Odluke o izmjenama Odluke o organizaciji i djelokrugu rada gradskog organa uprave Grada Bihaća³⁰⁴ i ovi poslovi su raspoređeni u Službu za urbanističko planiranje, građenje i urbanističko-građevinsku inspekciju - Odsjek za urbanističko-građevinsku inspekciju. Komunalna inspekcija u Gradu Bihaću djeluje u okviru Službe za komunalne djelatnosti, vode, zaštite okoliša i komunalne inspekciju.

Na važnost osiguranja finansijskih sredstava za djelovanje inspekcije u JLS ukazuje odgovor dobijen od strane Općine Jajce: „Budžetom su predviđena samo izdavanja za plaće, naknade i doprinose zaposlenih u Komunalnoj inspekciji. Za izvršenje rješenja Komunalne inspekcije koriste se budžetske rezerve ili ostala komunalna potrošnja iz programa zajedničke komunalne potrošnje”. Na identičan način je uređeno i pitanje finansiranja građevinske inspekcije u Općini Jajce.

Neki JLS su dostavili i informaciju da nemaju planirana sredstva za inspeksijski nadzor³⁰⁵, a neke opštine uopšte nisu odgovorile na ovo pitanje.³⁰⁶

U odgovoru, u većini slučajeva JLS su ili dostavili budžet ili dali informaciju da je isti dostupan na web-stranici JLS.

2.3.11.2. Materijalno-tehnička sredstva

Materijalno-tehnička sredstva (uredska oprema, vozila, laboratorijska oprema) koju posjeduju inspeksijski organi u većini općina/gradova zadovoljava potrebe rada inspeksijskog organa.³⁰⁷ Istovremeno, u pojedinim općinama/gradovima materijalno-

za inspeksijske poslove Grada Tuzle – Budžet za Službu – 1.355.700,00 KM, Čelić - ukupan godišnji iznos budžeta Službe za inspeksijske poslove za 2019. godinu iznosi: 60.970,00 KM, Sanski Most - budžet za Službe je 227.075,73 KM, Travnik - godišnji budžet Službe za inspeksijski nadzor 242.834,00 KM, Kiseljak - budžetom za 2019. godinu za Službu za inspeksijski nadzor-inspektorat predviđeno je 72.480,00 KM (dva zaposlena) i to se odnosi na plaće i naknade zaposlenih.

³⁰² Gradačac, Kalesija - (Odsjek za inspekcije unutar Stručne službe za poslove općinskog načelnika), Kupres, Lukavac, Orašje, Vitez (u 2019. godini u budžetu planirano 90.000,00 KM za inspeksijske poslove), Donji Vakuf, Bosanska Krupa, Bugojno, Busovača, Čitluk, Goražde, Hadžići, Posušje, Usora, Tomislavgrad (budžet Službe za privredu i inspekciju za 2019. godinu iznosi 346.970,00 KM), Kakanj ima uspostavljen Odsjek za inspekcije unutar Stručne službe za poslove općinskog načelnika, Kalesija, Sapna, Mostar ima Inspeksijsku službu unutar Odjela za privredu, inspeksijske i komunalne poslove. Ukupan iznos budžeta za Službu za inspeksijske poslove iznosi po stavkama: za prinudna inspeksijska izvršenja - 100.000,00 KM; za obavljanje mjera DDD (deratizacija, dezinfekcija i dezinsekcija) po rješenjima sanitarnih inspektora – 20.000,00 KM, Visoko, Vareš, Konjic, Maglaj.

³⁰³ Gornji Vakuf-Uskoplje, Gračanica- ima Službu za inspeksijske poslove, ali je budžetska stavka unutar budžeta Grada za 2019. godinu u iznosu 133.150,00 KM), Ljubuški, Prozor-Rama, Zavidovići, Jablanica, Jajce, Livno, Stolac, Banovići, Drvar, Tešanj, Stari Grad Sarajevo, Široki Brijeg, Kreševo.

³⁰⁴ Odluka o organizaciji i djelokrugu rada gradskog organa uprave Grada Bihaća („Sl.glasnik Grada Bihaća“, broj 3/19);

³⁰⁵ JLS Doboј Istok, Ilijaš, a inspeksijski nadzor je organizovan unutar Službe za saobraćaj, stambeno-komunalne poslove i građenje, Konjic;

³⁰⁶ JLS Cazin, Goražde – inspeksijski nadzor organizovan unutar Službe za prostorno uređenje, stambeno - komunalne poslove i raseljena lica;

³⁰⁷ Cazin, Gornji Vakuf-Uskoplje, Gračanica, Gradačac, Kakanj, Kalesija, Iliđza, Ljubuški, Novo Sarajevo, Prozor-Rama, Donji Vakuf, Čitluk, Jablanica, Hadžići, Jajce, Centar Sarajevo, Posušje, Kiseljak, Kreševo, Livno, Usora, Novo Sarajevo, Visoko, Tešanj, Stari Grad Sarajevo, Kupres, Banovići, Zavidovići, Goražde, Sapna;

tehnička sredstva djelimično ili minimalno zadovoljavaju potrebe za rad inspeksijskih organa.³⁰⁸ U Službi za inspeksijske poslove Općine Sanski Most, s obzirom na trenutni broj zaposlenika, materijalno-tehnička sredstva zadovoljavaju potrebe službe, ali smatraju da je zapošljavanjem novih zaposlenika potrebno popuniti Službu s novim kancelarijskim namještajem i opremom kao i dodatnim vozilom.

Određenu uredsku opremu je potrebno inovirati³⁰⁹, a pojedini inspeksijski organi smatraju da materijalno-tehnička sredstva ne zadovoljavaju³¹⁰ ili u potpunosti nisu dostatna³¹¹ za rad inspekcija. Službi za finansije i inspeksijski nadzor Općine Bugojno nedostaje vozilo i softverska oprema koja bi uvezala inspekciju-sudstvo-policiju. Odjel za privredu, komunalne i inspeksijske poslove Službe za inspeksijske poslove Grada Mostara raspolaže s dva vozila, što je nedovoljno u odnosu na broj inspektora, dok Služba za privredu, finansije i inspeksijske poslove Opštine Drvar nema vozilo koje može koristiti.

Inspektori Općine Busovača imali su problema s automobilom i odlaskom na teren jer je vozilo koje su koristili bilo dotrajalo i nije bilo primjereno za terenski rad. U drugoj polovini 2019. godine inspektori su dobili novo namjensko vozilo za obavljanje terenskih poslova i zadataka što Ombudsmeni pozdravljaju kao pozitivan primjer.³¹²

Pojedine JLS su istakle da ne raspolažu s adekvatnom opremom potrebnom za uzimanje uzoraka hrane³¹³ ili da ne posjeduju laboratorijsku opremu.³¹⁴

Većina inspeksijskih organa svoj rad obavlja u vlastitom prostoru.³¹⁵ Rad u vlastitom i iznajmljenom prostoru, na dvije lokacije obavlja Odsjek za inspeksijske poslove Grada Gradačca dok Služba za inspeksijske poslove Grada Mostara svoj rad obavlja u vlastitom prostoru, odnosno prostoru Grada Mostara, međutim, cijela gradska administracija se ne nalazi u jednoj zgradi, što dodatno otežava rad svih zaposlenika, jer je nemoguće adekvatno saradivati s kolegama drugih Službi i Odjela.

Radni prostor većine inspeksijskih organa zadovoljava potrebe u odnosu na broj zaposlenih.³¹⁶ U praksi su prisutne i situacije da trenutno inspeksijski organi raspolažu s prostorom koji zadovoljava potrebe u odnosu na broj zaposlenih, ali ovu činjenicu treba uzeti s rezervom s obzirom na to da nisu popunjena sva sistematizovana radna mjesta.³¹⁷ Također, neophodna je sanacija prostora kao i zamjena postojećeg

³⁰⁸ Doboj Istok, Bihać, (Služba za urbanističko planiranje, građenje i urbanističko-građevinsku inspekciju, Odsjek za urbanističko-građevinsku inspekciju), Lukavac, Konjic;

³⁰⁹ Bihać (Gradski organ uprave);

³¹⁰ Orašje, Tuzla, Čelić, Stolac, Tomislavgrad, Travnik, Ilijaš, Široki Brijeg, Mostar, Drvar;

³¹¹ Vitez, Bugojno;

³¹² Busovača;

³¹³ Mostar;

³¹⁴ Zavidovići, Visoko, Drvar;

³¹⁵ Cazin, Doboj Istok, Gornji Vakuf-Uskoplje, Gračanica, Kakanj, Kalesija, Ilidža, Kupres, Ljubuški, Novo Sarajevo, Prozor-Rama, Lukavac, Orašje, Sapna, Tuzla, Vitez, Zavidovići, Donji Vakuf, Čelić, Bosanska Krupa, Bugojno, Busovača, Čitluk, Jablanica, Hadžići, Goražde, Jajce, Centar Sarajevo, Posušje, Sanski Most, Kiseljak, Kreševo, Bihać (Služba za urbanističko planiranje, građenje i urbanističko-građevinsku inspekciju, Odsjek za urbanističko-građevinsku inspekciju), Livno, Maglaj, Usora, Novo Sarajevo, Visoko, Tešanj, Stari Grad Sarajevo, Stolac, Tomislavgrad, Travnik, Banovići, Ilijaš, Široki Brijeg, Drvar, Bihać (Gradski organ uprave);

³¹⁶ Cazin, Gornji Vakuf-Uskoplje, Gračanica, Kakanj, Kalesija, Ilidža, Kupres, Novo Sarajevo, Prozor-Rama, Lukavac, Orašje, Sapna, Zavidovići, Donji Vakuf, Čelić, Bosanska Krupa, Bugojno, Čitluk, Jablanica, Hadžići, Goražde, Jajce, Posušje, Sanski Most, Kiseljak, Kreševo, Bihać (Služba za urbanističko planiranje, građenje i urbanističko-građevinsku inspekciju, Odsjek za urbanističko-građevinsku inspekciju), Livno, Maglaj, Usora, Novo Sarajevo, Visoko, Tešanj, Stolac, Tomislavgrad, Travnik, Banovići, Ilijaš, Široki Brijeg, Drvar, Konjic;

³¹⁷ Npr. Komunalna inspekcija Grad Bihać, Gradski organ uprave su ukazali da je 60% nepopunjenih radnih mjesta

namještaja, jer je isti u upotrebi već niz godina.³¹⁸

U pojedinim inspeksijskim organima radni prostor ne zadovoljava potrebe s obzirom na broj zaposlenih.³¹⁹ Istovremeno, postojeći radni prostor djelimično odgovara potrebama Inspektorata Općine Centar, dok je Službi za inspeksijske poslove Općine Stari Grad Sarajevo potreban veći radni prostor. U Gradu Ljubuškom, u jednoj prostoriji su smještena tri inspektora iz različitih oblasti.

Većina inspeksijskih organa je smještena u radni prostor koji je adekvatan i omogućen je pristup osobama s invaliditetom.³²⁰ Naprimjer, Općina Posušje je organizovala rad sa strankama koji se obavlja preko „šalter-sale”, tako da stranka u svakom trenutku u sklopu radnog vremena može kontaktirati određenog inspektora, a nakon radnog vremena stranka ima mogućnost preko besplatnog telefona poslati anonimnu prijavu inspekciji. Također, urađena je pristupna rampa za osobe s invaliditetom.

U JLS Goraždu i Lukavcu osobe s invaliditetom ne mogu pristupiti gornjim spratovima (stepenice) gdje je smještena inspekcija, te u tim slučajevima inspekcija koristi prostor u prizemlju.

Pojedini inspeksijski organi imaju prostor koji je adekvatan, ali pristup osobama s invaliditetom nije omogućen³²¹ ili nije adekvatan i nije omogućen pristup osobama s invaliditetom³²² (u većini slučajeva zgrada bez lifta).

2.3.11.3. Ljudski resursi

Struktura zaposlenih na nivou JLS utvrđena je unutarnjim aktom odnosno pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji/ustroju i sistematizaciji radnih mjesta, a školska sprema zaposlenih je usklađena s odredbama ovih akata uz izuzetak Općine Čelić gdje to nije slučaj.

Većina JLS je dostavila odgovor da posjeduje dovoljno kapaciteta za obavljanje radnih zadataka i poslova iz nadležnosti inspeksijskih organa³²³.

Općina Lukavac smatra da ima djelimično dovoljan broj zaposlenih, dok Općina Posušje u skladu s unutrašnjim aktom nema upražnjenih radnih mjesta, iako bi, imajući u vidu opis poslova, složenosti poslova i stanje na terenu urbanističko-građevinska i komunalna inspekcija trebale imati još jednog izvršitelja.

Općina Kreševo ima potrebu za još jednim inspektorom za građenje i urbanizam, a u Općini Usora je u toku dostavljanje podataka Instituciji ombudsmena BiH u proceduri bio prijem urbanističko-građevinskog inspektora koji bi bio dovoljan da

(nedostaju dva komunalna inspektora, tri komunalna redara i jedan vodni inspektor), te u slučaju popune navedenih radnih mjesta radni prostor ni približno neće biti dovoljan za normalan rad.

³¹⁸ Busovača;

³¹⁹ Gradačac, Tuzla, Vitez;

³²⁰ Gračanica, Kakanj, Kalesija, Ilidža, Novo Sarajevo, Orašje, Sapna, Tuzla, Zavidovići, Donji Vakuf, Čelić, Bosanska Krupa, Busovača, Jablanica, Konjic, Općina Centar Sarajevo, Sanski Most, Kiseljak, Livno, Maglaj, Usora, Stolac, Novo Sarajevo, Stari Grad Sarajevo, Široki Brijeg;

³²¹ Gornji Vakuf-Uskoplje, Bihać (Gradski organ uprave i Služba za urbanističko planiranje, građenje i urbanističko-građevinsku inspekciju), Čitluk, Tomislavgrad, Banovići, Mostar;

³²² Gradačac, Bihać (Gradski organ uprave), Kupres, Ljubuški, Vitez, Kupres, Ljubuški, Bugojno, Hadžići, Jajce, Kreševo, Visoko, Ilijaš, Drvar;

³²³ Gornji Vakuf-Uskoplje, Gračanica, Kakanj, Kalesija, Ilidža, Ljubuški, Orašje, Prozor-Rama, Općina Vitez, Zavidovići, Donji Vakuf, Busovača, Čitluk, Jablanica, Hadžići, Jajce, Konjic, Kiseljak, Livno, Tomislavgrad, Travnik, Mostar, Visoko, Ilijaš, Tešanj, Široki Brijeg;

zadovolji potrebe za inspektorima.

JLS Gradačac, Tuzla, Bihać, Goražde, Doboj Istok, Novo Sarajevo, Sapna, Vareš, Općina Čelić, Bosanska Krupa, Bugojno, Centar Sarajevo, Stari Grad Sarajevo, Sanski Most, Maglaj, Stolac, Banovići, Novo Sarajevo nemaju dovoljan broj zaposlenih u službama za inspekcijski nadzor.

Dodatne naknade/stimulacije, vezano za težinu posla i terenski rad inspekcijskih organa osigurane su u najvećem broju JLS, a regulirane su primjenom odredbi Zakona o plaćama i drugim primanjima u organima uprave u Federaciji BiH³²⁴, Zakona o inspekcijama³²⁵, odredbi općinskih/gradskih pravnih akata odluka/pravilnika o plaćama i naknadama³²⁶ ili unutrašnjeg pravnog akta³²⁷ i iznose 20% dodatka na plaću.

Inspekcijski organi JLS Gradačca, Kupres, Sapna, Čelić, Hadžići, Centar Sarajevo, Busovača, Kreševo, Maglaj, Stolac, Ilijaš i Drvar nemaju dodatnih naknada/stimulacija dok se u Općini Posušje prekovremeni rad nagrađuje uzimanjem slobodnog dana.

U Općini Konjic, u Službi za opštu upravu i inspekcijske poslove imaju propisan „Dodatak od 20% osim komunalnog redara koji nema dodatak“.

2.3.11.4. Pitanja iz okvira djelokruga rada

Analizom dostavljenih odgovora utvrđeno je da većina inspekcijskih organa u JLS Federacije Bosne i Hercegovine ima uspostavljenu bazu podataka predmeta³²⁸. JLS Doboj Istok, Gornji Vakuf-Uskoplje, Kupres, Bugojno, Čitluk, Kiseljak, Usora, Stolac, Banovići nemaju uspostavljenu bazu podataka³²⁹, dok u Općini Bugojno zbog neuspostavljene baze podataka inspektor vodi evidenciju o izvršenim inspekcijskim pregledima i poduzetim upravnim mjerama. U Općini Čitluk predmeti se protokolišu na protokolu organa uprave, a u Općini Drvar bazu podataka vodi šef službe za privredu, finansije i inspekcijske poslove kroz evidenciju zaduženja predmeta pojedinom inspektor.

Uočeno je da pojedine JLS imaju urbanističko-građevinsku inspekciju i komunalnu inspekciju³³⁰, dok neke JLS pored navedenih inspekcija imaju i tržišno-ugostiteljsku inspekciju³³¹, te sanitarnog inspektora³³². Dakle, primjetno je da JLS imaju oformljene različite inspekcije. Naprimjer, Općina Kupres ima inspektora za lov, ribolov i šumarstvo, kao i inspektora za komunalne i lokalne puteve, Općina Sanski Most ima komunalno-vodnu inspekciju i urbanističko-građevinsku inspekciju, dok Grad Livno ima stambeno-komunalnu inspekciju, tržišnu inspekciju i urbanističku inspekciju.

³²⁴ Gornji Vakuf-Uskoplje, Kakanj, Kalesija, Lukavac, Novo Sarajevo, Prozor-Rama, Tuzla, Vareš, Vitez, Zavidovići, Bugojno, Čitluk, Goražde, Jablanica, Novo Sarajevo, Travnik, Visoko;

³²⁵ Cazin, Ljubuški, Orašje, Bihać, Sanski Most;

³²⁶ Usora, Doboj Istok, Tešanj, Široki Brijeg, Stari Grad Sarajevo, Mostar, Banovići, Tomislavgrad, Kiseljak, Livno, Donji Vakuf, Bosanska Krupa, Gračanica;

³²⁷ Jajce;

³²⁸ Cazin, Gradačac, Bihać (Služba za urbanističko planiranje, građenje i urbanističko-građevinsku inspekciju), Bihać (Gradski organ uprave), Kakanj, Kalesija, Ilidža, Ljubuški, Novo Sarajevo, Prozor-Rama, Lukavac, Orašje, Sapna, Tuzla, Vitez, Zavidovići, Vareš, Donji Vakuf, Čelić, Bosanska Krupa, Busovača, Jablanica, Hadžići, Goražde, Jajce, Konjic, Centar Sarajevo, Posušje, Sanski Most, Kreševo, Livno, Maglaj, Novo Sarajevo, Visoko, Tešanj, Stari Grad Sarajevo, Tomislavgrad, Travnik, Ilijaš, Široki Brijeg, Mostar;

³²⁹ Doboj Istok, Gornji Vakuf-Uskoplje, Kupres, Bugojno, Čitluk, Kiseljak, Usora, Stolac, Banovići;

³³⁰ Gornji Vakuf-Uskoplje;

³³¹ Gračanica;

³³² Kalesija i Lukavac;

U skladu s ovlaštenjima inspeksijski organi pokreću prekršajne postupke pred nadležnim sudovima³³³ izdavanjem prekršajnog naloga ili podnošenjem zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka pred nadležnim sudom.

Bitno je istaći da postoje i inspeksijski organi koji u 2018. godini nisu pokrenuli nijedan prekršajni postupak.³³⁴ Grad Bihać, Služba za urbanističko planiranje, građenje i urbanističko-građevinsku inspekciju, Odsjek za urbanističko-građevinsku inspekciju ne pokreće prekršajni postupak iz razloga što posjeduje sve uvjete za izdavanje prekršajnog naloga, kako je to predviđeno odredbama član 53. Zakona o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine a u toku 2018. godine ovaj organ inspekcije je izdao 21 prekršajni nalog.

Služba za inspeksijske poslove Grada Tuzle u 2018. godini je izdavala prekršajne naloge, u pojedinim slučajevima „prekršioc“ su tražili sudsko odlučivanje, pri čemu je interesantno istaći da u preko 95% slučajeva je dokazan prekršaj, a sud je u preko 75% takvih dokazanih prekršaja odredio „uslovnu kaznu“.³³⁵ Služba za inspeksijske poslove Općine Sanski Most je navela da je bilo prekršajnih postupaka ali ne i sudskog odlučivanja. Općina Kiseljak nije pokretala prekršajne postupke ali je izdavala prekršajne naloge.

Kada su u pitanju prijave nadležnom tužilaštvu veći broj inspeksijskih organa nije podnosio prijave nadležnom tužilaštvu.³³⁶ Služba za inspeksijske poslove Općine Novo Sarajevo nije podnosila prijave nadležnom tužilaštvu, jer, kako navode, u prethodnim godinama presuđivano je da izvođenje građevinskih radova bez pravomoćne građevinske dozvole nema karakter krivičnog djela, iako je Zakonom o prostornom uređenju³³⁷ bespravna gradnja okarakterisana kao krivično djelo. Određeni broj inspeksijskih organa je podnosio prijave nadležnom tužilaštvu.³³⁸

U vezi s pitanjem dostavljanja zapisnika o rezultatima provedenog inspeksijskog nadzora bitno je istaknuti da je praksa organa JLS u Federaciji Bosne i Hercegovine različita i zaprimljeni odgovori djeluju veoma konfuzno. Tako pojedini inspeksijski organi navode da stranka koja je zatražila inspeksijski nadzor ima pravo da dobije zapisnik³³⁹, dok u određenim JLS inspeksijski organi stranku koja je podnijela zahtjev za inspeksijski nadzor obavještavaju o provedenom postupku i poduzetim mjerama u roku od 15 dana od dana okončanja inspeksijskog nadzora bez dostavljanja zapisnika.³⁴⁰ Općina Konjic dostavlja zapisnik ukoliko je stranka koja je zatražila inspeksijski nadzor i stranka u postupku, a ako nije dostavljaju joj obavijest o poduzetim mjerama. Slično navedenom Općina Posušje stranci koja je zatražila

³³³ Cazin, Gračanica, Bihać (Gradski organ uprave), Kalesija, Kupres, Novo Sarajevo, Prozor-Rama, Lukavac, Orašje, Vitez, Zavidovići, Vareš, Donji Vakuf, Čelić, Bosanska Krupa, Bugojno, Busovača, Čitluk, Goražde, Jajce, Konjic, Centar Sarajevo, Posušje, Livno, Novo Sarajevo, Visoko, Tešanj, Stari Grad Sarajevo, Tomislavgrad, Travnik, Mostar, Stolac, Banovići, Drvar;

³³⁴ Doboj Istok, Gradačac, Ilidža, Ljubuški, Sapna, Hadžići, Jablanica, Kreševo, Usora, Široki Brijeg, Ilijaš;

³³⁵ Tuzla;

³³⁶ Cazin, Doboj Istok, Gornji Vakuf-Uskoplje, Kalesija, Ilidža, Kupres, Ljubuški, Novo Sarajevo, Prozor-Rama, Orašje, Sapna, Tuzla, Vitez, Zavidovići, Vareš, Donji Vakuf, Čelić, Bosanska Krupa, Bugojno, Busovača, Jablanica, Hadžići, Goražde, Jajce, Posušje, Kiseljak, Kreševo, Livno, Usora, Stolac, Tomislavgrad, Banovići, Novo Sarajevo, Visoko, Tešanj, Stari Grad Sarajevo, Travnik, Široki Brijeg, Mostar, Drvar, Ilijaš;

³³⁷ Zakon o prostornom uređenju (“Sl. novine Kantona Sarajevo”, broj 24/2017 i 1/2018);

³³⁸ Gračanica, Bihać (Služba za urbanističko planiranje, građenje i urbanističko-građevinsku inspekciju), Bihać (Gradski organ uprave), Lukavac, Čitluk, Konjic, Centar Sarajevo, Sanski Most;

³³⁹ Cazin, Doboj Istok, Gornji Vakuf-Uskoplje, Ilidža, Kupres, Lukavac, Orašje, Prozor-Rama, Sapna, Zavidovići, Donji Vakuf, Čelić, Čitluk, Goražde, Jablanica, Jajce, Sanski Most, Kiseljak, Kreševo, Livno, Maglaj, Stolac, Tomislavgrad, Visoko, Drvar, Široki Brijeg;

³⁴⁰ Bihać, Kalesija, Ljubuški, Bugojno, Busovača, Hadžići;

inspekcijski nadzor, u zakonskom roku, pisanim putem dostavlja obavještenje o učinjenom nadzoru, a ukoliko prijavljena stranka ima pravni interes, odnosno stranka je u postupku, ima pravo da bude nazočna inspekcijskom pregledu, kao i mogućnost u zapisniku priložiti svoju primjedbu, a nakon što se stranci dostavi rješenje ima pravo na pravni lijek. Općina Usora strankama koje su zatražile vršenje inspekcijskog nadzora dostavlja informaciju o obavljenom inspekcijskom nadzoru, bez zapisnika, a stranci koja to posebno zatraži zapisnik daje na uvid, dok u Općini Tešanj ukoliko stranka zatraži dostavlja joj se kopija zapisnika.

Na osnovu Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine uvid u zapisnik mogu izvršiti stranke u JLS Tuzli, Bosanskoj Krupi, Centru Sarajevo, Starom Gradu Sarajevo i Vitezu. U Općini Vareš pravo na zapisnik zavisi od vrste predmeta. Grad Mostar u skladu sa zakonom o upravnom postupku stranci koja zatraži inspekcijski nadzor ima pravo da izvrši uvid u predmet, pa samim tim i zapisnik, te putem Službe za informisanje dobije sve potrebne informacije iz pokrenutog predmeta, a inspektor je obavezan pismenim putem obavijestiti podnosioca zahtjeva o svim poduzetim mjerama u konkretnom predmetu. U inspekcijskom postupku inspektor sačinjava zapisnik, te jedan primjerak ostavlja kod lica kod koga se vrši uviđaj.

JLS Gradačac, Gračanica, Novo Sarajevo i Banovići, navode da stranka nema pravo na zapisnik. Općina Travnik navodi da stranka ima samo pravo na uvid u zapisnik, dok je u Općini Ilijaš to pravo omogućeno samo subjektu nadzora.

Slična situacija je i vezana za korištenje prava na pravni lijek. Pitanje u istraživanju se odnosilo na pristup pravnom lijeku u odnosu na podnosioca zahtjeva za inspekcijski nadzor, dok odgovori inspekcijskih organa su se uglavnom referisali na pravo stranke, istovremeno ukazujući da podnosilac prijave se ne smatra strankom u postupku. Zaprimiteljni odgovori ukazuju na različite prakse, kako u pogledu subjekta koji ima pravo na pristup pravnom lijeku, tako i u pogledu nadležnosti organa za postupanje po istom. Subjekt inspekcijskog nadzora koji nije zadovoljan inspekcijskim nadzorom ima pravo na pravni lijek³⁴¹, međutim pojavljuju se razlike u načinu korištenja istog. Primjera radi Grad Cazin stranke koje koriste pravo na pravni lijek upućuje Kantonalnoj upravi za inspekcijske poslove, Općina Gornji Vakuf-Uskoplje navodi da stranka ima pravo prigovora na postupanje općinskih inspektora općinskom načelniku kao rukovodiocu organa. Slična situacija je i u Opštini Drvar gdje stranka ima pravo žalbe drugostepenom žalbenom vijeću Opštine Drvar.

U Gradu Bihaću, Služba za urbanističko planiranje, građenje i urbanističko-građevinsku inspekciju, Odsjek za urbanističko-građevinsku inspekciju podnosilac zahtjeva može se obratiti rukovodiocu nadležnog organa za vršenje inspekcijskih poslova radi zaštite svojih prava u roku tri mjeseca od dana saznanja za učinjenu povredu, a najkasnije u roku šest mjeseci od dana učinjene povrede, dok u Gradskom organu uprave Grada Bihaća ima pravo na žalbu u roku od osam dana.

Općina Ilidža navodi da subjekti koji su samo inicijatori pokretanja upravnog postupka nemaju svojstvo stranke u postupku i ne mogu sudjelovati u postupku. U Gradu Mostaru nezadovoljna stranka koja je zatražila inspekcijski nadzor ima pravo prigovora na postupak koji vodi nadležni inspektor, te ima pravo da od strane Upravne inspekcije pokrene postupak radi toga što je nezadovoljna provođenjem postupka u konkretnom predmetu, ali prije svega stranka mora dokazati svoj status

³⁴¹ Dobojević, Kupres, Lukavac, Orašje, Prozor-Rama, Donji Vakuf, Cazin, Čitluk, Goražde, Jablanica, Jajce, Konjic, Centar Sarajevo, Posušje, Kreševo, Livno, Maglaj, Stolac, Tomislavgrad, Visoko, Tešanj, Stari Grad, Široki Brijeg;

stranke (po ZUP), odnosno da ima pravni interes u postupku koji se vodi.

U Općini Sapna stranka ima pravo na pravni lijek ukoliko je stranka u upravnom postupku. U Gradu Tuzli samo zainteresovana stranka u postupku ima pravo na pravni lijek.

Općina Vareš navodi da ima pravo na pravni lijek ako je to propisao zakonom, dok u Općini Vitez stranka na obavještenje može uputiti prigovor, a u Općini Zavidovići je to moguće u svakom upravnom postupku.

U Općini Busovača stranka koja je zatražila inspekcijski nadzor ima pravo na pravni lijek jer rješenja koja su donijeli inspektori dostavljaju i zainteresovanim strankama u postupku. Interesantno je istaći da u Općini Travnik pravo na pravni lijek stranka ima samo kada se inspektor oglasi nenadležnim za postupanje. U JLS Ilijaš i Kakanj nezadovoljna stranka koja je zatražila inspekcijski nadzor nema pravo na pravni lijek.

Kada se govori o djelokrugu rada, onda je za efikasno funkcionisanje inspekcije važno sačinjavanje planova rada. Prema dostavljenim odgovorima, plan rada ima većina inspekcijskih organa³⁴², koji se izrađuje u ovisnosti od organa do organa na godišnjem, tromjesečnom, mjesečnom i sedmičnom nivou. Šef službe u saradnji s inspektorima najčešće izrađuje godišnji plan.

Plan rada nemaju JLS Kupres, Prozor-Rama, Čelić, Čitluk, Usora, Tešanj i Gornji Vakuf-Uskoplje tako da inspektori postupaju po prijavama i zahtjevima pravnih i fizičkih osoba, te vlastitim obilascima terena i uočavanju nedostataka – kršenja propisa za radnje koji su u nadležnosti općinskih inspekcija.

Većina inspekcijskih organa nije zaprimala pritužbe subjekata nadzora da su u kratkom roku više puta bili predmet nadzora³⁴³, međutim postoje takvi slučajevi³⁴⁴, a pritužbe su u nekim slučajevima bile usmene.³⁴⁵

Općini Kakanj subjekti nadzora se redovno žale na bilo kakvo postupanje inspektora, bilo da je malo intervencija, ili puno ili samu pojavu inspektora. U Općini Novo Sarajevo je zaprimljena samo jedna usmena pritužba u jednom slučaju, ali je svaki inspekcijski nadzor tog subjekta bio iniciran prijavom stranke, subjekt nadzora je to znao, i subjekt nadzora je bio uvijek u prekršaju. Inspekcijski organi svoj odnos ili saradnju s inspekcijama uspostavljanim na drugim nivoima vlasti ocjenjuju kao

³⁴² Cazin, Gornji Vakuf-Uskoplje, Gračanica, Gradačac, Bihać (Služba za urbanističko planiranje, građenje i urbanističko-građevinsku inspekciju), Kakanj, Ilidža, Ljubuški, Bihać (Gradski organ uprave), Kalesija, Novi Grad Sarajevo, Orašje, Tuzla, Vareš, Vitez, Zavidovići, Bosanska Krupa, Bugojno, Goražde, Jablanica, Hadžići, Jajce, Konjic, Centar Sarajevo, Posušje, Kiseljak, Livno, Maglaj, Stolac, Tomislavgrad, Banovići, Travnik, Mostar, Visoko, Drvar, Stari Grad Sarajevo, Široki Brijeg, Ilijaš;

³⁴³ Cazin, Gornji Vakuf-Uskoplje, Gračanica, Bihać (Služba za urbanističko planiranje, građenje i urbanističko-građevinsku inspekciju), Ilidža, Kupres, Ljubuški, Orašje, Prozor-Rama, Sapna, Tuzla, Vareš, Vitez, Donji Vakuf, Čelić, Bosanska Krupa, Bugojno, Busovača, Čitluk, Goražde, Jablanica, Hadžići, Jajce, Konjic, Centar Sarajevo, Sanski Most, Kiseljak, Kreševo, Livno, Maglaj, Usora, Stolac, Tomislavgrad, Banovići, Mostar, Visoko, Tešanj, Drvar, Široki Brijeg, Ilidža;

³⁴⁴ Doboj Istok, Kalesija, Lukavac, Zavidovići, Posušje, Travnik, Stari Grad Sarajevo;

³⁴⁵ Novo Sarajevo, Gradačac;

zadovoljavajuću³⁴⁶, dobru³⁴⁷, relativno dobru³⁴⁸, kao korektnu³⁴⁹ ili kao odličnu³⁵⁰, međutim postoje i pojedini inspeksijski organi koji svoj odnos s inspekcijama uspostavljenim na drugim nivoima ocjenjuju kao slabu³⁵¹ ili lošu³⁵².

Grad Gradačac navodi da je saradnja s drugim inspekcijama nikakva, te da pojedinačno inspektori obavljaju nadzor bez upoznavanja ove inspekcije, čak i po prosljeđenom zahtjevu, kao i da ne raspolažu s informacijama o preduzetim mjerama drugih inspekcija na području Grada. Slično je u JLS Tomislavgrad i Drvar, gdje odnos općinske inspekcije s kantonalnom i federalnom inspekcijom nije na zadovoljavajućem nivou, nema nikakve saradnje, i općinska inspekcija ne zna kad su druge inspekcije na terenu.

Općina Bugojno navodi da se saradnja ogleda samo po pitanju rješavanja žalbi, jer je kantonalni inspektor drugostepeni organ za rješavanje žalbe na rješenje općinskog inspektora. Općina Posušje ističe da ne postoji koordinacija, pa tako ni saradnja s inspekcijama koje su uspostavljene na drugim nivoima vlasti, što predstavlja velik problem, npr. o njihovim aktivnostima, predmetu i subjektima nadzora, dok u Općini Kiseljak saradnja postoji, ali nije na zavidnom nivou.

Služba za urbanističko planiranje, građenje i urbanističko-građevinsku inspekciju, Odsjek za urbanističko-građevinsku inspekciju Grada Bihaća navodi da je inspekcija samostalna u radu, ali ovisna o tehničkim, organizacionim i drugim uslovima koji direktno ili indirektno utječu na motivaciju, efikasnost u radu, kvalitet i konačno realizaciju donesenih rješenja. Također, kao problem ističu sporost u popunjavanju upražnjenih radnih mjesta i mali broj izvršilaca na poslovima urbanističko-građevinske inspekcije, što uzrokuje nedostatak kontinuiranog inspeksijskog nadzora i preventivnog djelovanja inspekcije na terenu, a kao posljedica toga je povećani broj bespravni graditelja.

JLS Novo Sarajevo, Tuzla, Bihać (Gradski organ uprave), Čelić, Sanski Most i Tešanj, također ukazuju na problem nedostatka ljudskih resursa.

Grad Ljubuški navodi da bi postupak inspeksijskog nadzora trebao biti jedinstven za sve bez obzira na nivo vlasti, a prava i obaveze inspektora jasno definisana. Isto tako postojanje nekvalitetnih podzakonskih akata ili pak njihovo nepostojanje, kao i zakonska regulativa utiče na kvalitet rada inspekcije, kao slabost navedene od strane JLS Bihać (Gradski organ uprave) Hadžići, Ilijaš, Jajce, Banovići i Drvar. Općina Travnik kao slabost navodi nedostatak kantonalnog zakona o inspekcijama, a Općina Vitez nedostatak pravnog okvira za rješavanje brojnih predmeta.

Pojedini inspeksijski organi smatraju da je potrebno sistematizovati posebnu službu za inspeksijske poslove ili organizovati posebnu upravu³⁵³, a u Općini Vareš nisu formirane inspekcije propisane zakonom (vodna, sanitarna, putna), niti poseban odsjek. Grad Goražde smatra da je glavna slabost to što je u okviru Grada Goražda

³⁴⁶ Cazin, Gornji Vakuf-Uskoplje, Lukavac, Orašje, Sapna, Bihać (Gradski organ uprave), Vareš, Bosanska Krupa, Busovača, Jablanica, Kreševo, Usora, Mostar, Visoko, Ilijaš;

³⁴⁷ Doboj Istok, Gračanica, Kakanj, Vitez, Zavidovići, Čitluk, Hadžići, Široki Brijeg;

³⁴⁸ Bihać (Služba za urbanističko planiranje, građenje i urbanističko-građevinsku inspekciju, Odsjek za urbanističko-građevinsku inspekciju), Centar Sarajevo, Tuzla;

³⁴⁹ Kalesija, Kupres, Novo Sarajevo, Gornji Vakuf-Uskoplje, Čelić, Jajce, Sanski Most, Maglaj, Banovići, Novo Sarajevo, Tešanj, Stari Grad Sarajevo;

³⁵⁰ Iliđa, Grad Goražde, Stolac;

³⁵¹ Prozor-Rama;

³⁵² Bugojno, Konjic, Livno, Travnik;

³⁵³ Lukavac;

organizirana samo jedna inspekcija.

Općina Stari Grad Sarajevo je kao slabost navela veliki broj prijava bez osnova, što iziskuje da se izvrši inspekcijski nadzor, na terenu se utvrdi da je lažna prijava, ili se prijavljuje nešto za što postoje odobrenja nadležnih službi.

Općina Bugojno je, između ostalog, navela da je inspektor prepušten sam sebi, nema timskog rada na terenu, niti tematskih sastanaka s nadležnim službama, na osnovu kojih bi se mogle odrediti obostrane smjernice u radu kako inspektora tako i radu službi.

Nedostatak saradnje s drugim službama istakli su JLS Livno, Jablanica i Tomislavgrad.

Općina Visoko navodi da s obzirom da su inspektori samostalni u radu i da Odsjek za inspekcijske poslove raspolaže materijalno-tehničkim uslovima, nema prepreka unutar organizacije koje bi uticale na efikasnost rada inspekcije. JLS Gračanica, Ilidža, Zavidovići i Donji Vakuf navode da nema slabosti.

Kao najveće prepreke većina inspekcijskih organa pojedinih gradova/općina navode zakonodavstvo³⁵⁴, nedostatak materijalnih sredstava.³⁵⁵ U vezi s navedenim u Općini Stolac se u inspekcijskom uredu nalazi samo jedan kompjuter što umanjuje efikasnost rada, a u Općini Tomislavgrad nedostaju materijalna sredstva za uzimanje i analizu uzoraka po pojedinim oblastima.

Nedovoljna edukacija je prepreka za efikasniji rad u mnogim općinama/gradovima³⁵⁶, Općina Jablanica navodi da nedostaje edukacija s primjerima iz prakse kako bi pomogli u rješavanju konkretnih slučajeva.

Pojedini inspekcijski organi kao najveće prepreke navode nedostatak ljudskih resursa³⁵⁷, pa tako Općina Novo Sarajevo ističe da česta promjena inspektora dovodi do smanjenja broja izvršitelja, a samim tim se gubi kontinuitet u postupanju.

Interesantan primjer je Opštinska inspekcija Opštine Drvar, koja kao najveću prepreku u radu ističe nepostojanje kantonalnog zakona o inspekcijama u Kantonu 10, slično kao i Općina Bugojno nepostojanje Zakona o inspekcijama u Srednjobosanskom kantonu. Općina Tešanj je, između ostalog, navela i nedostatak prinudnog izvršitelja inspekcijskih rješenja, nejasnu definisanost poslova inspektora u pojedinim oblastima na svim nivoima, te sporo rješavanje žalbi na višim nivoima i tužbi po pokrenutim upravnim sporovima.

JLS Gračanica, Ilidža, Prozor-Rama, Usora i Kiseljak navode da nemaju prepreka u radu.

Inspekcijski organi, između ostalog, navode da pri efikasnom ostvarivanju inspekcijske funkcije najviše pomaže dobra i pravovremena saradnja s drugim službama i inspekcijama³⁵⁸, organizacija rada unutar odsjeka³⁵⁹, timski rad³⁶⁰,

³⁵⁴ Cazin, Kakanj, Lukavac, Orašje, Sapna, Tuzla, Bihać (Gradski organ uprave), Vitez, Zavidovići, Goražde, Hadžići, Konjic, Centar Sarajevo, Sanski Most, Travnik, Visoko, Tešanj, Bugojno, Bihać, Banovići, Jajce, Bugojno

³⁵⁵ Lukavac, Orašje, Tuzla, Bihać (Gradski organ uprave), Zavidovići, Livno, Drvar, Banovići;

³⁵⁶ Kalesija, Lukavac, Orašje, Sapna, Tuzla, Donji Vakuf, Jablanica, Stolac, Visoko, Drvar, Banovići, Livno;

³⁵⁷ Gradačac, Novo Sarajevo, Bihać (Gradski organ uprave), Čelić, Goražde, Sanski Most;

³⁵⁸ Gračanica, Kakanj, Lukavac, Zavidovići, Čitluk, Jablanica, Tomislavgrad;

³⁵⁹ Gradačac;

³⁶⁰ Kalesija;

samostalnost u radu³⁶¹ i dobra zakonska regulativa³⁶².

JLS Lukavac, Travnik i Goražde navode saradnju s građanima kao efikasan način ostvarivanja inspeksijske funkcije.

Iz dostavljenih odgovora proizlazi da bi doprinijeli unapređenju rada inspeksijskih organa u općinama/gradovima između ostalog: bolja kadrovska opremljenost³⁶³; institucionalna zaštita integriteta inspektora³⁶⁴; povećan broj edukacija za sve inspektore³⁶⁵; bolja zakonodavna regulativa³⁶⁶; bolja opremljenost inspektora/sluzbi³⁶⁷; bolja saradnja s drugim organima³⁶⁸.

2.4. Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine

Zakonom o inspekcijama Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine³⁶⁹ propisano je obavljanje inspeksijskog nadzora u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Distrikt) radi osiguranja izvršavanja zakona i drugih propisa, načela inspeksijskog nadzora, organizacija inspekcije, obaveze, odgovornosti i ovlaštenja inspektora, prava i obaveze subjekta nadzora, postupak inspeksijskog nadzora, posebne radnje inspektora, odnosi inspeksijskih i drugih organa, zajedničko vršenje inspeksijskog nadzora, status inspektora i druga pitanja od značaja za funkcionisanje inspeksijskog sistema u Distriktu.

Inspeksijski nadzor, u skladu s navedenim zakonom i drugim propisima, vrše inspektori Vlade Distrikta, kao lica s posebnim ovlaštenjima i odgovornostima.³⁷⁰ Inspektorat je sektor Vlade Distrikta koji samostalno obavlja poslove utvrđene propisima Distrikta i Bosne i Hercegovine.³⁷¹

Za potrebe sačinjavanja Specijalnog izvještaja relevantne podatke dostavili su Kancelarija/Ured gradonačelnika-Inspektorat³⁷² (u daljem tekstu: Inspektorat) i Direkcija za finansije/financije Brčko Distrikta BiH, Finansijska inspekcija Porezne uprave Brčko Distrikta BiH.³⁷³

2.4.1. Kancelarija gradonačelnika-Inspektorat

Zakonom o inspekcijama Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine³⁷⁴ propisano je obavljanje inspeksijskog nadzora u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Brčko Distrikt BiH) radi osiguranja izvršavanja zakona i drugih propisa, načela

³⁶¹ Stolac, Travnik, Vitez;

³⁶² Novo Sarajevo, Tuzla, Busovača, Konjic, Kiseljak;

³⁶³ Gračanica, Gradačac, Bihać, Lukavac, Novo Sarajevo, Tuzla, Bugojno, Konjic, Tešanj;

³⁶⁴ Kalesija, Zavidovići, Visoko;

³⁶⁵ Kalesija, Ljubuški, Goražde, Jablanica;

³⁶⁶ Ljubuški, Busovača, Hadžići, Jajce, Travnik, Mostar;

³⁶⁷ Novo Sarajevo;

³⁶⁸ Novo Sarajevo, Konjic, Sanski Most, Drvar;

³⁶⁹ Zakon o inspekcijama Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine BiH (Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH", broj 24/2008, 25/2008, 20/2013, 16/2018, 8/2019 i 11/2020);

³⁷⁰ Član 5.

³⁷¹ Član 12.

³⁷² Akt Kancelarije Gradonačelnika-Inspektorata, broj akta 33-003505/20, broj akta 01.6-0049 AI-002/20 od 08.10.2020. godine;

³⁷³ 20.10.2019. godine;

³⁷⁴ Zakon o inspekcijama Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine BiH (Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH", broj 24/2008, 25/2008, 20/2013, 16/2018, 8/2019 i 11/2020);

inspekcijskog nadzora, organizacija inspekcije, obaveze, odgovornosti i ovlaštenja inspektora, prava i obaveze subjekta nadzora, postupak inspekcijskog nadzora, posebne radnje inspektora, odnosi inspekcijskih i drugih organa, zajedničko vršenje inspekcijskog nadzora, status inspektora i druga pitanja od značaja za funkcionisanje inspekcijskog sistema u Brčko Distriktu BiH.

Inspekcijski nadzor, u skladu s navedenim zakonom i drugim propisima, vrše inspektori Vlade Brčko Distrikta BiH, kao lica s posebnim ovlaštenjima i odgovornostima.³⁷⁵ Inspektorat je sektor Vlade Brčko Distrikta BiH koji samostalno obavlja poslove utvrđene propisima Brčko Distrikta BiH i Bosne i Hercegovine.³⁷⁶

Propisi koji su u primjeni u Brčko Distriktu BiH usvojeni su i doneseni od nadležnih organa Bosne i Hercegovine, Brčko Distrikta BiH, entiteta, Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine i Republike Bosne i Hercegovine, te od Supervizora za Brčko putem obvezujućih naloga u skladu i na osnovu Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i konačne odluke Arbitražnog tribunala za spor oko međuentitetske linije razgraničenja u oblasti Brčkog³⁷⁷.

Propisi usvojeni od strane organa vlasti Brčko Distrikta BiH, kao i Supervizora za Brčko doneseni putem obvezujućih naloga, u Brčko Distriktu BiH primjenjuju se na osnovu Statuta Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine³⁷⁸.

2.4.1.1. Budžet

Inspektorat Brčko Distrikta BiH nije samostalna upravna organizacija, nego dio organa javne uprave Brčko Distrikta BiH Kancelarije/Ureda gradonačelnika, stoga nema samostalan budžet, nego se unutar organa javne uprave u budžetu Brčko Distrikta BiH izdvaja iznos za potrebe Inspektorata Brčko Distrikta BiH.

U budžetu za 2019. godinu za potrebe Inspektorata Brčko Distrikta BiH odobreno je ukupno 2.379.436,00 KM.

2.4.1.2. Materijalno-tehnička sredstva

Materijalno-tehnička sredstva koja trenutno posjeduje Inspektorat ne zadovoljavaju njegove potrebe. Ovo posebno vrijedi kada je u pitanju računarska oprema koja je zastarjela, kao i dio službenih vozila, uredska oprema i ostalo.

Rad se obavlja djelimično u prostoru koji je vlasništvo Brčko Distrikta BiH, a djelimično u iznajmljenom prostoru.

Postojeći radni prostor, u odnosu na trenutni broj zaposlenih, ne odgovara potrebama Inspektorata Brčko Distrikta BiH, nije adekvatan za smještaj, potrebe, rad i aktivnosti Inspektorata Brčko Distrikta BiH. Kako se u odgovoru navodi: *“Uredi, uredski namještaj, unutrašnje uređenje ureda i općenito zgrada u kojoj se nalazi Inspektorat Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine ne zadovoljavaju ni minimum uvjeta za normalan*

³⁷⁵ Član 5.

³⁷⁶ Član 12.

³⁷⁷ „O prethodnom postoje relevantne odluke nadležnih organa Bosne i Hercegovine i Supervizora za Brčko objavljene u „Službenom listu Republike Bosne i Hercegovine“, broj 2/92, 6/94 i 13/94 i u „Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 23/06, 1/08 i 37/12);

³⁷⁸ Statut Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine-pročišćeni tekst („Službeni glasnik Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 2/10);

rad i funkcioniranje, posebno u zimskom periodu (ne postoji centralno grijanje, loša izolacija i slično)."

Pristup zgradi (samo ulaz i prizemlje) za sve osobe je omogućen. Međutim, prostor nema lift, iako je potreban za starije osobe i osobe koje se teže kreću ili osobe s invaliditetom, jer su svi uredi na višim katovima, tako da su svi građani, odnosno stranke uskraćene za kvalitetan pristup uredima, iako potreba za tim postoji.

2.4.1.3. Ljudski resursi

Struktura zaposlenih utvrđena je Organizacionim planom Ureda-Kancelarije gradonačelnika Brčko Distrikta BiH. Zaposlena su 64 zaposlenika po organizacionom planu Ureda-Kancelarije gradonačelnika Brčko Distrikta BiH i Inspektorat posjeduje dovoljno kapaciteta za obavljanje radnih zadataka i poslova iz svoje nadležnosti.

Upraznjena su četiri radna mjesta. Broj zaposlenih i njihova školska sprema su usklađeni s odredbama unutrašnjeg akta kojim je uređeno ovo pitanje.

Zaposlenici Inspektorata imaju platu utvrđenu Zakonom o platama i naknadama u organima javne uprave i institucijama Brčko Distrikta BiH³⁷⁹ a glavni inspektori i inspektori imaju i dodatak na ovlasti od 15% od osnovne plate za efektivno radno vrijeme. Nema dodataka na težinu posla i terenski rad i dodatak na ovlasti se razlikuje od načina na koji je ovo pitanje regulisano na entitetskom nivou.

Pitanje odgovornosti zaposlenika Inspektorata Brčko Distrikta BiH uređeno je Zakonom o državnoj službi u organima javne uprave Brčko Distrikta BiH³⁸⁰ i Pravilnikom o disciplinskom postupku za utvrđivanje disciplinske odgovornosti službenika i namještenika u organima javne uprave Brčko Distrikta BiH³⁸¹.

Kodeks ponašanja se poštuje.

Zaposlenici Inspektorata imaju organizirane edukacije koje nisu iste za sve zaposlenike. Kod nekih su to redovne edukacije, kod nekih edukacije vezane za određene projekte, dok za neke uopće nisu organizovane edukacije ili su vrlo rijetke.

Edukacije su različitih vrsta, ovisno o tome ko je organizator edukacije, šta se želi postići, kome je ista upućena, kao i ovisno o određenim projektima.

U kontekstu prethodnog, neke edukacije opravdaju u potpunosti očekivanja, dok kod nekih je to djelimično, a kod nekih ispod očekivanja. Općenito, edukacije su uvijek potrebne.

Za unapređenje djelokruga rada inspekcija poželjno bi bilo organizovati edukacije na aktuelne teme iz usklađivanja i usaglašavanja propisa s EU zakonodavstvom i Zakona o upravnom postupku (praktična primjena Zakona o upravnom postupku).

³⁷⁹ Zakon o platama i naknadama u organima javne uprave i institucijama Brčko Distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH“, broj 8/19, 10/19 i 12/19);

³⁸⁰ Zakon o državnoj službi u organima javne uprave Brčko Distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH“, broj 99/14, 4/15, 17/15, 37/15, 48/16, 9/17, 50/18, 14/19, 15/19 i 24/20);

³⁸¹ Pravilnik o disciplinskom postupku za utvrđivanje disciplinske odgovornosti službenika i namještenika u organima javne uprave Brčko Distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH“, broj 42/14);

2.4.1.4. Pitanja iz djelokruga rada

Inspektorat Brčko Distrikta BiH nema uspostavljenu vlastitu bazu predmeta.

Inspekcijskih nadzora u toku 2018. godine izvršeno je:

- Po prijavi građana:
 - Odsjek inspekcije poslovanja – 162
 - Odsjek inspekcije zaštite zdravlja i okoline – 221
 - Odsjek inspekcije djelatnosti – 704
- Po službenoj dužnosti (ex officio):
 - Odsjek inspekcije poslovanja – 2.316
 - Odsjek inspekcije zaštite zdravlja i okoline – 3.162
 - Odsjek inspekcije djelatnosti – 2.928

Građani se svakodnevno obraćaju zaposlenicima Inspektorata Brčko Distrikta BiH (telefonski, lično ili preko pisanih podnesaka), a evidencija postoji samo za pisane podneske (inicijative).

Ukupan broj rješenja koje je donio Inspektorat Brčko Distrikta BiH u 2018. godini je 1.645 od toga su u 1.582 određene upravne i druge mjere. Rješenja su se uglavnom odnosila na nalaganje otklanjanja nedostataka kod subjekata nadzora, nalaganje određenih zabrana, nalaganje pribavljanja dozvola, i ostalih mjera iz nadležnosti pojedinih inspekcija.

Inspektorat Brčko Distrikta BiH je u 2018. godini ukupno izdao 375 prekršajnih naloga a u 2019. godini 262 prekršajna naloga.

Pred Osnovnim sudom Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine Inspektorat je u 2018. godini pokrenuo 25, a u 2019. godini 27 prekršajnih postupaka.

U 2018. i 2019. godini nije podnijeta nijedna prijava nadležnom tužilaštvu.

Stranka koja zatraži inspekcijski nadzor ima pravo da dobije zapisnik o obavljenom inspekcijskom nadzoru i pravo na žalbu drugostepenom organu, u skladu s važećim propisima (Apelaciona komisija Vlade Brčko Distrikta BiH).

U skladu sa Zakonom o inspekcijama Brčko Distrikta BiH³⁸² plan rada za narednu godinu dostavlja se gradonačelniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine najkasnije do 30.09. tekuće godine.

Plan rada se prati preko kvartalnih i godišnjeg izvještaja koji Inspektorat Brčko Distrikta BiH dostavlja na razmatranje Vladi Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Inspektori su samostalni u radu i vode postupak inspekcijskog nadzora po službenoj dužnosti. Ukoliko postoji inicijativa za inspekcijski nadzor ili postoji zadatak ili zahtjev organa ili institucija za inspekcijskim nadzorom, glavni inspektor kao neposredno pretpostavljeni istu prosljeđuje postupajućem inspektor. Osim toga, inspektori sami na osnovu saznanja obavljaju inspekcijske nadzore kod subjekata nadzora.

U skladu sa Zakonom o inspekcijama Brčko Distrikta BiH postoji mogućnost da glavni inspektor izda i nalog za inspekcijski nadzor.

³⁸² Zakon o inspekcijama Brčko Distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH“, broj 24/08, 25/08, 20/13, 16/18, 8/19, 11/20 i 24/20);

Bilo je pritužbi subjekata nadzora da su u kratkom roku više puta bili predmet nadzora, no s obzirom da se o istom ne vodi posebna evidencija, ne može se dobiti tačan broj pritužbi te vrste, kako se navodi u odgovoru: *“U 2019. godini možda 2 ili 3“*.

Svoj odnos i saradnju s inspekcijama uspostavljenim na drugim nivoima vlasti Inspektorat ocjenjuje dobrom i korektnom.

Kao slabosti i prepreke koje utiču na efikasnost rada inspekcije navedeno je zakonodavstvo.

Prepreke koje utiču na rad su:

- *nedostatak adekvatnog prostora, nove opreme i službenih vozila,*
- *nedostatak kontinuiranih edukacija svih zaposlenika, a posebno inspektora iz svih upravnih oblasti za koje se obavljaju inspeksijski nadzori.*

Inspektoratu pri efikasnom ostvarivanju inspeksijske funkcije pomaže Zakon o inspekcijama Brčko Distrikta BiH (preventivne mjere).

Mišljenja su da bi: *„rad bio efikasniji ukoliko bi Inspektorat Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine bio samostalna upravna organizacija. Zatim, smještaj u adekvatan prostor, nabava nove opreme i službenih vozila, te kontinuirane edukacije iz svih upravnih oblasti svih zaposlenika, a posebno inspektora koji obavljaju inspeksijski nadzor, znatno bi doprinijeli poboljšanju rada i funkcioniranju Inspektorata Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine. Osim prethodnog, donošenje kvalitetnih i jasnih propisa u velikoj mjeri bi olakšao rad Inspektorata Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine“*.

2.4.2. Direkcija za finansije/financije Brčko Distrikta BiH, Finansijska inspekcija Porezne uprave Brčko Distrikta BiH

U odgovoru se navodi da u obavljanju inspeksijskog nadzora iz okvira svoje djelatnosti Direkcija za finansije/financije Brčko Distrikta BiH, Finansijska inspekcije Porezne uprave Brčko Distrikta BiH (u daljem tekstu: Finansijska inspekcija) primjenjuje: *„Zakon o Poreskoj upravi, Zakon o porezu na dobit, Zakon o porezu na dohodak, Zakon o zdravstvenoj zaštiti, Zakon o zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti, zakon o PIO (RS i F BiH), Zakon o zaštiti voda, Zakon o šumama, Zakon o fiskalnim sistemima, Zakon o platnim transakcijama, Zakon o finansijskom poslovanju, Zakon o preduzećima, Zakon o igrama na sreću, Zakon o prekršajima, Zakon o računovodstvu, Zakon o visini stope zatezne kamate, Zakon o administrativnim taksama, Zakon o boravišnim taksama i Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti“* te *„Zakon o upravnom postupku, Zakon o državnoj službi i druge opšte zakone“*.

2.4.2.1. Budžet

Budžet za 2018. godinu je 54.438,18 KM, dok je za 2019. godinu iznosio 59.532,66 KM.

2.4.2.2. Materijalno-tehnička sredstva

Materijalno-tehnička sredstva koja posjeduje Finansijska inspekcija Porezne uprave Brčko Distrikta BiH ne zadovoljavaju potrebe za obavljanje inspeksijskih poslova. Inspekcija svoj rad obavlja u vlastitom prostoru koji ne zadovoljava potrebe u odnosu na broj zaposlenih i ima ograničen pristup osobama s invaliditetom.

2.4.2.3. Ljudski resursi

Organizacionim planom Direkcije za finansije/financije Brčko Distrikta BiH je utvrđena struktura zaposlenih.

Ukupno zaposlenih u Finansijskoj inspekciji je 19 što nije dovoljno za obavljanje radnih zadataka i poslova iz svoje nadležnosti. Upražnjena su dva radna mjesta, a optimalan broj izvršilaca za efikasno izvršavanje mandata bio bi 22. Broj zaposlenih i njihova školska sprema su usklađeni s odredbama unutrašnjeg akta kojim je uređeno ovo pitanje. Za obavljanje poslova inspektora neophodna je VSS s minimalno 240 ETSC bodova, ekonomskog smjera i minimalno tri godine radnog iskustva nakon sticanja navedene stručne spreme. Pitanje dodatnih naknada/stimulacija za zaposlenike vezano za težinu posla i terenski rad, regulisano je Zakonom o platama i postoje razlike u odnosu na upravne inspektore Inspektorata i policijske inspektore.

Pitanje odgovornosti zaposlenika u radu regulisano je relevantnim zakonima, a važna stvar za očuvanje integriteta je neovisnost u radu. Zaposleni nemaju organizovane redovne edukacije i sve vrste edukacija bi bile poželjne.

Kodeks ponašanja se poštuje u najvećoj mjeri, zabilježen je jedan slučaj kršenja i izrečena je disciplinska mjera zbog lakše povrede službene dužnosti.

2.4.2.4. Pitanja iz okvira djelokruga rada

Finansijska inspekcija ima uspostavljenu bazu podataka predmeta.

U toku 2018. godine, po službenoj dužnosti izvršeno je 596 inspekcijskih nadzora, evidentirano je 15 obraćanja građana, doneseno 437 rješenja, a u 233 slučaja donesena su rješenja kojima su određene upravne i druge mjere. Finansijska inspekcija je pred nadležnim sudovima pokrenula 186 prekršajnih postupaka, a tri prijave su podnesene nadležnom tužilaštvu.

Stranka koja zatraži inspekcijski nadzor ima pravo da dobije zapisnik o obavljenom inspekcijskom nadzoru, a nezadovoljna stranka koja je zatražila inspekcijski nadzor ima pravo na pravni lijek.

Plan rada sačinjava šef sektora zajedno s glavnim inspektorima na godišnjem i mjesečnom nivou. Izbor kontrole se vrši na osnovu zahtjeva stranke, zahtjeva organa, liste rizičnih obveznika i redovnih kontrola. Izvršenje plana rada prate glavni inspektori, a uspostavljene su evidencije kontrolisanih obveznika.

Finansijska inspekcija saradnju s inspekcijama uspostavljenim na drugim nivoima vlasti smatraju nedovoljnom. Slabosti i prepreke koje utiču na efikasnost rada Finansijske inspekcije su materijalna i kadrovska nepopunjenost i neadekvatna zakonska regulativa, dok programska podrška najviše pomaže pri efikasnom ostvarivanju inspekcijske funkcije.

Edukacija inspektora bi doprinijela unapređenju rada Finansijske inspekcije.

III ŽALBE NA INSPEKCIJSKE ORGANE REGISTROVANE U INSTITUCIJI OMBUDSMENA ZA LJUDSKA PRAVA BIH

Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Institucija), shodno odredbama Zakona o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine³⁸³ je nezavisna institucija uspostavljena s ciljem promovisanja dobre uprave i vladavine prava, zaštite prava i sloboda fizičkih i pravnih lica, kako je garantovano posebno Ustavom BiH i međunarodnim sporazumima koji se nalaze u dodatku tog Ustava, koja će u vezi s tim nadgledati aktivnosti institucija Bosne i Hercegovine, njenih entiteta i Brčko Distrikta BiH u skladu s odredbama ovog Zakona.

Postupak pred Institucijom ombudsmena pokreće se po žalbama građana i po službenoj dužnosti.

Ombudsmen može dati preporuke vladinim organima s ciljem usvajanja novih mjera. Organi vlade koji dobiju takve preporuke dužni su pismeno odgovoriti i obavijestiti Ombudsmena o učinku preporuka u roku koji je Ombudsmen odredio.³⁸⁴

Informacije o svojim aktivnostima, uočenim povredama prava i preporukama s ciljem otklanjanja istih Ombudsmeni redovno, u okviru godišnjeg izvještaja o aktivnostima Institucije ombudsmena za ljudska prava, dostavljaju Predsjedništvu Bosne i Hercegovine, Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine i Narodnoj skupštini Republike Srpske³⁸⁵.

Žalbe na inspekcijske organe razmatraju se najčešće u okviru Odjela za praćenje ostvarivanja političkih i građanskih prava Institucije, pri čemu se ima u vidu da inspekcijski nadzor ima izuzetnu važnost pri provođenju cijelog niza pravnih akata na kojima se zasniva zaštita prava fizičkih i pravnih lica.

U svom svakodnevnom radu Ombudsmeni se susreću sa žalbama građana izjavljenim na rad inspekcijskih organa na svim nivoima vlasti. Za potrebe ovog Izvještaja analiziran je period od 2016. godine do 2019. godine te utvrđen evidentan porast broja obraćanja građana po ovom osnovu.

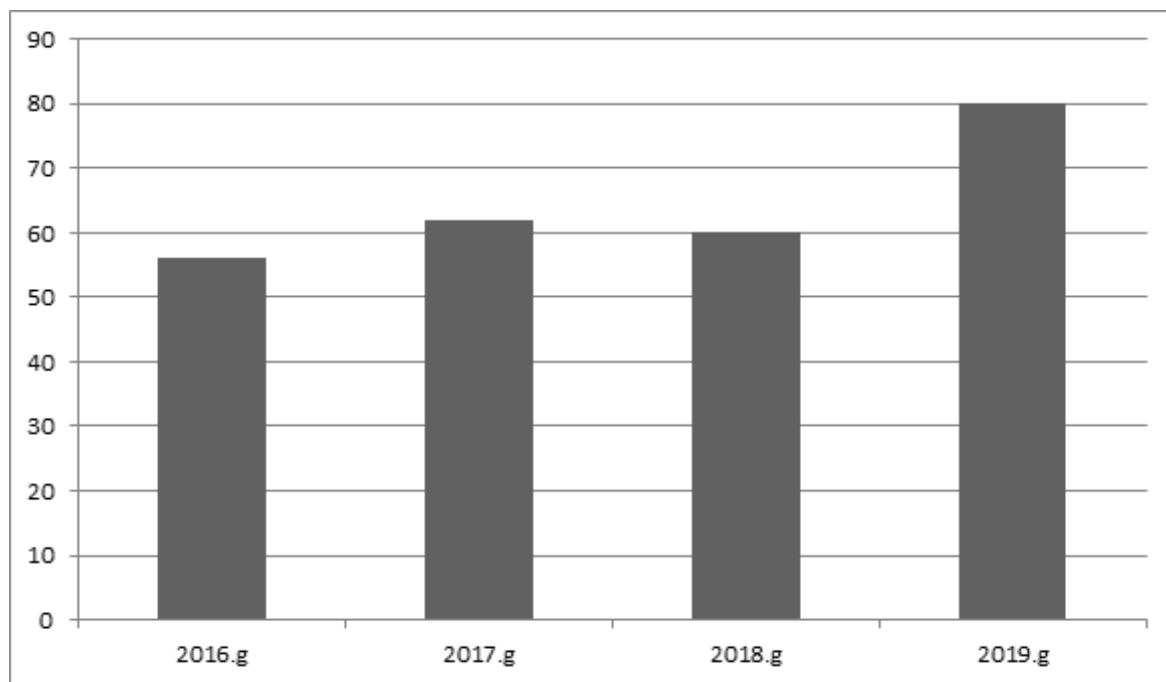
Godina	2016	2017.	2018.	2019.
Broj žalbi	56	62	60	80

Tabela 1- broj zaprimljenih žalbi u periodu 2016 - 2019. godine

³⁸³ Zakon o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine, („Službeni glasnik BiH“, broj 32/00, 19/02, 35/04 i 32/06);

³⁸⁴ Član 32. stav 1 Zakona o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine;

³⁸⁵ Čl. 34. i 35. Zakona o ombudsmenu za ljudska prava BiH;

Dijagram 1. Broj zaprimljenih žalbi u periodu 2016-2019. godine

Analizom žalbi utvrđeno je da se žalbeni navodi najčešće odnose na:

- nepostupanje inspekcijskih organa po prijavama građana,
- neblagovremeno vršenje inspekcijskog nadzora,
- nepoduzimanje propisanih zakonskih radnji od strane inspekcijskih organa,
- neupućivanje, odnosno dostavljanje predstavke ili žalbe građanina nadležnom organu u slučaju nenadležnosti,
- neprovođenje mjera utvrđenih donesenim rješenjima,
- neprovođenja postupka prinudnog izvršenja.

Prethodnih godina Ombudsmeni su u svojim preporukama i godišnjim izvještajima ukazivali da su organi vlasti dužni osigurati nadzor nad provođenjem zakonskih propisa jer samo regulisanje bilo koje oblasti je suštinski bez efekta ukoliko ne postoji efikasan mehanizam nadzora praktične provedbe. Bez obzira na eventualni ishod inspekcijskog postupka po prijavi, odnosno činjenicu hoće li se nakon provedenog inspekcijskog nadzora utvrditi kršenje propisa, sama činjenica da se inspekcijski nadzor ne vrši, predstavlja kršenje prava i neizvršavanje pozitivnih obaveza koje za vlasti proizlaze kako na osnovu zakona i ustava, tako i na osnovu niza međunarodnih dokumenata.

Iako je u svome radu inspektor dužan saradivati s drugim državnim organima, pravnim licima, udruženjima, sredstvima javnog informisanja, građanima i drugim subjektima u pitanjima od značaja za efikasno provođenje propisa nad kojima vrši inspekcijski nadzor, kao i radi sprečavanja i otklanjanja štetnih posljedica, te obavijestiti nadležni organ ukoliko prilikom vršenja inspekcijskog nadzora uoči određene nejasnoće i nedostatke u primjeni zakona i drugih propisa, razmatrane su žalbe zbog neupućivanja predstavke/zahtjeva za provođenje inspekcijskog nadzora nadležnom organu.

Neblagovremeno i nedjelotvorno postupanje inspeksijskih organa najočitije je u slučajevima prijava zbog nelegalne gradnje stambenih i poslovnih objekata. Ovdje je potrebno naglasiti da protekom vremena u kojem nisu poduzete zakonite radnje završavaju se izvođački radovi na objektima, njihovi vlasnici pokreću postupke legalizacije istih, koji mogu trajati i više godina zbog slabosti administrativnog aparata, što može proizvesti nesagledive posljedice ne samo u smislu povrede prava na pravnu zaštitu nego i povrede imovinskih prava građana.

Iz žalbi koje su razmatrane od strane Ombudsmena može se izvesti zaključak da značajan problem predstavlja i nesprovođenje mjera prinudnog izvršenja donesenih u postupku pred nadležnim inspektoratom. Naime, utvrđeno je da tokom postupka inspektori konstatuju povredu prava, donesu rješenje kojim se utvrdi propust, nalože zakonom propisanu mjeru i tu završavaju svoj rad.

Samo donošenje rješenja, čije se izvršenje neće pratiti, niti poduzeti sve mjere predviđene zakonom, ne predstavlja adekvatnu zaštitu prava građana, čime se s pravom dovodi u pitanje svrha inspeksijskog nadzora.

Nadalje, nemogućnost izvršenja inspeksijskog nadzora zbog nedostatka stručnih kadrova predstavlja izostanak pravne zaštite građana u cijelosti.

U nastavku dajemo kraći pregled praktičnih primjera iz prakse Institucije.

Primjer:³⁸⁶ Podnosilac žalbe kao odgovornu stranu označio je Upravu za inspeksijske poslove Kantona 10. Navodi da je odgovornoj strani podnio zahtjev za inspeksijsku kontrolu u Javnom poduzeću „LI ČISTOČA“ d.o.o. Livno, pa od Institucije traži da prati rad inspeksijskog organa po podnesenom zahtjevu, a radi zaštite prava na odlučivanje u razumnom roku. Odgovorna strana obavijestila je Ombudsmene da je protiv poslodavca i odgovornog lica društva pokrenut prekršajni postupak i izdat prekršajni nalog, o čemu je obaviješten i podnosilac žalbe.

Primjer: Podnosilac žalbe³⁸⁷ odgovornom stranom označio je Općinu Bužim zbog nadogradnje garaže čime se, kako navodi, zagrađuje njegovo dvorište. Iz dostavljene dokumentacije proizlazi da je Kantonalna uprava za inspeksijske poslove Bihać dana 15.08.2016. godine donijela rješenje kojim se naređuje vlasniku garaže da ukloni bespravno izgrađeni pomoćni objekat i uspostavi prvobitno stanje na terenu, ukoliko u tom periodu ne pribavi odobrenje za izgrađeni pomoćni objekat. Nakon prijema žalbe, Ombudsmeni su se obratili Kantonalnoj inspekciji koja je u svom odgovoru navela da „sprovođenje navedenog rješenja nije moguće jer Općina Bužim nema ni građevinskog inspektora, kao ni službu za rušenje.“ Ombudsmeni su dana 06.03.2017. godine izdali preporuku Općini Bužim da poduzme sve mjere iz svoje nadležnosti kako bi se formirale službe za rušenje i izvršilo rješenje Kantonalne uprave za inspeksijske poslove Bihać od 15.08.2016. godine. Općina Bužim je dana 06.07.2017. godine dostavila odgovor u kojem se navodi da je „završen postupak izbora građevinskog i komunalnog inspektora, te da je rješenjem postavljen građevinski i komunalni inspektor Općine Bužim dana 20.05.2017. godine i imenovanom dostavljen na nadležno postupanje predmet podnosioca žalbe čime je preporuka Ombudsmena ispoštovana.

³⁸⁶ Ž-LI-05-46/19;

³⁸⁷ Ž-BL-05-496/16, preporuka broj P-56/17;

Primjer: Postupajući po žalbi koja je upućena Ombudsmenima, radi zaštite radnih prava i zbog diskriminacije na radnom mjestu³⁸⁸, nadležna kantonalna inspekcija rada (pri Kantonalnoj upravi za inspeksijske poslove Kantona Sarajevo) oglasila se nenadležnom, odnosno odbacila je žalbu podnositeljice žalbe zbog nenadležnosti³⁸⁹. Jasno upoznaju Ombudsmene da su nenadležni za zaštitu pojedinačnih prava radnika, odnosno da je potrebno zatražiti zaštitu radnih prava sudskim putem. Međutim, u sličnoj pravnoj situaciji, u drugom predmetu³⁹⁰, radi zaštite radnih prava, Kantonalna uprava za inspeksijske poslove Zeničko-Dobojskog kantona izvršila je inspeksijsku kontrolu.

Primjer: Ombudsmeni su zaprimili žalbu³⁹¹ zbog neizvršavanja rješenja o uklanjanju objekta i zaključka o dozvoli izvršenja prinudnim putem inspekcije Općine Bugojno u postupku uklanjanja bespravno izgrađenog dimnjaka i kotlovnice od strane jednog preduzeća. Nakon sprovedenog postupka istraživanja, Ombudsmeni su uputili preporuku, urbanističko – građevinskom inspektor Općine Bugojno, da u skladu s članom 128. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine poduzme sve propisane mjere s ciljem okončanja postupka rušenja bespravno izgrađenih objekata smještenih u blizini nekretnine u vlasništvu podnosioca žalbe, te da u roku od 30 dana obavijesti Ombudsmene o realizaciji preporuke³⁹². U vezi s realizacijom navedene preporuke u Instituciji je zaprimljen akt Općine Bugojno, broj 01-31-02630-17 od 26.06.2020. godine u kojem je, između ostalog, navedeno da je „... Dana 09.04.2020. godine urbanističko-građevinski inspektor zaprimio od stranke Hifa-Petrol d.o.o. Sarajevo podnesak u kojem se navodi da je rješenje o uklanjanju broj 07-23-00952-11 od 13.09.2012. godine u potpunosti izvršeno, nakon čega je urbanističko-građevinski inspektor Općine Bugojno kontrolnim pregledom od 18.05.2020. godine konstatovao da je sporni dimnjak na lokaciji koja se nalazi na adresi 307. motorizovane brigade broj 29 uklonjen kako je i naloženo rješenjem. Objekat koji se trenutno koristi kao kotlovnica, a koji nije planiran u investiciono-tehničkoj dokumentaciji na osnovu koje je dobivena dozvola je u postupku uklanjanja. Prilikom kontrolnog inspeksijskog pregleda nije zabilježena dodatna bespravna gradnja na predmetnoj lokaciji...“ Urbanističko-građevinska inspektorica Općine Bugojno je Instituciji dostavila akt u kojem je, između ostalog, navedeno: „...Kontrolnim pregledom od 12.08.2020. godine konstatovano je da je u potpunosti izvršeno rješenje o uklanjanju broj 07-23-00952-11 od 13.09.2012. godine i da je u cijelosti uklonjena kotlovnica i dimnjak na adresi Ul. Motorizovane brigade broj 29 u Bugojnu kako je naloženo rješenjem o uklanjanju broj 07-23-00952-11 od 13.09.2012. godine...“³⁹³ Ovime je preporuka broj P-77/19 realizovana u cijelosti, te je nakon više intervencija Ombudsmena rješenje o uklanjanju, broj 07-23-00952-11 od 13.09.2012. godine izvršeno u potpunosti.

Primjer: Ombudsmeni su se, postupajući po žalbi, obratili nadležnoj Republičkoj upravi za inspeksijske poslove Republike Srpske, zbog činjenice da je, prilikom izgradnje nove stambene zgrade u Bijeljini odmah do zgrade u kojoj živi podnositeljica žalbe, u potpunosti prozor njenog stana zaklonjen. Shodno utvrđenom činjeničnom stanju, nadležna inspekcija donosi rješenje o uklanjanju objekata koji su sagrađeni 2003. godine. U konkretnom predmetu nadležna inspekcija je izvršila nadzor po zahtjevu Ombudsmena i naložila je uklanjanje bespravno izgrađenih objekata³⁹⁴.

³⁸⁸ Ž-SA-04-964/18;

³⁸⁹ Kantonalna uprava za inspeksijske poslove Tuzlanskog kantona;

³⁹⁰ Ž-SA-06-987/18;

³⁹¹ Ž-SA-05-1232/18;

³⁹² Preporuka, broj 77/19 od dana 24.04.2019. godine;

³⁹³ Akt urbanističko-građevinskog inspektora Općine Bugojno broj 07TČ-028 od 13.08.2020. godine;

³⁹⁴ Ž-BL-05-443/18;

Primjer: Podnosilac žalbe kao odgovornu stranu označio je Odjeljenje za inspeksijske poslove Grada Prijedora - urbanističko-građevinsku inspekciju zbog neizvršenja donesenog rješenja. Spomenutim rješenjem određenom licu, kao investitoru, naređeno je da u roku od 60 dana ukloni o svom trošku izvedene radove na zemljanom nasipu. Ombudsmeni su izdali preporuku³⁹⁵ kojom se odgovornoj strani nalaže da preduzme sve mjere iz svoje nadležnosti kako bi se spomenuto rješenje izvršilo u cijelosti. Inspekcija je dostavila odgovor u kojem se navodi da je investitor odustao od građenja i da će izvršiti rekultivaciju zemljišta u poljoprivredne svrhe, da izvedeni nasip više ne predstavlja građenje, pa urbanističko-građevinski inspektor nema više nadležnost da kontroliše njegovu izgradnju. Kako je članom 23. Zakona o opštem upravnom postupku određeno da organ pazi po službenoj dužnosti, u toku cijelog postupka, na svoju stvarnu i mjesnu nadležnost, urbanističko-građevinski inspektor ne može postupiti po izdatoj preporuci.³⁹⁶

Primjer: Institucija je *ex officio* otvorila predmet u vezi s događajem u selu Kruščica³⁹⁷, Općina Vitez, nakon što su mediji informisali javnost o prekomjernoj upotrebi sile zaposlenika Ministarstva unutrašnjih poslova Srednjobosanskog kantona, prema mještanima Mjesne zajednice Kruščica, Općina Vitez, a nakon što su građani pokušali spriječiti izvođenje radova na izgradnji mini hidrocentrale. Firma Higrakon d.o.o. Sarajevo, od nadležnih organa je pribavila potrebne dozvole za izgradnju navedene hidrocentrale, a građani Mjesne zajednice Kruščica smatraju da se izgradnjom hidrocentrale ugrožava njihovo pravo na pitku vodu te vrši uništavanje okoliša, a što su nadležni organi prilikom izdavanja potrebne dokumentacije navedenom preduzeću, zanemarili. Ombudsmeni su od relevantnih organa vlasti zatražili odgovarajuća izjašnjenja, iz kojih je vidljivo da je pribavljena sva potrebna dokumentacija za izvođenje navedenih radova. U toku rada na predmetu u više navrata ostvarivana je korespondencija i komunikacija, kako s mještanima Kruščice, savjetom Mjesne zajednice Kruščica i njihovim advokatima, tako i s kantonalnim vlastima, MUPSBK, Općinom Vitez, Kantonalnim sudom u Novom Travniku i Vrhovnim sudom FBiH. U toku rada na predmetu ostvarena je i saradnja s Misijom OSCE-a u BiH. U međuvremenu, Kantonalni sud u Novom Travniku je dana 19.02.2018. godine donio presudu broj 06 0 U 011224 17 kojom se tužba uvažava i zaključak Ministarstva prostornog uređenja, građenja, zaštite okoliša, povratka i stambenih poslova SBK/KSB, broj 03-23-46/17 od 20.10.2017. godine, se poništava i predmet vraća tuženom na ponovni postupak i odluku. Zatim, presudu broj 06 0 U 011223 17 od dana 19.02.2018. godine kojom se tužba uvažava i zaključak Ministarstva prostornog uređenja, građenja, zaštite okoliša, povratka i stambenih poslova SBK/KSB, broj 03-23-47/17 od 20.10.2017. godine, se poništava i predmet vraća tuženom na ponovni postupak i odluku. Kantonalni sud u Novom Travniku donio je presudu broj 06 0 U 011191 17 U od dana 19.02.2018. godine kojom se tužba uvažava i zaključak Ministarstva prostornog uređenja, građenja, zaštite okoliša, povratka i stambenih poslova SBK/KSB, broj 03-23-44/17 od 18.10.2017. godine poništava i predmet vraća tuženom na ponovni postupak i odluku, kao i presudu broj 06 0 U 011431 18 U od dana 27.03.2018. godine, kojom se tužba uvažava, rješenje tuženog Federalno ministarstvo okoliša i turizma Sarajevo, broj UP-II-05/2-02-23-5-212/17 od 14.12.2017. godine, kao i rješenje SBK/KSB, Ministarstva prostornog uređenja, građenja, zaštite okoliša, povratka i stambenih poslova, broj 06-23-33/17 od 20.09.2017. godine, se poništavaju i predmet vraća prvostepenom organu na ponovni postupak i odluku.

Primjer: Žalbeni navodi u predmetu³⁹⁸ se odnose na činjenicu da Uprava za

³⁹⁵ P-192/18 od 27.08.2018. godine;

³⁹⁶ Ž-BL-05-615/17;

³⁹⁷ Ž-SA-05-835/17;

³⁹⁸ Ž-LI-05-286/18;

inspekcijske poslove Kantona 10 Livno, nije donijela rješenje po Zahtjevu za pristup informacijama od 15.11.2018. godine, već je žalitelju dostavila podnesak od 20.11.2018. godine, bez pouke o pravnom lijeku. Po provedenom istražnom postupku, Institucija je izdala preporuku broj P-16/19 od 20.02.2019. godine, kojom se direktoru Uprave za inspekcijske poslove Kantona 10, preporučuje da, zahtjev za pristup informacijama Ivana Sabljića od 15.11.2018. godine, riješi u skladu sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine. Uprava za inspekcijske poslove Kantona 10 svojim podneskom od 08.03.2019. godine obavještava Instituciju da je postupila po izdatoj preporuci.

IV ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Kroz inspeksijski nadzor organi vlasti nadziru provođenje propisa, otklanjaju eventualna kršenja istih i sankcionišu odgovorna lica. Bez inspeksijskog nadzora, kao posebnog mehanizma upravnog nadzora, nemoguće je govoriti o dobroj upravi, vladavini prava i zaštiti prava pojedinca. Stoga je od izuzetne važnosti da upravo postupanje inspeksijskih organa bude efikasno, blagovremeno i u skladu s pozitivnim zakonskim propisima.

Inspeksijski nadzor ne može postojati neovisno od profesionalaca koji provode taj nadzor, niti može biti efikasan ako nije uspostavljen kao sistem. U principu, inspeksijski nadzor treba da bude sproveden prema zadanim obrascima, predlošcima i strategijama i nije moguć bez inspektora koji su u stanju profesionalno se nositi s nepredviđenim situacijama. Inspektori, zavisno od upravne oblasti u kojoj vrše nadzor, moraju imati visok nivo tehničkog, ali i pravničkog znanja. Inspektori bi trebali biti upoznati sa širokim spektrom komunikacijskih strategija, kao što su ljudska interakcija, tehnike obavljanja razgovora, pregovaračke tehnike, tehnike upravljanja sukobima, te čak i tehnike ispitivanja.

Sve inspeksijske aktivnosti poduzimaju se od strane javne uprave ili su pod njezinom nadležnošću, što znači da podliježu načelima dobrog upravljanja. U tom pogledu, od inspeksijskog nadzora se zahtijeva da bude uspostavljen na sljedećim vrijednostima: transparentnost, profesionalnost, odgovornost, ali i koherentnost, proporcionalnost, otvorenost, participativni pristup i efikasnost.

Nadalje, inspeksijski nadzor je samo dio cijelog niza inspeksijskih aktivnosti i kao takav trebao bi zauzimati najmanji dio radnog vremena inspektora, dok se većina posla odnosi na pravilno planiranje, pripremu i dovršavanje inspeksijskog nadzora. Podaci prikupljeni tokom inspeksijskog nadzora su od ključne važnosti za kreatore politika i zakona i u procesu izdavanja dozvola, zbog čega ti podaci moraju biti neosporni i visoke kvalitete. Zaključci o poštivanju propisa su izvršni pokazatelji za provjeru učinkovitosti pojedinih politika i predstavljaju osnovu za procjenu potrebe poduzimanja mjera s ciljem poboljšanja pojedinih politika i/ili zakonskih rješenja. Mehanizam prikupljanja povratnih informacija putem inspeksijskog nadzora dio je regulatornog ciklusa. Efikasno zatvaranje tog ciklusa unutar javne uprave ključan je primjer dobrog upravljanja i predstavlja osnovu za provedbu i izvršenje zakona.

U Bosni i Hercegovini, na svim nivoima vlasti, uspostavljen je inspeksijski nadzor.

Međutim, analizirajući zakonodavni okvir na svim nivoima vlasti, kao i trenutno stanje (a na osnovu podataka pribavljenih od inspeksijskih organa svih nivoa tokom izrade ovog Izvještaja), teško da se može govoriti o potpuno uspostavljenom i harmoničnom inspeksijskom sistemu, s obzirom na to da inspeksijski sistem pretpostavlja kontinuiran razvoj inspeksijske službe, pravilno određivanje prioriteta, planiranje aktivnosti, praćenje, upravljanje, primjenu načela dobrog upravljanja i drugo.

U toku istraživanja, inspeksijski organi, posebno u Federaciji BiH, su ukazali da složenost pravnog sistema za posljedicu ima nejasno i neprecizno definisanu nadležnost inspeksijskih organa, kako po vrsti tako i po nivou inspeksijskog nadzora.

Inspeksijski organi u Bosni i Hercegovini su uspostavljeni kao samostalne organizacione jedinice u sistemu organizacije državne uprave, s vlastitim budžetom (Inspektorat Republike Srpske ili Federalna uprava za inspeksijske poslove) ili su

inkorporirani u okviru organa uprave koji je nadležan za tematsku oblast koja je predmet inspekcijskog nadzora. Ovaj drugi model otvara pitanje neovisnosti inspekcijskog nadzora, posebno u slučaju ako se kršenje prava dešava od strane organa uprave unutar kojeg inspekcijski organ djeluje. U odnosu na ovaj model, funkcionalni način organizovanja inspekcijskih službi predstavlja adekvatan, racionalan i efikasan način organizovanja inspekcijskog nadzora, jer inspektori, kao osobe s posebnim ovlaštenjima, koje neposredno vrše inspekcijski nadzor obavljaju svoje poslove u okviru jednog organa uprave.

Oba naprijed navedena modela funkcionisanja inspekcijskih organa su evidentna i na kantonalnom nivou vlasti. Naime, Unsko-sanski, Bosansko-podrinjski, Posavski, Zeničko-dobojski, Sarajevski, Tuzlanski, Zapadnohercegovački i Kanton 10 imaju uspostavljene kantonalne uprave za inspekcijske poslove dok u Hercegovačko-neretvanskom i Srednjobosanskom kantonu nisu formirane uprave, nego inspekcije organizacijski funkcionišu unutar resornih kantonalnih ministarstava.

Ključni instrument vladavine prava, uz ustave jeste zakonodavstvo, a, prije svega, to su oni zakoni čija je praktična primjena u specifičnim situacijama podrobnije određena sekundarnim zakonodavstvom, odnosno podzakonskim aktima kao što su uredbe, pravilnici, uputstva i dr. Inspekcijski organi su u svojim izjašnjenjima ukazali na niz nedostataka vezanih za zakonodavstvo, od njegove neharmoniziranosti, do toga da pojedina pravna pravila potiču iz nekog drugog razdoblja npr. Zakon o zaštiti na radu³⁹⁹ koji se primjenjuje u Federaciji Bosne i Hercegovine, kojim su, između ostalog, propisane kazne u dinarima, drugog političkog okruženja, ili iz vremena u kojima su vrijedile druge norme i vrijednosti, zbog čega predstavljaju „*mrtvo slovo na papiru*“.

Provedba „mrtvih pravila“ može naškoditi vjerodostojnosti inspekcijske službe i predstavlja pogrešno korištenje već oskudnih ljudskih potencijala zbog čega je potrebno poduzeti mjere s ciljem eliminisanja ovih praksi. Prema iznesenim stavovima inspekcijskih organa, pojedine oblasti obuhvaćene inspekcijskim nadzorom nisu pokrivena materijalnim propisima, posebno podzakonskom regulativom; propisi su „*loši*“, međusobno neusklađeni, posebno između različitih nivoa vlasti; odredbe u mnogim propisima nisu precizne i jasne što ostavlja prostor za različito tumačenje od strane inspektora, odnosno daje im veliko diskreciono pravo što dalje rezultira različitim praksom. Sve navedeno za posljedicu može imati nejednako postupanje koje je prepreka uspostavi vladavine prava, a i otežano je praćenje primjene propisa i izvještavanje donosioca politika i zakona kako bi mogli poduzeti mjere na unapređenju zakonodavstva, a u interesu građana. Kada se govori o zakonodavstvu vezanom za funkcionisanje inspekcije, onda je potrebno napraviti distinkciju u odnosu na zakonodavstvo koje uređuje funkcionisanje inspekcije, odnosno postupanje, gdje se, prije svega, misli na zakone o inspekciji, zakone o upravnom postupku, zakone o prekršajima i dr, te zakone u određenim tematskim oblastima (turizam, obrazovanje, socijalna zaštita, komunalne usluge itd.) kojim se utvrđuje nadležnost za postupanje inspekcije. U obje grupacije zakona postoje nedorečenosti, a posebno je zabrinjavajuća neusklađenost zakona o inspekciji i zakona o upravi, jer se radi o zakonima koji uređuju proceduru.

Proceduralni propusti su često osnova za ukidanje rješenja i drugih mjera donesenih od strane inspekcijskih organa u sudskim postupcima, što ozbiljno narušava vladavinu prava. Institucija je u toku istraživanja prikupila informacije o svim propisima koje primjenjuju inspekcijski organi na različitim nivoima vlasti, ali zbog

³⁹⁹ Zakon o zaštiti na radu („Službeni list SRBiH“, broj 22/90)

njihove obimnosti iste nije moguće prikazati čak ni u tabelarnom pregledu koji bi sadržavao samo informaciju o nazivu propisa i datumu njegovog stupanja na snagu. Pitanje zakonodavstva vezanog za inspekcijski nadzor je toliko kompleksno i ozbiljno da zahtijeva da bude predmet zasebne analize koja treba da pomogne donosiocima politika i zakona da poduzmu mjere s ciljem unapređenja stanja u ovom segmentu.

Jedna od aktivnosti inspekcijskih organa svakako treba da bude i promocija vladavine prava. Aktivnosti promocije su usko vezane s praćenjem poštivanja propisa. Ishodi inspekcijskog nadzora i primjene mjera procjenjuju se kako bi se utvrdilo jesu li zakonske odredbe ostvarive i mogu li dovesti do poboljšanja zakonskih odredbi kako bi se ostvarili ciljevi politike i kako bi zakoni i djelovanje inspekcijske službe ostali uvjerljivi i prihvaćeni od strane javnosti. Dobro vrijeme za korištenje promocije poštivanja propisa je trenutak kad novo zakonodavstvo stupi na snagu. Promocijske aktivnosti ne bi trebale biti ograničene na najavu i objavu zakona u službenim glasilima, jer iskustva su pokazala da takve objave nisu dovoljne. Što je regulisana zajednica bolje informisana, to će nadležni organi brže moći ispraviti nepoštivanje propisa. Kada je očito da je prekršilac trebao znati za određeni propis, korektivna akcija za osiguravanje poštivanja propisa postaje jednostavnija. Nažalost, promocija, kao aktivnost inspekcijskih organa, nije zastupljena u mjeri u kojoj bi to trebalo da bude.

Bez obzira na funkcionalnu i teritorijalnu organizaciju inspekcijskih organa ukazano je na problem nedostatka koordinacije, posebno između različitih nivoa inspekcijskog nadzora, što se u nekim slučajevima, odražava i kroz strukturu inspektora u lokalnim zajednicama⁴⁰⁰. Postoje i druge oblasti za poboljšanje koordinacije, naprimjer u procesu planiranja i izvještavanja.

Za obavljanje inspekcijske funkcije najvažniji su ljudski resursi, dakle kvalitetan, stručan, iskusan i obučeni kadar za obavljanje složenih i manje složenih nadzora iz nadležnosti kako su zakonom utvrđene. Inspekcijski organi su ukazali na problem ljudskih resursa, s aspekta nepopunjenosti radnih mjesta, ali i nedostatka sistemskog pristupa stalnom usavršavanju inspektora, koje bi trebale da uključuju organizovanje specijalizovanih edukacija po oblastima s posebnim osvrtom na usvojene standarde i zakonodavstvo Evropske unije, te primjenu propisa u praksi.

Pitanje prostora u kojem inspekcija djeluje je različito riješeno, od toga da se nalaze u vlastitom prostoru, prostoru organizacione teritorijalne jedinice unutar koje djeluju do iznajmljenog prostora. U značajnom broju slučajeva prostor nije adekvatan i otežan je pristup građanima, a posebno osobama s invaliditetom.

Pitanje materijalno-tehničke opremljenosti inspekcije (uredska oprema, vozila,

⁴⁰⁰ Federalna uprava za inspekcijske poslove dostavila je Instituciji ombudsmena putem elektronske pošte, dana 03.12.2020. godine, podatke o uočenim slabostima inspekcijskih organa JLS među kojima su:

1. nedovoljna samostalnost u radu,
2. neujednačeno postupanje,
3. nedostatak materijalnih i tehničkih resursa,
4. nepostojanje bilo kojeg vida edukacije,
5. loša i nedovoljna komunikacija između općinskih/gradskih i inspektora viših nivoa vlasti u Federaciji BiH,
6. nejasnoće u pogledu propisa kojima je utvrđena nadležnost općinskih inspekcija
7. neujednačena praksa kod pokretanja i vođenja postupka inspekcijskog nadzora, te kod određivanja 'stranke' u postupku nadzora,
8. neujednačeno regulisan status inspektora u pogledu uslova za postavljenje vezano za stručnu spremu,
9. neujednačeni dodaci na platu na osnovu uslova rada (dodatak se kreće od 10% do 30%, odnosno neki općinski inspektori nemaju uopće dodatak na uvjete rada).“

laboratorijska oprema, IT oprema) je različito uređeno, ali generalno može se zaključiti da je oprema nedostatna ili zastarjela. Nažalost, zbog nedostatka opreme i nedovoljne posvećenosti pitanju informacijske obuke inspektora još uvijek su prisutne prakse da se zapisnici i druga dokumentacija vode „ručno“, što se indirektno odražava i na proces elektronskog vođenja predmeta. Ovo je značajno iz razloga što bi kvalitetniji sistem elektronskog vođenja predmeta, koji bi imao razrađen „*modul za procjenu rizika*» osigurao korektan odabir subjekata kontrole, na način da se kontrolišu oni s visokim rizikom, kako se to i očekuje od moderne inspekcije kakvu poznaje EU. Unapređenje elektronskog sistema u djelovanju inspekcijskih organa je značajno i za obavljanje analitičkih poslova čiji cilj je da se osigura efikasnije upravljanje javnim rizicima i time stvori prostor za prevenciju negativnih pojava.

S aspekta postupanja inspekcijskih organa značajno je pitanje odnosa prema podnosiocima prijave, odnosno osobama koje su tražile inspekcijski nadzor. U Instituciji se značajan broj predmeta odnosi na ovo pitanje, gdje građani navode da nisu obaviješteni o rezultatima inspekcijskog nadzora po podnesenoj prijavi, odnosno da im nije omogućeno da dobiju zapisnik i da koriste pravni lijek ukoliko su nezadovoljni postupanjem inspekcijskog organa. U toku istraživanja, inspekcijski organi su ukazali da osoba koja podnese zahtjev da se obavi inspekcijski nadzor nije stranka u postupku (nije subjekt nadzora u postupku inspekcijskog nadzora, koji će inspektor pokrenuti po službenoj dužnosti), te iz tog razloga ne dobija zapisnik o obavljenom nadzoru, nego informaciju u formi obavijesti da je nadzor koji je inicirao/la obavljen. U slučaju da stranka, shodno odredbama zakona o slobodi pristupa informacijama se obrati službeniku za informisanje, službenik će provesti postupak u skladu s navedenim zakonom, te shodno tome, odlučiti hoće li dostaviti traženi zapisnik. Mogućnost izjavljivanja pravnog lijeka ima samo subjekt nadzora kome je inspektor rješenjem naložio odgovarajuću upravnu mjeru

V PREPORUKE

Vijeću ministara Bosne i Hercegovine

Vladi Federacije Bosne i Hercegovine

Vladi Republike Srpske

Vladi Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine

Vladama svih kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine

Gradonačelnicima u gradovima Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske

Načelnicima u općinama/opštinama Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske

da:

1. u skladu sa svojim nadležnostima i ovlaštenjima preduzmu potrebne mjere s ciljem otklanjanja slabosti u funkcionisanju inspeksijskih organa, postizanja efikasnijeg djelovanja inspeksijskih organa i osnaživanja inspeksijskih organa;
2. kontinuirano analiziraju vlastita zakonodavstva kojima se uređuje funkcionisanje inspeksijskih organa, te shodno tome rade na njihovom unapređenju;
3. kontinuirano usklađuju vlastita zakonodavstva koja uređuju inspeksijski nadzor, posebno imajući u vidu pitanja nadležnosti, organa nadležnog za odlučivanje u drugostepenom postupku, te primjenu pozitivnog zakonodavstva sa savremenim međunarodnim standardima;
4. usvoje zakonodavni okvir kojim će regulisati postupanje inspekcija u kantonima u kojima nije donesen zakon na kantonalnom nivou;
5. razmotre mogućnost osiguranja finansijskih sredstava neophodnih za optimalno i profesionalno funkcionisanje inspeksijskih organa, a s ciljem jačanja kapaciteta kroz zapošljavanje određenog broja izvršilaca radi efikasnog obavljanja poslova i osavremenjivanje opreme;
6. kontinuirano rade na unapređenju i uspostavljanju novih informacionih tehnologija, a posebno na uvođenju elektronskih baza podataka za sve inspeksijske organe;
7. ujednačavanje dodataka na plaću na svim nivoima vlasti;
8. obezbijede neophodna novčana sredstva u svrhu organizovanja specijaliziranih edukacija po upravnim oblastima za inspektore, a u skladu s iskazanim potrebama;
9. radne prostore inspeksijskih organa prilagode broju zaposlenih i omoguće pristup osobama s invaliditetom.

Aneks 1

Br.	Naziv organa	Zaprimljeni akt u Instituciji ombudsmena (broj i datum)
1.	GRAD CAZIN, SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt zaprimljen putem e-maila dana 19.12.2019. godine
2.	OPĆINA DOBOJ ISTOK	Akt zaprimljen putem e-maila dana 17.12.2019. godine
3.	OPĆINA GORNJI VAKUF-USKOPLJE, KABINET NAČELNIKA	Akt zaprimljen putem e-maila dana 22.10.2019. godine
4.	GRAD GRAČANICA, SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt zaprimljen putem e-maila dana 14.10.2019. godine
5.	GRAD GRADAČAC, ODSJEK ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt zaprimljen putem e-maila dana 31.10.2019. godine
6.	GRAD BIHAĆ, SLUŽBA ZA URBANISTIČKO PLANIRANJE, GRAĐENJE I URBANISTIČKO-GRAĐEVINSKU INSPEKCIJU ODSJEK ZA URBANISTIČKO-GRAĐEVINSKU INSPEKCIJU	Akt zaprimljen putem e-maila dana 22.10.2019. godine
7.	GRAD BIHAĆ, GRADSKI ORGAN UPRAVE	Akt zaprimljen putem e-maila dana 22.10.2019. godine
8.	OPĆINA KAKANJ, STRUČNA SLUŽBA ZA POSLOVE OPĆINSKOG NAČELNIKA-ODSJEK ZA INSPEKCIJE	Akt broj 20/10-886/19 od 15.10.2019. godine
9.	OPĆINA KALESIJA	Akt broj 02-14-2194/19 od 28.10.2019. godine
10.	OPĆINA ILIDŽA, SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKI NADZOR	Akt broj 15-23-1-382/19 od 05.11.2019. godine
11.	OPĆINA KUPRES, SLUŽBA ZA GOSPODARSTVO, FINACIJE I INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt zaprimljen putem e-maila dana 24.10.2019. godine
12.	GRAD LJUBUŠKI, SLUŽBA ZA STAMBENO -KOMUNALNE I INSPEKCIJSKE POSLOVE ODSJEK ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt zaprimljen putem e-maila dana 17.12.2019. godine

13.	OPĆINA LUKAVAC, SLUŽBA ZA PRIVREDU, LOKALNI RAZVOJ I INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt broj 08-49-11697/19 od 17.10.2019. godine
14.	OPĆINA NOVO SARAJEVO, SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt broj 04-23-2440/19 od 22.10.2019. godine
15.	OPĆINA ORAŠJE, SLUŽBA ZA CIVILNU ZAŠTITU I NADZOR	Akt broj 01-49-1214/19 od 18.12.2019. godine
16.	OPĆINA PROZOR-RAMA, ODSJEK ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE I KOMUNALNI RED	Akt zaprimljen putem e-mail-a dana 16.12.2019. godine
17.	OPĆINA SAPNA, SLUŽBA ZA URBANIZAM, STAMBENO-KOMUNALNE, IMOVINSKO-PRAVNE I GEODETSKE POSLOVE	Akt broj 03-10-117/2019 od 25.10.2019. godine
18.	GRAD TUZLA, SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt broj 08-05-46-995/19-ZK od 29.10.2019. godine
19.	OPĆINA VAREŠ, SLUŽBA ZA PROSTORNO UREĐENJE – KOMUNALNO – GRAĐEVINSKI INSPEKTOR	Akt zaprimljen putem e-mail-a 12.12.2019. godine
20.	OPĆINA VITEZ, SLUŽBA ZA OPĆU UPRAVU	Akt zaprimljen putem e-maila dana 31.10.2019. godine
21.	OPĆINA ZAVIDOVIĆI, SLUŽBA ZA UPRAVU POLJOPRIVREDE, VODOPRIVREDE I KOMUNALNIH POSLOVA (KOMUNALNA, VODNA I SANITARNA INSPEKCIJA) I SLUŽBA ZA UPRAVU EKONOMSKIH POSLOVA I PODUZETNIŠTVA (GRAĐEVINSKA, URBANISTIČKA I INSPEKCIJA ZA CESTE)	E-mail od 13.11.2019. godine
22.	OPĆINA DONJI VAKUF, OPĆINSKA SLUŽBA ZA PRIVREDU, FINANSIJE I INSPEKCIJSKI NADZOR	E-mail od 17.12.2019. godine
23.	OPĆINA ČELIĆ, SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	E-mail od 18.12.2019. godine
24.	OPĆINA BOSANSKA KRUPA, SLUŽBA ZA KOMUNALNE DJELATNOSTI, VODE, ZAŠTITU OKOLIŠA I INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt zaprimljen putem e-maila od 20.12.2019. godine
25.	OPĆINA BUGOJNO, SLUŽBA ZA FINANSIJE I INSPEKCIJSKI NADZOR	Akt broj 01-05-02667-19 od 20.11.2019. godine
26.	OPĆINA BUSOVAČA, SLUŽBA ZA PROSTORNO UREĐENJE, URBANIZAM I STAMBENE POSLOVE	Akt broj 05-23-3747-2019 od 13.11.2019. godine
27.	OPĆINA ČITLUK, OPĆINSKA SLUŽBA ZA GOSPODARSTVO, ODSJEK ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt broj 03-02-05-4694/19 od 23.12.2019. godine
28.	GRAD GORAŽDE, SLUŽBA ZA PROSTORNO UREĐENJE, STAMBENO - KOMUNALNE POSLOVE I RASELJENA LICA	Akt broj 02-05-2-4836 od 15.11.2019. godine

29.	OPĆINA JABLANICA	Akt broj 01-12-2450/19 od 04.11.2019. godine
30.	OPĆINA HADŽIĆI, OPĆINSKI NAČELNIK, SLUŽBA ZA PRIVREDU, FINANSIJE I INSPEKCIJSKI NADZOR	Akt broj 04/05-4-7067/2019 od 23.12.2019. godine
31.	OPĆINA JAJCE	Akt broj: 02-05-7758/19 od 30.10.2019. godine
32.	OPĆINA KONJIC, SLUŽBA ZA OPŠTU UPRAVU I INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt broj 09-06-3219/18 od 17.12.2019. godine
33.	OPĆINA CENTAR SARAJEVO	Akt broj 06-6533/19 od 19.11.2019. godine
34.	OPĆINA POSUŠJE, SLUŽBA ZA GOSPODARSTVO	Akt broj 01-876-1/19 od 21.10.2019. godine
35.	OPĆINA SANSKI MOST, SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt broj 09-49-2658/19 od 26.12.2019. godine
36.	OPĆINA KISELJAK	Akt broj 01-05-2637/19 od 22.10.2019. godine
37.	OPĆINA KREŠEVO	Akt broj 02-49-2178 od 25.10.2019. godine
38.	GRAD LIVNO, SLUŽBA ZA GOSPODARSTVO I INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt broj 03-19-2970/19 od 23.10.2019. godine
39.	OPĆINA MAGLAJ	Akt zaprimljen putem e-maila od 20.10.2019. godine
40.	OPĆINA USORA	Akt broj 02-05-63/19 od 23.12.2019. godine
41.	OPĆINA STOLAC, SLUŽBA ZA PRIVREDU I INSPEKCIJE	Akt zaprimljen putem e-maila od 23.12.2019. godine
42.	OPĆINA TOMISLAVGRAD, ODSJEK ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt bez broja, zaprimljen u Instituciji ombudsmena dana 01.11.2019. godine
43.	OPĆINA BANOVICI, SLUŽBA ZA BUDŽET, FINANSIJE I INSPEKCIJSKE POSLOVE, ODSJEK ZA INSPEKCIJE	Akt broj 03-49-1708/19 od 23.10.2019. godine
44.	OPĆINA NOVO SARAJEVO, SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt broj 04-23-2440/19 od 22.10.2019. godine
45.	OPĆINA TRAVNIK, SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKI NADZOR	Akt broj 05/23-6-12-168/19 od 24.10.2019. godine
46.	GRAD MOSTAR, ODJEL ZA PRIVREDU, KOMUNALNE I INSPEKCIJSKE POSLOVE SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt broj 08/3-05-15031/19 od 23.10.2019. godine
47.	GRAD VISOKO, SLUŽBA ZA OPĆU UPRAVU, INSPEKCIJSKE I BORAČKO- INVALIDSKU ZAŠTITU, ODSJEK ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt broj 05/1-05-23-123/19 od 18.10.2019. godine

48.	OPĆINA TEŠANJ, OPĆINSKI NAČELNIK, SLUŽBA ZA FINANSIJE, PRIVREDU, KOMUNALNE I INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt broj 04-49-2-2624/19 od 26.12.2019. godine
49.	OPĆINA ILIJAŠ, SLUŽBA ZA SAOBRAĆAJ, STAMBENO-KOMUNALNE POSLOVE I GRAĐENJE	Akt broj 03/1-23-sl/19 od 30.12.2019. godine
50.	OPŠTINA DRVAR, SLUŽBA ZA PRIVREDU FINANSIJE I INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt broj 03-14-3207-2/19 od 18.10.2019. godine
51.	OPĆINA STARI GRAD SARAJEVO, SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt broj 14-23-7274/19-MK od 15.10.2019. godine
52.	GRAD ŠIROKI BRIJEG, SLUŽBA ZA GOSPODARSTVO	Akt broj 04/2-49-440 od 24.10.2019. godine
53.	OPĆINA TEOČAK, SLUŽBA ZA PRIVREDU, FINANSIJE, PROSTORNO UREĐENJE I CIVILNU ZAŠTITU	Akt zaprimljen putem e-maila od 25.12.2019. godine
54.	OPĆINA DOBRETIĆI	Akt zaprimljen putem e-maila od 09.10.2019. godine
55.	OPŠTINA BOSANSKO GRAHOVO	Akt broj 02-10-1320/19 od 16.10.2019. godine
56.	OPĆINA FOJNICA, SLUŽBA ZA CIVILNU ZAŠTITU I INSPEKCIJSKI NADZOR	Akt broj 02-05-980/19 od 28.10.2019. godine
57.	OPĆINA FOČA /FBiH	Akt zaprimljen putem e-maila od 17.12.2019. godine
58.	OPĆINA BUŽIM	Akt broj 02-05-3130/19 od 17.12.2019. godine
59.	DOMALJEVAC-ŠAMAC	Akt broj 01-49-1510-1/19 od 09.10.2019. godine
60.	OPĆINA DOBOJ JUG	Akt zaprimljen putem e-maila od 04.11.2019. godine
61.	OPĆINA VOGOŠĆA	Akt zaprimljen putem e-maila od 09.10.2019. godine
62.	OPĆINA ODŽAK	Akt broj 01-02-2190/19 od 21.10.2019. godine
63.	OPĆINA KLADANJ	Akt broj 02-10-2394/19 od 29.10.2019. godine
64.	OPĆINA PALE FBiH	Akt broj 03-10-301/19 od 15.10.2019. godine

Aneks 2

Br.	Nazivorgana	Zaprimljeni akt u Instituciji ombudsmana (broj i datum)
1.	Republička uprava za inspeksijske poslove, Banjaluka	Akt broj: 24.010/9993-412-2/19 od 29.10.2019. godine
2.	Ministarstvo uprave i lokalne samouprave Republike Srpske, Upravna inspekcija	Akt zaprimljen putem e-maila dana 05.10.2020. godine
3.	Odjeljenje za inspeksijske poslove grada Doboj	Akt broj: 09/400-1-94/19 od 24.10.2019. godine
4.	Opština Ugljevik, Odjeljenje za privredu, Odsjek za inspeksijske poslove	Akt zaprimljen putem e-maila dana 18.10.2019. godine
5.	Opština Istočno NovoSarajevo	Akt broj: 01-1-013-1382/19 od 17.12.2019. godine
6.	Opština Istočna Ilidža, Odjeljenje za privredu i društvene djelatnosti	Akt broj: 04-012-1589/19 od 16.12.2019. godine
7.	Opština Trnovo	Akt broj: 05-053-36/19 od 10.10.2019. godine
8.	Opština Vukosavlje	Akt broj: 05/1-014-33/3/19 od 12.12.2019. godine
9.	Opština Krupa na Uni	Akt broj: 02-014-82/19 od 16.10.2019. godine
10.	Opština Kalinovik	Akt broj: 04-053-14/19 od 21.10.2019. godine
11.	Opština Istočni Mostar	Akt broj: 02-020-129/19 od 30.10.2019. godine
12.	Opština Petrovac	Akt broj: 02-05-731/19 od 11.12.2019. godine
13.	Opština Donji Žabar, Odsjek za privredu, boračko-invalidsku zaštitu, civilnu zaštitu i društvene djelatnosti	Akt broj: 05/1-052-2/19 od 18.10.2019. godine
14.	Opština Kostajnica	Akt zaprimljen putem e-maila dana 29.10.2019. godine
15.	Opština Kotor Varoš, Odsjek za inspeksijske poslove i komunalnu policiju	Akt broj: 07-370-142/19 od 14.10.2019. godine
16.	Opština Rudo	Akt zaprimljen putem e-maila dana 15.10.2019. godine
17.	Opština Milići, Odjeljenje za finansije, privredu i društvene djelatnosti	Akt broj: 04-248/19 od 15.10.2019. godine

18.	Opština Šipovo, Odsjek za poslove inspekcije i komunalne policije	Akt broj: 06-005-6/19 od 16.10.2019. godine
19.	Opština Čelinac, Odjeljenje za inspeksijske poslove i komunalnu policiju	Akt zaprimljen putem e-maila dana 16.10.2019. godine
20.	Opština Osmaci	Akt zaprimljen putem e-maila dana 17.10.2019. godine
21.	Opština Kneževo, Odjeljenje za inspeksijske poslove i komunalnu policiju	Akt broj: 07-052-215-1/19 od 21.10.2019. godine
22.	Grad Prijedor, Odsjek za inspeksijske poslove	Akt broj: 10-sl-/19 od 18.10.2019. godine
23.	Opština Petrovo	Akt broj: 02-014-2-254/19 od 22.10.2019. godine
24.	Opština Prnjavor	Akt broj: 01/1-014-239/19 od 21.10.2019. godine
25.	Opština Derвента, Odjeljenje za inspeksijske poslove	Akt zaprimljen putem e-maila dana 22.10.2019. godine
26.	Opština Pale, Komunalna policija	Akt zaprimljen putem e-maila dana 25.10.2019. godine
27.	Opština Kozarska Dubica, Odsjek za inspeksijske poslove	Akt zaprimljen putem e-maila dana 28.10.2019. godine
28.	Opština Nevesinje	Akt broj: 02/012.10-352/19 od 22.10.2019. godine
29.	Opština Modriča, Odjeljenje za privredu i društvene djelatnosti	Akt broj: 04/1-30-61/19 od 22.10.2019. godine
30.	Opština Brod, Odjeljenje za inspeksijske poslove i poslove komunalne policije	Akt broj: 07-053-14/19 od 22.10.2019. godine
31.	Opština Šamac, Odjeljenje za privredu i inspeksijske poslove	Akt broj: 03-052-75/19 od 15.10.2019. godine
32.	Opština Ljubinje, Komunalna policija	Akt zaprimljen putem e-maila dana 29.10.2019. godine
33.	Opština Rogatica, Odjeljenje za inspeksijske poslove i poslove komunalne policije	Akt broj: 03/5-050-10/19 od 23.10.2019. godine
34.	Grad Bijeljina, Odjeljenje za inspeksijske poslove	Akt broj: 02/6-810/19 od 23.10.2019. godine
35.	Opština Bileća	Akt broj: 11.02/012-1272/19 od 29.10.2019. godine
36.	Opština Vlasenica, Odsjek za inspekcije i poslove komunalne policije	Akt broj: 02-014-250/19 od 25.12.2019. godine

37.	Opština Teslić, Odjeljenje za inspekcijske poslove sa komunalnom policijom	Akt broj: 09-32/19 od 23.12.2019. godine
38.	Opština Mrkonjić Grad, Odjeljenje za inspekcijske poslove	Akt zaprimljen putem e-maila dana 19.12.2019. godine
39.	Opština Laktaši, Odjeljenje za inspekcijske poslove	Akt zaprimljen putem e-maila dana 23.12.2019. godine
40.	Opština Lopare, Odjeljenje za inspekcijske poslove	Akt zaprimljen putem e-maila dana 26.12.2019. godine
41.	Opština Foča	Akt zaprimljen putem e-maila dana 16.12.2019. godine
42.	Grad Trebinje, Odjeljenje za inspekcijske i poslove komunalne policije	Akt broj: 05-053-495/19 od 12.11.2019. godine
43.	Opština Višegrad, Odjeljenje za inspekcijske poslove i komunalnu policiju	Akt broj: 02-052-44/19 od 04.11.2019. godine
44.	Opština Srbac	Akt broj: 02-017-127/19 od 07.11.2019. godine
45.	Opština Stanari, Odsjek za stambeno-komunalne poslove i ekologiju	Akt broj: 05-2/5-364-24.1/19 od 30.10.2019. godine
46.	Opština Oštra Luka	Akt broj: 02-014-138/19
47.	Grad Gradiška	Akt broj: 10-10/19 od 29.10.2019. godine
48.	Opština Novo Goražde	Akt zaprimljen putem e-maila dana 04.11.2019. godine
49.	Opština Šekovići, Odjeljenje za privredu, poljoprivredu i inspekcijske poslove	Akt broj: 04-324-21/19 od 31.10.2019. godine
50.	Opština Istočni Stari Grad	Akt broj: 04-324-21/19 od 13.11.2019. godine
51.	Opština Gacko	Akt zaprimljen putem e-maila dana 25.10.2019. godine
52.	Opština Han Pijesak	Akt zaprimljen putem e-maila dana 13.12.2019. godine
53.	Opština Kneževo	Akt broj: 07-052-2/5-1/19 od 21.10.2019. godine

54. **Opština Novi Grad**
Akt zaprimljen putem e-maila dana 22.10.2019.
godine

55. **Opština Srebrenica**
Akt zaprimljen putem e-maila dana 17.12.2019.
godine

